

Voorjaarsnota 2025

gemeente Hilvarenbeek

Voorjaarsnota 2025

Hilvarenbeek, 28 mei 2025
Zaaknr. 1038482

Inhoudsopgave

INLEIDING	4
1 PARTICIPATIE OP DE VOORJAARSNOTA	8
2 AUTONOME ONTWIKKELINGEN	11
3 NIEUWE ONTWIKKELINGEN	26
4 DEKKINGSMAATREGELEN	71
5 BIJSTELLING TAAKSTELLINGEN	73
6 ADMINISTRATIEVE ONTWIKKELINGEN	77
7 BIJLAGEN	79
7.1 COMPENSATIE RIJK	80
7.2 HART VAN HAGHORST	84
7.3 KINDCENTRUM DOELAKKERS.....	86
7.4 TOEKOMST VAN DE STARTERSLENING	88
7.5 OVERZICHT MUTATIES PERSONEEL	90
7.6 OVERZICHT RESERVES	91
7.7 OVERZICHT MUTATIES INVESTERINGEN	93
7.8 UITKOMSTEN PARTICIPATIETRAJECT	100

Inleiding

De plaats in onze planning- en controlcyclus

Voor u ligt de voorjaarsnota 2025. Dit document maakt deel uit van onze planning- en controlcyclus. In deze voorjaarsnota leest u over de voortgang van verschillende begrotingsposten binnen het lopende begrotingsjaar. Daarnaast biedt de voorjaarsnota richting en kaders voor de begroting 2026 en de meerjarenraming 2027 – 2029. Het vormt de basis voor ons volgende begrotingsboekwerk 2026.

We categoriseren de ontwikkelingen in deze voorjaarsnota als volgt:

- *Autonome ontwikkelingen*
Dit zijn onvoorziene, niet-beïnvloedbare gebeurtenissen. Denk aan lastenverzwaringen door wet- en regelgeving, bijdragen aan verbonden partijen, vervangingsinvesteringen voor bedrijfscontinuïteit en verplichtingen door aanbestedingen, subsidies, raadsbesluiten of andere bestuurlijke toezeggingen.
- *Nieuwe ontwikkelingen*
Deze ontwikkelingen zijn niet autonoom. Het zijn ontwikkelingen die we 'willen' uitvoeren, maar niet 'moeten' uitvoeren.
- *Dekkingsmaatregelen*
Dit zijn ontwikkelingen die ons geld opleveren. Ze bieden financiële dekking voor andere kostenposten.
- *Bijstelling taakstellingen*
In de voorgaande jaren hebben we gewerkt aan een sluitende begroting, wat leidde tot verschillende taakstellingen die in onze begroting zijn opgenomen. Het gaat om bezuinigingen die nog niet concreet ingevuld zijn. In deze voorjaarsnota passen we op inhoudelijke gronden taakstellingen aan waar nodig. Bijvoorbeeld als ze binnen de gestelde tijd niet haalbaar zijn.

De wens van de gemeenteraad was om de samenleving te betrekken bij keuzes richting het opstellen van de voorjaarsnota 2025. De gemeenteraad koos in juni 2024 voor het scenario 'Samenwerkend Hilvarenbeek'. Er zijn vier voorstellen in deze voorjaarsnota opgenomen die afkomstig zijn van het participatietraject (knop 24, 28, 33, 35 en 49). Meer informatie over deze inwonersraadpleging leest u in hoofdstuk 1.

Om meer aan te sluiten bij het landelijk gemiddelde stellen wij voor om de OZB tarieven voor 2026 met gemiddeld 5% aanvullend te verhogen (dit is op totaalniveau wat betekent dat bijvoorbeeld voor woningen een ander stijgingspercentage zal gelden dan voor niet-woningen). Daarmee zijn onze tarieven nog steeds onder het landelijk gemiddelde. De aanvullende OZB verhoging is nodig om onze taken adequaat uit te voeren, onze dienstverlening op peil te houden en, via de structurele doorwerking, bij te dragen aan een beperking van het tekort in 2029 van maximaal 0,75% van het begrotingstotaal, en onze dienstverlening op peil te houden. In de voorjaarsnota 2026 beoordelen wij weer of het wenselijk en haalbaar is om een verhoging door te voeren.

Ook hebben wij scherp gekeken naar het indexeren van budgetten. Wij hebben uitsluitend budgetten verhoogd indien het contractueel overeengekomen en als er sprake is van een bijdrage aan een verbonden partij.

Bovendien hebben wij beoordeeld in hoeverre de voor 2025 geplande investeringen werkelijk in gebruik genomen zullen worden. Voor een aantal investeringen resulteert dit in een verschuiving naar 2026.

Tot slot brengen we nog een aantal administratieve wijzigingen in beeld.

Uitgangspunten

We kiezen er voor de maatschappelijke opgaven centraal te stellen, maar wel met financieel realisme. Bij de totstandkoming van deze voorjaarsnota hanteren we de volgende uitgangspunten.

Financiële uitgangspunten

- 1) Onze financiële basis moet op orde zijn. Daarbij hoort een duurzaam financieel beleid. Dit betekent dat we moeten voldoen aan de eisen vanuit de toezichthouder. De toezichthouder verlangt dat minimaal het begrotingsjaar 2026, of het begrotingsjaar 2029 structureel en reëel sluitend moet zijn.
- 2) Ons financieel kader vanaf 2028 start met een structureel financieel nadeel. Het Rijk compenseert ons onvoldoende waardoor we zelf extra middelen moeten vinden voor onze ambities. We kiezen voor een gematigde extra OZB-verhoging om qua lastendruk beter aan te sluiten bij het hoge voorzieningenniveau van onze gemeente. Bovendien draagt die verhoging bij aan een beperking van het structurele tekort in 2029.
- 3) Het Rijk werkt sinds kort met een andere methodiek om de hoogte van de Algemene Uitkering te bepalen. Deze is nadelig voor gemeenten. Al jaren is het zo dat het Rijk ons steeds meer taken oplegt, waarvoor niet de noodzakelijke middelen meekomen. De recente afspraken tussen Rijk en VNG bieden enige compensatie voor het steeds meer uit de pas lopen van gemeentelijke taken en benodigde middelen. Maar er wordt geen structurele oplossing geboden. Vanaf 2028 doemt een nieuw ravijnjaar op. Dat betekent dat het college voorzichtig is met het laatste jaar van het meerjarenperspectief. Het tekort mag in 2029 niet groter meer zijn dan maximaal 0,75% van het begrotingstotaal.
- 4) Financiële voordelen of nadelen die in de jaarrekening 2024 tot uiting komen en structureel van aard blijken hebben we verwerkt in de voorjaarsnota 2025.
- 5) Sommige taakstellingen in onze begroting blijkt lastig realiseerbaar. Reële taakstellingen zijn een voorwaarde vanuit onze toezichthouder. We stellen voor deze taakstellingen in de voorjaarsnota af te boeken.
- 6) Wij hebben de verwerkte taakstellingen uit de Strategische Financiële Analyse nogmaals doorgenomen. Hieruit blijkt dat bepaalde ingeboekte taakstellingen niet haalbaar zijn. Deze taakstellingen hebben wij nu bijgesteld. We maken nog een nadere analyse, zodat we in het proces van de vaststelling van de begroting beantwoorden of alsnog realisatie van (PM-) posten mogelijk is. Voor meer informatie verwijzen wij naar hoofdstuk 5.
- 7) In de raadsvergadering van 4 juli 2024 heeft de gemeenteraad opgedragen te onderzoeken welke mogelijkheden er zijn t.a.v. een meer efficiënte werkwijze en/of minder regelgeving. In april 2025 heeft een externe partij een focusdocument aangeleverd met als doel kansrijke scenario's verder uit te werken. Wij hebben de uitkomsten van dit onderzoek in deze voorjaarsnota verwerkt in hoofdstuk 4.
- 8) Vanwege de planning kunnen we de meicirculaire niet verwerken in het raadsvoorstel voorjaarsnota. Wij gaan daarom uit van de decembercirculaire 2024. We maken een prognose van de verwachte meicirculaire die we wel in de voorjaarsnota verwerken. Wij verwijzen ook naar de bijlage 7.1. Als de cijfers van de daadwerkelijke meicirculaire sterk afwijken van de

prognose, komen we hierop terug tijdens het bestuurlijk besluitvormingsproces van de voorjaarsnota. Bij de begroting 2026 gebruiken we de cijfers uit de meicirculaire.

- 9) We maken richtinggevende keuzes met de voorjaarsnota die we in de begroting verder uitwerken.

Uitgangspunten bij prioritering ambities

Onze ambities zijn groter dan de beschikbare middelen. In de voorjaarsnota is een selectie opgenomen van deze ambities. Deze selectie is vooraf ambtelijk en door het college afgewogen. De opgenomen ambities in de voorjaarsnota zijn dus geen uitputtende lijst. Voor de prioritering hanteren we de volgende uitgangspunten:

1. Aan de slag met het Samenlevingsakkoord, waar het Collegeprogramma een doorvertaling van is.
2. Investerings in het Collegeprogramma, de lopende taken en organisatieontwikkeling moeten in balans zijn. De eerder goedgekeurde budgetten voor de investeringen in het Collegeprogramma maken onderdeel uit van die balans.
3. Gezien de financiële situatie is het college zeer terughoudend met het toevoegen van structurele formatie. Alleen als de kwaliteit van dienstverlening of de veiligheid in het geding is, worden beperkt voorstellen gedaan. De organisatie is bezig met een verkenning over de organisatie(vorm) van de toekomst. Op basis van deze resultaten kunnen in de toekomst meer gefundeerd uitspraken worden gedaan over de benodigde formatie.
4. Nieuwe taken toetsen we eerst op uitvoerbaarheid voordat we structurele middelen hiervoor opnemen
5. Ambities vertalen we in een uitvoeringsplan voordat we extra middelen hiervoor opnemen.
6. Ambities van derden, zoals Rijk of Provincie, pakken we op als daar voldoende middelen voor beschikbaar zijn.

Financiële samenvatting

In onderstaand overzicht ziet u een financiële samenvatting van de ontwikkelingen die het college in de meerjarenbegroting wil verwerken. In de volgende hoofdstukken gaan we hier verder op in. Bij dit boekwerk behoort een Excel bestand, een knoppendocument. Hiermee kunt u zelf aan de knoppen draaien en direct zien wat het financiële effect is op de begroting en het meerjarenperspectief indien u andere afwegingen wilt maken. Dit doet u door knoppen in dit bestand op 'aan of uit' te zetten.

In de beslispunten maken we onderscheid tussen beslispunten die geautoriseerd worden en beslispunten die richtinggevend worden verwerkt in de begroting. Met autoriseren bedoelen we dat het budget in onze meerjarenbegroting wordt verwerkt en dat het beschikbaar is om daarbinnen uitgaven te doen. Met richtinggevend bedoelen we dat het budget wel in onze meerjarenbegroting wordt verwerkt maar dat dit budget nog niet goedgekeurd is om daarbinnen uitgaven te doen. Met vaststelling van de begroting 2026 besluit de gemeenteraad pas om deze budgetten wel of niet te autoriseren. In de onderstaande tabel ziet u de financiële gevolgen van het draaien aan de knoppen door het college.

	2025	2026	2027	2028	2029
Saldi Najaarsnota 2024	-44	157	78	-298	-280
structurele component	516	-234	-313	-258	-240
incidentele component	-560	391	391	-40	-40
Autonome ontwikkelingen	-156	949	1.064	540	683
structurele component	-111	949	1.064	540	683
incidentele component	-45	0	0	0	0
Saldi na autonome ontwikkelingen	-200	1.106	1.142	242	403
structurele component	405	715	751	282	443
incidentele component	-605	391	391	-40	-40
Nieuwe ontwikkelingen	-788	-941	-1.618	-1.036	-993
Dekkingsmaatregelen	0	390	390	390	390
Bijstelling taakstellingen	-111	-216	-146	-116	-46
Totaal ontwikkelingen	-899	-767	-1.374	-762	-649
structurele component	-636	-402	-449	-762	-594
incidentele component	-263	-365	-925	0	-55
Saldi Voorjaarsnota 2025	-1.099	339	-232	-520	-246
structurele component	-231	313	302	-480	-151
incidentele component	-868	26	-534	-40	-95

Tot slot

Met deze voorjaarsnota presenteren we u een reëel en structureel sluitend begrotingsjaar 2026 voor. Dit voldoet aan de eisen van de provincie. De provincie beoordeelt jaarlijks bij het indienen van onze begroting of het begrotingsjaar of uiterlijk de laatste jaarschijf van de meerjarenraming structureel en reëel in evenwicht is.

De voorjaarsnota is niet sluitend in meerjarenperspectief. In 2026 zal op deze uitdaging een antwoord moeten worden gevonden.

Er loopt een onderzoek naar de kosten m.b.t. het sociaal domein. Naar verwachting zullen de uitkomsten van dit onderzoek in het tweede halfjaar van 2025 zichtbaar worden. Op basis van deze uitkomsten gaat de gemeente gesprekken voeren met de netwerk- en ketenpartners.

Tot slot blijven we de lobby voortzetten om het Rijk te bewegen de noodzakelijke middelen vanaf 2028 vrij te maken die nodig zijn. Dit doen we onder andere met de K80.

Het college van Hilvarenbeek.

1 Participatie op de voorjaarsnota

Participatie op de voorjaarsnota

De gemeenteraad wilde de samenleving betrekken bij keuzes voor de voorjaarsnota 2025. In juni 2024 koos de gemeenteraad voor het scenario 'Samenwerkend Hilvarenbeek'. Dit scenario gaat uit van de bundeling van krachten: als gemeente willen we samen met de samenleving maatschappelijke opgaven aanpakken en inwoners een actieve rol in geven.

Voor de raadpleging richting de voorjaarsnota kozen we deze insteek: hoe kan de gemeente dit uitgangspunt invullen? Wat pakt de gemeente op en wat kan aan de samenleving worden overgelaten? Onderliggend aan deze vragen ligt de bezuinigingsopgave die op de Nederlandse gemeenten afkomt. Een gemeente waarin samenleving en overheid beter, efficiënter en slimmer met elkaar samenwerken, kan het startpunt zijn voor de benodigde besparingen.

Verschillende visiedocumenten, zoals de regionale woonzorgvisie, de hervormingsagenda jeugd, de omgevingsvisie en de Strategisch Financiële analyse, vormden het uitgangspunt van het participatietraject.

Onze stip op de horizon in 2050: Hilvarenbeek is een gemeente waar we 'samen, gezond groeien'; een gezonde gemeenschap met een groene, duurzame economie. In een leefomgeving met hoge natuurlijke kwaliteiten.

Proces participatie op de voorjaarsnota

Onderdeel van het raadsbesluit 'was om het 'stille midden' te betrekken én om een brede raadpleging te houden. Samen met het organisatie adviesbureau Haagse Beek kozen we voor het volgende proces:

1. Er is een vragenlijst opgezet waarvan de uitkomsten de gestelde doelen en (toekomst)visies van de gemeenten verder invullen. Deze vragen zijn samen met medewerkers van onze gemeente tot stand gekomen. Drie thema's kwamen aan bod: 'Zorg & Welzijn', 'Omgeving & Economie' en 'Vrije tijd'. Onderzoeksbureau Het PON & Telos heeft deze vragenlijst breed uitgezet onder inwoners.
2. Met een willekeurige groep inwoners, het inwonerpanel, hebben we in drie bijeenkomsten ingezoomd op de thema's en de uitkomsten van de vragenlijst. Het inwonerspanel heeft adviezen opgesteld. Het inwonerspanel bestond uit willekeurig gekozen inwoners die een representatieve groep voor de Hilvarenbeekse samenleving vormden. Het aantal jongeren was beperkt aanwezig. Meer informatie over de samenstelling leest u in de inleiding van het document met de uitkomsten van het panel. Dit document "Adviezen inwonerspanel en reactie direct betrokkenen" is opgenomen in bijlage 7.8.
3. De adviezen van het inwonerspanel zijn met direct betrokkenen uit de lokale samenleving besproken. Zij konden reageren op de adviezen en waar nodig verrijken of concretiseren.

De gemeenteraad en onze inwoners zijn op verschillende momenten geïnformeerd en betrokken bij de voortgang.

Opbrengst

De uitkomsten van het traject bestaan uit adviezen van het inwonerspanel, de reacties van direct betrokkenen en de resultaten van de vragenlijst. Het document "Adviezen inwonerspanel en reactie direct betrokkenen" en "Het PON Telos rapportage" zijn opgenomen in bijlage 7.8.

Uit deze analyse en uit de vragenlijst halen we de volgende lijnen:

Tevredenheid van inwoners

Onze inwoners zijn tevreden over het wonen in onze gemeente. Dit komt vooral door het voorzieningenniveau van de gemeente. Dit voorzieningenniveaus is hoog, met een rijk verenigingsleven, veel winkels, een bibliotheek en een aantal scholen. Daarmee lijkt het ons niet passend om daarop te bezuinigen. Het is wel mogelijk om inwoners een meer actieve rol te geven, wat op langere termijn kosten kan verlagen. Vooral binnen het sociaal domein.

Vrijwilligerswerk gebeurt volop. De inwoners die dit (nog) niet doen geven aan best vrijwilligerswerk te willen doen, maar weten vaak niet welke taken of functies er zijn. Hierop inzetten kan besparingen opleveren door meer taken aan de samenleving over te laten.

Ook nieuwe vormen van democratie, zoals het inzetten van een inwonerspanel voor concrete vragen, kan ons helpen bij het oppakken en oplossen van maatschappelijke kwesties. Inwoners willen graag verantwoordelijkheid nemen voor het onderhouden en bijdragen aan de gemeenschappelijke ruimten.

Demografische ontwikkelingen

De Beekse samenleving wordt steeds ouder. Er is sprake van vergrijzing, terwijl jongeren lastig een geschikte woning kunnen vinden. Op termijn kan dit problemen opleveren voor de leefbaarheid in onze kernen en voor het behoud van voorzieningen. Daarmee lijkt het niet voor de hand te liggen om te bezuinigen op maatregelen die de aantrekkelijkheid van de gemeente voor een jongere doelgroep verminderen. Ook besparingen die zorgen voor vermindering van de saamhorigheid en de sociale binding tussen inwoners ligt niet voor de hand.

Door in te zetten op voorzorgcirkels, een prettige en schone leefomgeving en het beter bekend maken van maatregelen die mogelijk zijn, denkt het college dat op termijn minder mensen dure zorg nodig hebben.

Afstand tussen (beleids)maatregelen en kennis in de samenleving

Er is afstand tussen doelstellingen en maatregelen die de gemeente stelt of neemt en de kennis hierover in de samenleving. Dit gaat dan bijvoorbeeld om de Sociale Kaart en de woonvisie van de gemeente. Op alle beleidsgebieden is een intensivering nodig die zich lastig laat uitdrukken in een financiële opbrengst, maar die er op termijn wel toe kan leiden dat beleid slimmer en beter landt in de samenleving.

Aan de andere kant zijn onze inwoners sterk betrokken en kent onze gemeente veel inwonersinitiatieven. Er is een grote zelfredzaamheid met een samenleving die goed in staat is om zelfstandig bij te dragen aan de uitdagingen die op de gemeente afkomen in verschillende domeinen. Het ligt daarmee voor de hand dat we als college verder willen inzetten op de verbinding met de samenleving. Hierin schuilt een kracht die op langere termijn bijdraagt aan besparingen. De gemeenschappelijke plekken in de gemeente, zoals Cultureel Centrum Elckerlyc en de bibliotheek zijn daarin onmisbare schakels.

Ook maatwerk en aansluiting bij bestaande structuren en netwerken in de samenleving zijn belangrijk. Hiermee kan ook geld bespaard worden. In verschillende lokale gemeenschappen gebeurt al veel op het gebied van zorg voor elkaar en vrijwilligerswerk. Het college vindt dat als we beter aansluiten bij de bestaande energie we geen zaken dubbel doen en de inwoners ook van elkaar kunnen leren. De coöperaties en andere organisaties in het maatschappelijk middenveld vervullen een waardevolle rol die vaak aansluit bij doelstellingen van de gemeente. Het ligt voor de hand het

gesprek met hen te voeren.

Concrete punten voor de korte termijn en middellange termijn

Er komen concrete punten uit het traject voort die op korte termijn tot een andere wijze van samenwerking en ook bezuinigingen kunnen leiden:

1. We nemen de adviezen voor het slimmer gebruik maken van de bestaande accommodaties mee in het op te stellen accommodatiebeleid en accommodatieplannen. Hieruit moet blijken of het sleutelbeheer, vooral voor gymzalen, haalbare is.
2. Er wordt aangeraden om materiaal uit te geven waarmee inwoners zelf de buurt schoon kunnen houden of het groen kunnen onderhouden. Dit willen we als college graag faciliteren. We dragen meer uit dat de buitenruimte van ons allemaal is en we willen graag in gesprek over initiatieven die dat ondersteunen.
3. De oproep tot eenduidige en betere participatie en communicatie over projecten brengen we specifiek onder de aandacht van onze projectleiders en beleidsadviseurs. We vragen de organisatie de ideeën toe te passen waar mogelijk en te evalueren. Daarnaast nemen we deze suggesties mee in de evaluatie van de experimenten van democratische vernieuwing. Deze evaluatie geeft input voor de nog op te stellen participatieverordening en actualisatie van het Beeks model.
4. We nemen het advies over om toekomstbestendig beleid onder andere te baseren op de democratische ontwikkeling van Hilvarenbeek. Blijvende aandacht is nodig voor preventie, samen- en zelfredzaamheid, vroegsignalering, de groeiende zorgbehoefte van ouderen, enzovoort. Een samenwerking met de samenleving zetten we hierin centraal.
5. We gebruiken de opzet van “het inwonerspanel” ook voor het verbinden en ophalen van ideeën vanuit de inwoners.
6. We intensiveren de gesprekken met de coöperaties en andere organisaties die een waardevolle rol vervullen in het maatschappelijk middenveld, zodat we beter gebruik maken van de ideeën en energie van de samenleving.
7. Geld en goede samenwerking is nodig om maatregelen toe te passen om de Sociale Kaart bekender te maken. Op termijn zal dit zijn meerwaarde opleveren.

2 Autonome ontwikkelingen

Waar gaat het over?

In dit hoofdstuk leest u over tegenvallende gebeurtenissen die we niet kunnen beïnvloeden. Dit zijn bijvoorbeeld lastenverzwaringen door wet- en regelgeving, bijdragen aan verbonden partijen, vervangingsinvesteringen voor bedrijfscontinuïteit of verplichtingen door aanbestedingen, subsidies, raadsbesluiten of andere bestuurlijke toezeggingen.

Leeswijzer

Knoppen

In dit hoofdstuk ziet u per ontwikkeling het voorstel van het college, aangegeven met de kleuren:

Financieel effect autoriseren
Financieel effect nu niet autoriseren

‘Groen’ betekent dat het college voorstelt het financieel effect meerjarig te autoriseren en te verwerken in de begroting. Autoriseren betekent dat het budget is goedgekeurd voor uitgaven. We draaien als het ware de ‘knop aan’ van de ontwikkeling. Oranje betekent dat het financieel effect nog niet geautoriseerd wordt en dat we het financieel effect van de ontwikkeling nog niet opnemen in onze begroting. Er mogendan geen uitgaven worden gedaan. De ‘knop staat uit’. Autonome ontwikkelingen zijn niet-beïnvloedbare gebeurtenissen. Dit betekent dat de knop altijd ‘aan’ staat.

Financieel overzicht

In onderstaand overzicht ziet u een samenvatting van de autonome ontwikkelingen. Verder in het hoofdstuk beschrijven we de ontwikkelingen verder.

Knop	Ontwikkeling	2025	2026	2027	2028	2029
1.	Ontwikkeling en implem. Stevig Lokaal Team	0	0	0	-100	-100
2.	Uitgaven regionale jeugdhulp	-411	0	0	0	0
3.	Inrichting gezondheidscentrum	0	-20	0	0	0
4.	GGD	-30	-30	-30	-30	-30
5.	Vervanging software (BAG & BOR)	0	-46	-17	-17	-17
6.	Integraal groenbeleidsplan	-38	0	0	0	0
7.	Beheersen invasieve exoten	-15	-15	-15	-15	-15
8.	Vervanging natzout installatie	0	-6	-6	-6	-6
9.	OMWB	80	80	80	80	80
10.	Duurzaamheid; Faciliteren infrastructuur Enexis	-45	0	0	0	0
11.	Uitkomsten decembercirculaire 2024	64	63	105	147	147
12.	Meer inkomsten toeristenbelasting BB	0	0	50	100	100
13.	Lagere OZB inkomsten	-30	-30	-30	-30	-30
14.	Compensatie Rijk	220	990	1.030	515	660
15.	Archiefwet en Regionaal Archief Tilburg (RAT)	0	-16	-27	-28	-30
16.	ICT kosten voor innovatie en wetgeving	0	-10	-25	-25	-25
17.	Nieuwe digitale (samen)werkplek Equalit	0	-35	-30	-30	-30
18.	CAR tracking dienstvoertuigen	-6	0	0	0	0
19.	Inhuurrapportage	-150	0	0	0	0
20.	Wijziging ledenbijdrage K80	0	-3	-3	-3	-3
21.	Vertragen investeringen	0	45	0	0	0
22.	Volume-, prijs-, en loonindexatie	205	-18	-18	-18	-18
	Totaal financieel effect ‘knop aan’	-156	949	1.064	540	683
	Totaal financieel effect ‘knop uit’	0	0	0	0	0
	Totaal	-156	949	1.064	540	683

Knop	Onderwerp	2025	2026	2027	2028	2029
	Programma 1 Samenlevend					
1.	Ontwikkeling en implementatie Stevig Lokaal Team Er is een aantal grote landelijke ontwikkelingen op het gebied van jeugdhulp. De cijfers liegen er niet om; 1 op de 10 jongeren in de regio Hart van Brabant ontvangt een vorm van jeugdhulp. Dit is een maatschappelijk probleem. Daarom wordt er landelijk, geïnitieerd door Rijk, gemeenten, zorgaanbieders, professionals en clientvertegenwoordigers, ingezet op een aantal verbeteringen waarvan de belangrijkste veranderingen lopen via de Hervormingsagenda Jeugd, het Integraal Zorgakkoord en het Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming. Al deze plannen hebben één ding met elkaar gemeen: het moet écht anders. Een kind groeit op in de driehoek van gezin, school/opvang en straat (en online). Hoe sterker en inclusiever deze basis is, hoe beter en preventiever vragen en problemen die bij opgroeien horen in het gewone leven kunnen worden opgepakt. De Hervormingsagenda Jeugd zet daarom in op het versimpelen van het systeem en het voorliggender en laagdrempeliger inrichten van hulp en ondersteuning door de inrichting van stevige lokale teams (SLT) en het versterken van de basis. Gemeenten, onderwijs en zorgpartners staan hiervoor samen aan de lat. Een stevig lokaal team is toegankelijk en stevig verankerd in de leefwereld van kinderen en volwassenen. Ze bieden zelf jeugdhulp en ondersteuning, maar halen ook andere hulp op maat erbij. Zonder deze investering blijft de gemeente afhankelijk van relatief dure maatwerkvoorzieningen waarvan de kosten al jaren stijgen en die een aanzienlijk risico vormen voor de financiële duurzaamheid van de begroting. De commissie van Ark ondersteunt nadrukkelijk de inhoudelijke opgave om SLT's te formeren en heeft het kabinet geadviseerd gemeenten financieel te compenseren voor deze extra ontwikkelopgaven. In de landelijke voorjaarsnota zijn besluiten genomen over de hervormingsagenda en de wijzigingen in de jeugdwet: • Gemeenten krijgen 3 miljard extra voor de jaren 2025 tot en met 2027. • Geen compensatie voor opgelopen tekorten van de voorgaande jaren. • Vanaf 2028 is er geen compensatie meer en dreigt opnieuw een financieel ravijn. Op dit moment wordt de huidige veel voorkomende jeugdhulp (segment 3 en 4) regionaal ingekocht. We willen er naartoe om deze hulp zoveel mogelijk aan te bieden in de vorm van algemene en collectieve voorzieningen. Concreet betekent dat deze hulpvragen (nu in				-100	-100

Knop	Onderwerp	2025	2026	2027	2028	2029
	segment 3 en 4) de verantwoordelijkheid worden van het lokale SLT. Dat betekent enerzijds dat deze jongeren bij het SLT gaan aankloppen, waar ze dat nu deden bij (regionaal ingekochte) zorgaanbieders. Maar ook dat het SLT deze ondersteuning (expertise) aan die jongeren moet kunnen aanbieden. Dat maakt dat er sprake is van: - Structurele kosten: het toevoegen taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden (o.a. specialistische expertise) voor het SLT zodat de gemeente Hilvarenbeek blijft voldoen aan de wettelijke taak - Incidentiele kosten: het aanjagen en coördineren van de gewenste transformatie van zorg naar welzijn inclusief het 'creëren' van het SLT. In de situatie van Hilvarenbeek is het de uitdaging om het huidige SamenZorgTeam verder te ontwikkelen naar een SLT, een SamenZorgTeam 2.0. Vooroplopende gemeenten die het SLT-model al hebben geïmplementeerd, tonen aan dat gerichte investeringen leiden tot aantoonbare vermindering van instroom in specialistische jeugdzorg, en daarmee structurele besparingen opleveren. Op basis van deze ervaringen kan voor Hilvarenbeek een reëel besparingspotentieel worden verwacht. Nu investeren is essentieel om op langere termijn de financiële beheersbaarheid van de gemeentelijke begroting veilig te stellen en te kunnen voldoen aan de ingeboekte besparingen vanuit het Rijk. Met de inzet van een Stevig Lokaal Team moet er meer grip zijn en de instroom in specialistische jeugdhulp moet sterk verminderen. Daarmee kan de verschuiving daadwerkelijk leiden tot structurele besparingen. Besparing door uitvoering SLT (reductie verwijzingen segment 4 Jeugdzorg) • Oppakken cliënten in meest voorkomende vragen • Individueel naar collectief aanbod • Niet langer inzetten op zorg bij vragen die behoren tot het gewone opvoeden en opgroeien					

Knop	Onderwerp	2025	2026	2027	2028	2029
	Besparing door uitvoering SLT (concentratie uitvoeringscapaciteit) • Efficiëntere inzet van personeel • Beter benutten van expertise • Lagere kosten voor overhead (niet meer versnipperd per organisatie) • Sterkere sturing vanuit eigen rol als regiehouder Huidige situatie Gewenste situatie Financieel: Ontwikkelen, creëren van SLT (SamenZorgTeam 2.0) Het ontwerp van het SLT, waaronder aanvullende formatie, expertise en kosten, is pas eind 2025 beschikbaar. Dan is er een completer beeld van de aard van zorg waarvoor de gemeente verantwoordelijk wordt. Mede op basis daarvan kan een zorgvuldiger financiële vertaling worden gemaakt van het SLT. Momenteel is louter sprake van een inschatting en nog geen officiële doorrekening. In de Najaarsnota is hier een beter, scherper beeld van aan te geven. Het Rijk onderkent en ondersteunt de ontwikkeling van het SLT en zegt financiën toe in haar Voorjaarsnota (zie ook bijlage 7.1). Daarnaast wordt ervan uitgegaan dat sprake gaat zijn van dekking van de kosten door verminderde regionale uitgaven jeugdzorg. De veronderstelling is dat er regionaal budget lokaal beschikbaar komt voor wat betreft jeugdhulp segment 3 en 4. Dit zal echter niet 1-op-1 zijn. De exacte doorrekening hiervan wordt meegenomen in het ontwerp van het SLT. En is naar verwachting eind 2025 beschikbaar. Vanwege de nog onvolledige financiële vertaling, de extra middelen vanuit het Rijk (VJN) en beschikbare financiële reserves worden de kosten project SLT voor 2025-2026-2027 op €0 gezet. Vanaf 2028 ontstaat er een nieuwe financiële werkelijkheid die op dit moment ongewis is. De jaren 2025 en 2026 moeten in het teken staan van de nadere verfijning en concretisering van 'de organisatie' van het SLT. Helder moet worden welke aanvullende					

Knop	Onderwerp	2025	2026	2027	2028	2029
	expertise nodig is om het huidige Samenzorgteam te kunnen transformeren (kwantitatief en kwalitatief) naar een Stevig Lokaal Team.					
2.	Uitgaven regionale jeugdhulp Gemeentes zijn wettelijk verplicht de Jeugdwet uit te voeren en te bekostigen. Voor Hilvarenbeek is de Jeugdhulp regionaal ingekocht in Hart van Brabant samen met elf gemeenten en is daarmee in lijn met scenario 2, samenwerkend Hilvarenbeek. In 2024 zijn de uitgaven regionale jeugdhulp fors gestegen. Hierover is de gemeenteraad geïnformeerd via een raadsinformatiebrief (RIB2025-18). In de najaarsnota 2024 is een gedeelte van deze kosten opgenomen. Naar verwachting blijven de jeugdzorgkosten de komende jaren stijgen. De regionale begroting voor 2025 en 2026 moeten daarom worden aangepast. We adviseren om de lokale begroting structureel te verhogen zodat we de stijgende jeugdzorgkosten kunnen bekostigen. Op basis van de derde prognose 2024 verwachten we verhoging voor 2025 van € 411.000,-. Tijdens de commissie- vergadering op 3 april bent u geïnformeerd over de stijging van de jeugdzorgkosten en de oorzaken daarvan. De hogere kosten worden onder andere veroorzaakt door jaarlijkse indexaties en meer complexere (dus duurdere) zorgvragen. Daarnaast zijn de verwachte besparingen van de nieuwe inkoop (nog) niet gerealiseerd. Als beheersmaatregel is er een regionale Taskforce met onder andere als doel de (verdere) kostenstijging te beperken. De resultaten hiervan worden in de najaarsnota 2025 verwerkt. De kosten voor jeugdzorg blijven zonder structurele ingrepen stijgen. Om deze spiraal te doorbreken is een ingrijpende organisatiewijziging nodig. Het opzetten van een SLT in Hilvarenbeek vormt hierin een noodzakelijke stap. Wij zijn voor deze extra lasten gecompenseerd door het Rijk. Hiervoor verwijzen wij naar knop 14 en naar bijlage 7.1. Tot slot merken wij op dat er een onderzoek loopt naar de kosten m.b.t. het sociaal domein. Naar verwachting zullen de uitkomsten van dit onderzoek in het tweede halfjaar van 2025 zichtbaar worden. Op basis van deze uitkomsten voeren wij gesprekken met de netwerk- en ketenpartners. Vervolgens verwerken wij de uitkomsten in de begroting van 2026 (of nemen wij die op in de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing).	-411				

Knop	Onderwerp	2025	2026	2027	2028	2029
3.	Inrichting gezondheidscentrum Met de in gebruik name van het Gezondheidscentrum in zicht, worden we ook geconfronteerd met (inrichtings)kosten waar we niet eerder rekening mee hebben gehouden. In de begroting 2025 is (op pagina 18) het volgende hierover opgenomen: <i>Autonome ontwikkelingen</i> De huurovereenkomst tussen het Gezondheidscentrum en de Gemeente en de verhuurovereenkomsten tussen de Gemeente en ContourdeTwern-Farent-MEE hebben een looptijd van tien jaar. Dit leidt tot hogere kosten voor de huur van € 11.000,- ten opzichte van de huidige locatie en tot kosten van jaarlijks € 3.000,- aan kapitaallasten voor de inrichting van de gehuurde ruimte. Het investeringsbedrag van € 30.000,- wordt afgeschreven in tien jaar. Deze hogere/extra kosten worden gedekt door verwachte lagere kosten Wmo en Jeugdzorg door de betere samenwerking tussen partijen Van de verwachte lagere kosten Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) en Jeugd is voorsnog geen sprake. Vooral over de toename van jeugdzorgkosten is de gemeenteraad geïnformeerd. Uiteindelijk moet een STL er mede voor zorgen dat daadwerkelijk kosten kunnen worden bespaard. Dat krijgt naar verwachting pas vorm in 2027. Tot die tijd is belangrijk om het gezondheidscentrum voor ons en onze zorgpartners zodanig in te richten en te faciliteren waardoor efficiëntere samenwerking tussen het medisch en sociaal domein nog meer gestalte kan krijgen. Het bedrag van € 30.000,- dat voor 2025 beschikbaar is gesteld, is naar verwachting toereikend voor dat jaar. In 2026 worden ook nog uitgaven verwacht voor verdere inrichting en automatisering, afsluiten schoonmaakcontract in het kader van beheer en exploitatie. Hiervoor is op dit moment geen budget beschikbaar.		-20			
4.	GGD Vanaf 2026 is sprake van een stijging van de kosten voor de GGD van € 48.372. Dit wordt veroorzaakt door: • aanpassingen van de inwonersbijdrage vanwege indexering • de groei van het aantal inwoners	-30	-30	-30	-30	-30

Knop	Onderwerp	2025	2026	2027	2028	2029
	Dit bedrag is opgebouwd uit: - € 18.000 indexering voor 2026 - € 30.000 compensatie van de indexering 2025 In 2025 is de indexering expliciet in het raadsvoorstel rondom de begroting GGD 2025 meegenomen en besloten in de gemeenteraad van 30 mei 2024. Deze is ten onrechte niet in de voorjaarsnota 2024 verwerkt, waardoor de indexering voor 2025 niet in de gemeentelijke begroting 2025 is opgenomen. Dekking: • € 18.000 via de stelpost indexaties zoals wordt opgenomen in de gemeentelijke begroting voor 2026 en verder. • € 30.000 door budget beschikbaar te stellen via deze Voorjaarsnota.					
	Programma 2 Belevend					
5.	Vervanging software voor geografische beheer (BAG & BOR) In 2026 moeten we onze basisregistratie adressen en gebouwen (BAG) en basis-registratie openbare ruimte (BOR) applicatie vervangen door nieuwe applicaties. Onze leveranciers stoppen de ondersteuning op onze huidige applicaties in 2026. Dit betekent er geen garantie is dat ze blijven functioneren. Onze BAG en BOR applicatie zijn nu lokaal bij Equalit geïnstalleerd. Alle leveranciers bieden richting de toekomst alleen nog cloud applicaties aan. We verwachten voor de nieuwe cloud applicaties structureel hogere kosten dan voor de huidige (bij Equalit geïnstalleerde) applicaties. <u>De kosten in beeld:</u> - Incidentele migratie/implementatie kosten BAG en BOR - Structurele extra licentie kosten BAG en BOR <u>Dekking:</u> € 5.000 uit bestaande budget door een aantal kleine besparingen. <u>Risico's als niet:</u> De BAG applicatie is noodzakelijk om de wettelijke taken (going concern) voor de BAG uit te voeren. Vervangen we de applicatie niet, dan voldoen we niet aan onze wettelijke taken. Daarbij gaat de kwaliteit van BAG informatie snel achteruit. Dit leidt bijvoorbeeld tot onjuiste		-46 -51	-17 -22	-17 22	-17 22
			+5	+5	+5	+5

Knop	Onderwerp	2025	2026	2027	2028	2029
	Waardering onroerende zaken (WOZ) belastingheffing, vergunningverlening, toezicht, handhaving en beheer openbare ruimte. De BOR applicatie is noodzakelijk om (met landelijke standaarden) grip te hebben op het onderhoud van gemeentelijke objecten in de openbare ruimte. Het niet hebben van deze applicatie betekent inefficiënte op deze taken en verslechtering van de openbare ruimte.					
6.	Integraal groenbeleidsplan Het college heeft op 26 maart 2025 besloten om de uitgave in de voorjaarsnota als een autonome ontwikkeling te verantwoorden aan de gemeenteraad. In het collegeprogramma 2023-2026 staat het ontwikkelen van het integrale groenbeleidsplan opgenomen. Dit gaat over openbaar groen, bermbeheer en zandpaden. We hebben hiervoor, samen met adviesbureau Bomenwacht, een plan van aanpak opgesteld. De offerte voor de uitvoering van dit plan van aanpak is hoger uitgevallen dan vooraf ingeschat. Om de voortgang in het project te houden, de termijnen uit het collegeprogramma te halen en de kwaliteit van het eindproduct te borgen vragen we dit extra benodigde budget aan.	-38				
7.	Beheersen invasieve exoten Ter bestrijding van invasieve exoten als Japanse Duizendknoop, Reuzenberenklauw en Knolcyperus zijn aparte maaibeurten noodzakelijk met gescheiden afvoer van het maaisel. De verwerking hiervan gebeurt ook gescheiden, ter voorkoming van verdere verspreiding. Het aantal locaties waar dit noodzakelijk is, is na inventarisatie groter gebleken dan vooraf ingeschat. Ook de stortkosten zijn toegenomen.	-15	-15	-15	-15	-15
8.	Vervanging natzout installatie De huidige bak voor opslag natzout op de gemeentewerf is aangetast door betonrot en afgekeurd als arbeidsmiddel. Het krediet betreft vervanging en verwijdering van de oude bak.		-6	-6	-6	-6
9.	Omgevingsdienst Midden- en West-Brabant (OMWB) De laatste jaren zien we een trend dat de OMWB meer werkzaamheden opneemt in het werkprogramma of voornemens is uit te gaan voeren vanuit een kadernota. De grondslag daarachter is de komst van de Omgevingswet en de (continu) veranderende regelgeving voor de agrariër wat de voorspelbaarheid van de inzet bijzonder moeilijk maakt. In de genoemde werkprogramma's en kaderbrieven is er vooral gekozen voor de veilige weg. Achteraf valt de inzet meer mee dan verwacht. Tijdens de besprekingen omtrent de werkprogramma's wordt er strak regie gevoerd op de daadwerkelijk te verwachten en te realiseren inzet aan de	80	80	80	80	80

Knop	Onderwerp	2025	2026	2027	2028	2029
	hand van ons eigen vastgestelde VTH beleidsprogramma, dus vooral op de the need to have en niet de nice to have. Dit resulteert in een te verwachten structurele financiële meevaller.					
10.	Duurzaamheid; Faciliteren infrastructuur Enexis Als gevolg van de energietransitie nemen de voorbereidings- en toezichthoudende activiteiten van de gemeente flink toe. Dit omdat de netbeheerders versneld noodzakelijke energie infrastructuur uitrollen. In het Omgevingsprogramma Duurzaam Hilvarenbeek 2025-2030 is opgenomen dat we vanuit de gemeente maximaal willen faciliteren, bijvoorbeeld vanuit de vergunningverlening en het afstemmen van de investeringen van Enexis met de gemeentelijke projecten en plannen. Het faciliteren is noodzakelijk voor het opheffen van (dreigende) netcongestie. De noodzakelijke extra capaciteit bekostigen we volledig uit het ophogen van leges die we opleggen bij het verlenen van vergunningen aan de netbeheerders. Het gevraagde budget betreft alleen 2025 omdat later dit jaar een aanpassing van de legesverordening aan u wordt voorgelegd met als uitgangspunt volledige kostendekkendheid.	-45	0 -45 +45	0 -45 +45	0 -45 +45	0 -45 +45
	Programma 5 Algemene dekkingsmiddelen					
11.	Uitkomsten decembercirculaire 2024 We informeerden de gemeenteraad met RIB2025-03 over de uitkomsten van de decembercirculaire algemene uitkering uit het gemeentefonds. Daarin gaven we aan dat we de resultaten 2025-2028 in de voorjaarsnota meenemen.	64	63	105	147	147
12.	Meer inkomsten toeristenbelasting Beekse Bergen Met de Beekse Bergen is een overeenkomst afgesloten die elke vijf jaren wordt geëvalueerd. In 2026 staat het volgende evaluatiemoment gepland. Bezien wordt welke mate van stijging van de toeristenbelasting mogelijk is.			50	100	100
13.	Lagere OZB inkomsten Aan de hand van uiteindelijke WOZ-waarden maakten we een confrontatie tussen de geraamde en werkelijke structurele OZB opbrengsten en de aftrekpost binnen de algemene uitkering. Het netto-resultaat hiervan bedraagt € 30.000 structureel nadeel.	-30	-30	-30	-30	-30
14.	Compensatie Rijk Voor een nadere onderbouwing verwijzen naar bijlage 7.1	220	990	1.030	515	660
	Programma 6 Overhead					
15.	Archiefwet en Regionaal Archief Tilburg (RAT) De nieuwe Archiefwet brengt nieuwe beheerverplichtingen. Het toenemende volume aan te archiveren analoge en digitale informatie zorgt aanvullend voor groeiende kosten. Vanuit het Rijk is geen extra compensatie voorzien. Gemeenten moeten de kosten om aan de nieuwe		-16	-27	-28	-30

Knop	Onderwerp	2025	2026	2027	2028	2029
	Archiefwet te blijven voldoen en de continue archiefgroei zelf dragen. Archivering organiseren we al volgens scenario 2 in een regionale samenwerking via het RAT. <u>De kosten in beeld:</u> - Het RAT brengt per 2026 voor het eerst kosten in rekening voor digitaal archief. Reden is dat kosten in 10 jaar met 400% zijn toegenomen en blijven groeien. - De archiefwet verkort de overbrengingstermijn naar een archiefbewaarplaats (= RAT) van 20 naar 10 jaar. Dit betekent eenmalig een dubbele overbrenging (gepland in 2027) met structurele (en groeiende) kosten als gevolg. - De Archiefwet verplicht archivering van de gemeentelijke website naar een archief bewaarplaats (= RAT). Dit is een eenmalige migratie vanaf Archiefweb. - De gemeente Tilburg voorziet in het verplichte archieftoezicht. Zij brengen kosten voor deze diensten (regionale archivaris) per 2026 in rekening. We actualiseren de dienstverleningsovereenkomst met gemeente Tilburg voor het RAT in 2026 voor 2027. Als hier kosten uit voortvloeien, nemen we deze mee in de planning-en-controlcyclus (P&C) cyclus zodra ze te concretiseren zijn. <u>Dekking:</u> Binnen de bestaande middelen voor archiefbeheer zijn geen dekkingsmogelijkheden. Door geen particuliere archieven (jaarlijks 5 miljoen a € 1000) op te nemen en onze website vanaf 2026 niet meer te archiveren (wettelijke taak) ontstaat e.en structurele dekkings-optie van € 4.000. We voldoen hiermee niet meer aan de wet, maar gebruik van digitale website archief is zeer beperkt. <u>Risico's:</u> Doen we deze investeringen niet, dan voldoen we op bovenstaande onderdelen niet meer aan de Archiefwet. Dan is onze informatie dus niet op orde en komen we onder provinciaal toezicht (meerjarig negatief oordeel). Hierdoor zijn we minder goed of niet in staat om verantwoording over onze acties en besluiten af te leggen. Het levert onze eigen organisatie bovendien veel extra zoekwerk en extra uren aan informatieverstrekking op (waar anders het RAT in voorziet).					
16.	ICT kosten voor innovatie en wetgeving Als gemeentelijke organisatie zijn we continu in ontwikkeling. Dit is nodig om aan te passen richting onze lokale samenleving (scenario 2). Hiervoor maken de domeinen nieuw beleid en		-10	-25	-25	-25

Knop	Onderwerp	2025	2026	2027	2028	2029
	bedenken we innovaties om andere, snellere of betere dienstverlening te leveren. Daarnaast zoeken we als bestuur en organisatie ontwikkelingsopties om slimmer ons werk te doen en tot nog betere besluitvorming te komen. Daarbovenop zien we een aantal grote innovaties op ons afkomen. Denk aan Cloud-ontwikkeling, AI-mogelijkheden en een groeiend aantal EU/NL wetten over digitalisering overheid en data vraagstukken (digital decade 2020-2030). Ook de samenwerkingsvorm Equalit moet zich adaptief organiseren. In 2025 vindt hiervoor een onderzoek plaats. Externe ontwikkelingen en organisatiewensen vragen dus continu om kleine en grotere ontwikkelingen in processen en applicaties. Hiervoor is budget nodig. De gemeentelijke ICT Benchmark van M&I Partners ondersteunt deze ervaring; innovatie en wetgeving zorgt voor groeiende ICT kosten van 4% tot 7% per jaar om waarde voor samenleving, organisatie en bestuur te bieden. <u>De kosten in beeld:</u> Budget, afhankelijk van organisatieprioriteit, in te zetten voor bijvoorbeeld: • Inrichting EU-wetgeving als SinleDigitalGateway, Digital Wallet, Open Data, etc • Vervroegde (of gedwongen) migratie naar cloud applicaties • Pilots AI-werkplekassistentie om kansen op productiviteitswinst te onderzoeken • Pilots Robotic Process Automation om kansen proces efficiëntie te onderzoeken • Aanvullende informatieveiligheid en privacy maatregelen. Als resultaat van de gezamenlijke Equalit onderzoeksopdracht vindt er in 2027 mogelijk een aanpassing van de Equalit samenwerkvorm plaats die tot kosten aanpassing leidt. Zodra deze concreet in beeld zijn, nemen we deze mee in de P&C Cyclus. <u>Dekking</u> Er is geen dekking in het huidige ICT-budget voor wetgeving en innovaties. Zodra een innovatie/ontwikkeling succesvol is en structureel ingezet wordt, ontstaat een structurele ICT-kostenpost. Dit verklaart de trend van 4% tot 7% stijging ICT kosten per jaar. Het budget dat jaarlijks overblijft vloeit terug naar de algemene reserve. <u>Risico's als niet:</u> Dan is er geen of beperkte digitale- en dataontwikkeling van de organisatie. We onderzoeken en/of benutten de kansen die er zijn niet. Dit maakt ons inefficiënter in diensten richting de samenleving en partners (ten opzichte van andere organisaties) en op					

Knop	Onderwerp	2025	2026	2027	2028	2029
	termijn een onaantrekkelijke(re) werkgever. Bovendien zorgt het dat we niet of trager voldoen aan EU/NL wetgeving met risico op bijbehorende consequenties.					
17.	Nieuwe digitale (samen)werkplek Equalit Het ICT-samenwerkingsverband Equalit past in 2025 en 2026 hun digitale werkplek voor alle deelnemende gemeenten aan. Deze nieuwe digitale werkplek ondersteunt de toenemende digitalisering beter en draagt bij aan modern werkgeverschap (in een krappe arbeidsmarkt en groeiend aantal samenwerkingen – scenario 2). De werkplek is van Microsoft, toegankelijk via elk apparaat en volledig gericht op succesvol samenwerken. Dit verhoogt de interne en externe samenwerkingskracht, efficiëntie en productiviteit van medewerkers. Daarbij is het de visie van de samenwerkende Equalit-gemeenten om elke gemeente in 2026 een eigen digitale werkplek omgeving te bieden in plaats van een gezamenlijke Equalit-omgeving. Dit is nodig vanwege wettelijke eisen op het gebied van veiligheid en privacy, voor Archiefwet e-mail archivering en bijvoorbeeld innovatie kansen op het gebied van AI-werkplekassistentie. Na splitsing ontstaat een lokale functioneel beheer taak per gemeente (naast het bestaande beheer bij Equalit). <u>De kosten in beeld:</u> • Implementatie vervanging nieuwe werkplek omgeving (voor rekening Equalit) • Inrichting en licenties werkplek omgeving gemeente Hilvarenbeek (of GH0) • Functioneel beheer eigen werkplek omgeving in GH0 verband (3 keer 12 uur) Indien er extra kosten (concreet) in beeld komen, nemen we deze mee in de P&C Cyclus. <u>Dekking</u> Equalit verzorgt de dekking voor de implementatie van de nieuwe werkplekomgeving. Uitgangspunt is de structurele kosten nieuwe werkplekinrichting en licenties binnen het huidige Equalit budget te bekostigen. In de begroting 2027 is meer duidelijkheid te geven over potentiële plus of min. Er is binnen de begroting nu geen formatie voor Functioneel Beheer beschikbaar. <u>Risico's:</u> De nieuwe werkplek is een keuze van alle Equalit deelnemers gezamenlijk. Gebaseerd op eerdergenoemde kansen. Kiezen we als Equalit samenwerking niet voor deze digitale werkplek ontwikkeling, dan ontstaan extra kosten voor Citrix licenties van naar schatting € 50.000 tot € 100.000 per gemeente. Kiest Hilvarenbeek om niet met deze werkplek		-35	-30	-30	-30

Knop	Onderwerp	2025	2026	2027	2028	2029
	ontwikkeling mee te gaan, dan is er een risico op een beperkter (of niet) werkende werkplek vanaf 2026. Bovendien volgt dan vanuit Equalit een kostenstijging om de oude werkplek in de lucht te houden.					
18.	CAR tracking dienstvoertuigen De belastingdienst verplicht ons om 4 dienstvoertuigen te voorzien van een ritregistratie. Kosten per voertuig € 1.500.	-6				
	Meerdere programma's					
19.	Externe inhuur Op diverse terreinen ontkomen wij er niet aan om externe capaciteit in te huren. Dit kan voortkomen uit een capaciteitstekort door openstaande vacatures of piekbelasting, (langdurige) ziekte of door benodigde specifieke expertise. We voorzien in 2025 een tekort van € 150.000. Een verdere specificatie ziet u terug in de bijlage 7.5 van deze voorjaarsnota.	-150				
20.	Wijziging ledenbijdrage K80 De K80, het netwerk van kleine gemeenten (tot ca. 25.000 inwoners) is in de zomer van 2020 gestart als informeel netwerk. Burgemeester Weys is al vanaf opstart en oprichting van K80 actief als lid van het dagelijks bestuur (DB). In februari 2022 volgde de formele oprichting. Op weg naar de begroting voor 2026 en verder heeft het DB van de K80 een toekomstplan opgesteld. Onderdeel van dit plan is een verandering van de systematiek van de berekening van de ledenbijdrage. Voor alle gemeenten leidt dit tot een hogere ledenbijdrage, om de komende jaren meer impact te kunnen maken op de door de leden onderschreven twee ambities. Concreet betekent dit voor Hilvarenbeek een veranderende ledenbijdrage en voor de komende jaren betekent dit circa € 3.000 bijdrage per jaar. Gebaseerd op het aantal inwoners van onze gemeente. De afgelopen twee jaar betrof deze bijdrage € 2.500 per jaar. In plaats van benutting van het representatiebudget willen we dit specifiek in onze voorjaarsnota opnemen. Doel is om via ons lidmaatschap van de K80 een stem te geven aan de belangen van kleine gemeenten (lobby), en om via de K80 onze kennis te verrijken en te versterken (kennisdeling). We zoeken de verbinding met soortgelijke gemeenten om te anticiperen op verandering. Hogere bijdrage is nodig om meer impact te maken voor en met de leden. Daarnaast is de draagkracht en spanwijdte van de ambtelijke organisaties achter het DB bereikt. Er is meer budget nodig t.b.v. ondersteuning van de ambtelijke organisaties achter ons DB.		-3	-3	-3	-3

Knop	Onderwerp	2025	2026	2027	2028	2029
21.	Vertragen investeringen Wij beoordeelden of de investeringen die voor 2025 gepland zijn ook werkelijk in gebruik gaan nemen. Een paar investeringen schuiven door naar 2026. Dat betekent voor deze kredieten geen afschrijvingslasten in 2026.		45			
22.	Prijs-, en loonindexatie Met de voorjaarsnota(+) indexeren we begrotingsjaar T+1. We houden begrotingsjaar T+1 als constante voor prijs-, en loonindexaties voor de daaropvolgende begrotingsjaren. We hanteren een stelpost in onze begroting waaruit we reguliere volume-, prijs- en loonindexaties dekken. De stelpost voeden we met de compensatie die we daarvoor ontvangen via de algemene uitkering. De compensatie die we eerder ontvingen voor de indexering 2025 wordt door het rijk naar boven bijgesteld. Dit komt overeen met een structureel bedrag van € 250.000 voor onze gemeente. We gaan er vooralsnog van uit dat het rijk dit bedrag ook daadwerkelijk beschikbaar stelt bij de meicirculaire 2025. Als het rijk andere keuzes maakt hierin gezien hun uitdagingen, heeft dat uiteraard ook weer invloed op de uitkomsten van de meicirculaire. Vooralsnog komt het totaal beschikbare bedrag voor compensatie uit op: • € 300.000 structureel vanaf 2025 • € 1.014.000 structureel vanaf 2026 voor indexaties boekjaar 2026. De budgetten zijn bijgesteld naar het verwachte niveau van 2026, waarbij zoveel als mogelijk het principe van indexering 'nee, tenzij' is gehanteerd. Dat betekent dat de indexering zoveel als mogelijk beperkt is tot die budgetten op basis van afspraken en onderliggende contracten. Omdat we de indexeringen voor het jaar 2025 al verwerkt hebben en nu alsnog een hogere compensatie ontvangen, leidt dit tot een voordeel in 2025. De compensatie die we ontvangen voor 2026 is vooralsnog onvoldoende om de indexeringen te dekken.	205	-18	-18	-18	-18

Knop	Onderwerp	2025	2026	2027	2028	2029	2025	2026	2027	2028	2029
	Volume- en prijsindexatie	2025	2026	2027	2028	2029					
	Beschikbaar vanuit bestaande stelpost	+50	+764	+764	+764	+764					
	Verwachte bijstelling nav meicirculaire 2025	+250	+250	+250	+250	+250					
	Totaal beschikbaar	+300	+1.014	+1.014	+1.014	+1.014					
	Benodigde bedrag voor indexering										
	Indexering salarissen eigen apparaat	-	-400	-400	-400	-400					
	Diverse Sociaal Domein	-	-415	-415	-415	-415					
	Diverse afdeling Ruimte	-40	-100	-100	-100	-100					
	Diverse afdeling Dienstverlening	-55	-85	-85	-85	-85					
	OMWB	-	-12	-12	-12	-12					
	Veiligheidsregio	-	-20	-20	-20	-20					
	Totaal	-95	-1.032	-1.032	-1.032	-1.032					
	Verschil	+205	-18	-18	-18	-18					

3 Nieuwe ontwikkelingen

Waar gaat het over?

In dit hoofdstuk leest u welke nieuwe ontwikkelingen zich voordoen. Deze ontwikkelingen zijn niet autonoom. Het zijn dus geen ontwikkelingen die we 'moeten' doen. Het zijn ontwikkelingen die we 'willen' doen, waarvoor het gewenst is om dit jaar nog het budget te autoriseren.

Leeswijzer

Knoppen

In dit hoofdstuk ziet u per ontwikkeling het voorstel van het college, aangegeven met de kleuren

Jaar 2025 autoriseren en jaren vanaf 2026 richtinggevend opnemen in begroting 2026 - 2029

Jaar 2025 niet autoriseren en jaren vanaf 2026 nu niet richtinggevend opnemen in begroting 2026-2029

Groen betekent dat het financieel effect door de gemeenteraad richtinggevend wordt verwerkt in onze begroting. We draaien als het ware de 'knop aan' van de ontwikkeling. De budgetten die in 2025 staan, worden daarbij ook geautoriseerd. Autoriseren betekent dat het budget goedgekeurd is om daarbinnen uitgaven te doen. Oranje betekent dat het financieel effect nog niet geautoriseerd wordt en dat we het financieel effect van de ontwikkeling nog niet opnemen in onze begroting. Uiteraard mogen er ook geen uitgaven worden gedaan. De 'knop staat uit'. U kunt er voor kiezen aan de knoppen te draaien.

Financieel overzicht

In onderstaand overzicht ziet u een samenvatting van de nieuwe ontwikkelingen. Verder in het hoofdstuk beschrijven we de ontwikkelingen nader.

Knop	Ontwikkeling	2025	2026	2027	2028	2028
23.	Bouwkundige aanpassingen vm Kwetternest / Hercules	0	-4	-4	-4	-4
24.	Sociale Kaart	-8	-3	-3	-3	-3
25.	Programma Hervorming Sociaal Domein	-173	-145	0	0	0
26.	Ondersteuning Nieuwkomers	0	-150	-150	-150	-150
27.	Transformatief werken regio Hart van Brabant	-26	-26	-26	-26	0
28.	Vrijwilligersprijs	0	0	0	0	0
29.	Participatieraad	0	-10	-10	-10	-10
30.	Herijking subsidiebeleid	0	-75	0	0	0
31.	Schuldhelpverlening	20	13	11	9	9
32.	WMO – WLZ pilot	0	0	0	0	0
33.	verhoging subsidie Heemkundige Kring Ioannes Goropius Becanus	-1	-1	-1	-1	-1
34.	Automatische berekening sportpark Hilvarenbeek	0	-12	-12	-12	-12
35.	Uitvoering van Cultuurbeleid	-35	-29	-19	-29	-29
36.	Uitvoering accommodatiebeleid en -plan	0	-90	0	0	0
37.	Kindcentrum De Doelakkers	0	0	-925	-351	-351
38.	Schoolmaatschappelijk werk	-5	-5	-5	-5	-5
39.	Energieloket en One-Stop-Shop	0	0	-50	-50	-50
40.	Uitvoering geven aan het Warmteprogramma	0	0	-50	-50	-50
41.	Faciliteren bewonersinitiatieven Duurzaamheid	-50	-50	-50	-50	-50
42.	Slibbroek-Noord	0	0	0	0	0
43.	Vroonacker IV	0	0	0	0	0
44.	wonen op tijdelijke locaties	0	0	-81	-81	-81
45.	Project: Leeuwerik IV	0	0	0	0	0

Knop	Ontwikkeling	2025	2026	2027	2028	2028
46.	Uitvoering van het programma duurzaamheid	-40	-40	-40	-40	-40
47.	Starterslening	0	-87	-87	-87	-7
48.	Verkeerscirculatieonderzoek Vrijthof Noord	-40	0	0	0	0
49.	Communicatie woonvisie	0	-20	0	0	0
50.	Huisvesting arbeidsmigranten	-60	-90	0	0	0
51.	Hart van Haghorst	0	0	-126	-126	-126
52.	Onderhoud zandwegen	-67	-35	0	0	0
53.	Omgevingsprogramma Mobiliteit	-65	-120	-127	-127	-687
54.	Aanleg Verkeersmaatregelen Beverakkers V	0	-7	-7	-7	-7
55.	Puinwegen	-80	0	0	0	0
56.	Uitbreiding formatie buitendienst	0	-65	-65	-65	-65
57.	Verbeteren dienstverlening parkeerschijfzone	-12	0	0	0	0
58.	Bijstellen vervanging verlichtingsinstallaties en camerabewaking	0	-15	-15	-15	-15
59.	Beleidsplan Openbare Verlichting	-35	-21	-28	-36	-44
60.	Hondenlosloopegebied	0	-6	-6	-6	-6
61.	maaien van bermen en watergangen	-40	0	0	0	0
62.	boomonderhoud	-50	0	0	0	0
63.	Tractie gladheidbestrijding	0	0	-2	-2	-2
64.	Meetpunt ten behoeve van gladheidbestrijding	0	-2	-2	-2	-2
65.	Bescherming groeiplaats Geboden linde	0	-3	-3	-3	-3
66.	Van Gogh Nationaal Park	-13	-13	-13	-13	
67.	Uitdiepen watergangen / bermsloten	-30	-30	0	0	0
68.	Strategisch/Tactische borging en uitbreiding capaciteit afdeling Afval	0	0	0	0	0
69.	Uitbreiding formatie AOV-Piket	-6	-16	-12	-12	-12
70.	Voortzetting functie Bibob coördinator 2026 e.v	0	-34	-34	-34	-34
71.	Uitbreiding formatie tbv Bibob onderzoeken 2025 e.v	-8	-17	-17	-17	-17
72.	Uitbreiding formatie jurist handhaving & toezicht	-15	-44	-44	-44	-44
73.	Uitvoeringsprogramma economisch actieplan	-35	0	0	0	0
74.	Democratische vernieuwing	0	-20	-20	0	0
75.	Ontwikkeling afdeling Ruimte	-28	-28	-28	0	0
76.	Case farmall 55C	0	-3	-17	-17	-17
77.	Formatieplaatsen strategisch advies	-25	-95	-190	-190	-190
78.	SKV: Cultuurontwikkeling	-30	-30	0	0	0
79.	SKV: Vervolgacties werkdrukonderzoek	-15	-15	0	0	0
80.	Zakelijke mobiele telefonie	-7	-20	-21	-22	-23
81.	Uitbreiding formatie bestuurssecretariaat (kabinetstaken)	-22	-45	-45	-45	-45
82.	Herhaalmeting Dienstverlening	0	-55	0	0	-55
83.	HR Portfolio Samen Krachtig Vooruit	-10	-25	-25	0	0
84.	Opleidingsbudget	0	-8	-8	-8	-8
85.	Optimalisatie inhuur (beheers)proces	0	-8	-8	-8	-8
86.	Aanpassing kilometervergoeding	-2	-5	-5	-5	-5
87.	Aanpassing regeling goed en aantrekkelijk werkgeverschap	-11	-43	-43	-43	-43
	Totaal financieel effect 'knop aan'	-788	-941	-1.618	-1.036	-993
	Totaal financieel effect 'knop uit'	-236	-711	-795	-751	-1.299
	Totaal	-1.024	-1.652	-2.413	-1.787	-2.292

Knop	Onderwerp	2025	2026	2027	2028	2029
	Programma 1 Samenlevend					
23.	Bouwkundige aanpassingen voormalig Kwetternest / Hercules Het voormalig Kwetternest is per 2017 om niet in bruikleen gegeven aan Hercules met de mogelijkheid tot het om niet in gebruik geven aan maatschappelijke partijen uit Diessen. Eerder organiseerde verenigingsraad Diessen een 'beursvloer' en vonden er diverse overleggen plaats over een mogelijke financiële bijdrage vanuit de gemeente voor aanpassingen in bouwkundige zin. De verenigingsraad Diessen heeft hiertoe een eerste opzet gemaakt zodanig dat alle partijen hun materialen op een (logistiek) verantwoorde manier kunnen opslaan. De vereniging heeft aangegeven een aantal werkzaamheden zelf uit te willen voeren om zo kosten te besparen. De omvang daarvan is nog niet duidelijk. De aangegeven investering is daarom een indicatie. Dit vraagt om een investering van € 50.000,- in 2025 met een afschrijvingstermijn van 20 jaar.		-4	-4	-4	-4
24.	Sociale Kaart (afkomstig uit participatietraject) We willen de bekendheid en het gebruik van de Sociale Kaart in Hilvarenbeek vergroten. Het past binnen scenario 2, "Samenwerkend Hilvarenbeek". Dit scenario benadrukt samenwerking met verschillende stakeholders zoals inwoners, ondernemers, verenigingen, onderwijs en (semi)overheden. De focus ligt op verbinding en samenhang. Hierbij neemt de gemeente een netwerkende en flexibele houding aan. Door de Sociale Kaart te verbeteren en de bekendheid hiervan te vergroten, versterken we de samenwerking en betrokkenheid binnen de gemeenschap. De aanleiding is de behoefte om de bekendheid en het gebruik van de Sociale Kaart te vergroten. Dit is een ontwikkeling die expliciet speelt vanuit de samenleving. Het is een advies dat voortkomt uit het participatietraject van de voorjaarsnota. Daarnaast ondersteunt het ook het beleid en de uitvoering binnen het sociale domein. Op dit moment ontwikkelen we een website die dient als uitgangspunt voor het versterken van de sociale basis. Hierbij ligt de focus op preventie en	-8	-3	-3	-3	-3

Knop	Onderwerp	2025	2026	2027	2028	2029
	zelfredzaamheid. Uitgangspunten die nadrukkelijke onderdeel uitmaken van het beleid binnen het sociaal domein. De Sociale Kaart is hier een onderdeel van. Om te voldoen aan de vraag van de samenleving, zijn aanvullende middelen nodig om de Sociale Kaart te verbeteren en structureel te beheren. <i>Eenmalig:</i> • Ontwikkeling van een interactieve, digitale versie van de Sociale Kaart om de leesbaarheid en het gebruik te verbeteren. • Ontwikkeling van communicatiemiddelen ter promotie van de Sociale Kaart. <i>Structureel:</i> • Digitale toegankelijkheid van de Sociale Kaart en de website, inclusief een jaarlijkse toets om te voldoen aan wettelijke verplichtingen. • Media-inzet om de doelgroepen te bereiken met een passende boodschap, op de juiste momenten. Als we de voorgestelde maatregelen niet uitvoeren, blijft de bekendheid en het gebruik van de Sociale Kaart beperkt. Dit leidt mogelijk tot hogere kosten voor de gemeenten, omdat inwoners niet op tijd de juiste hulp en ondersteuning vinden. Daarnaast missen we de kans om preventie en zelfredzaamheid te stimuleren. Dit werkt op langere termijn kostenbesparend, omdat we meer inzetten op het voorliggend veld.					
25.	Programma Hervorming Sociaal Domein Sinds begin 2023 zijn we binnen de gemeente Hilvarenbeek gestart met het opstarten van programmatisch werken. Aanleiding hiertoe is de bestuurlijke opdracht 'Functioneren afdeling Ruimte' geweest waarna er voor de afdeling Ruimte een budget is gereserveerd voor programmatisch werken. De programma's 'Duurzaam Hilvarenbeek' en 'Ruimtelijke kwaliteit' zijn hier resultanten van. Ook in het sociaal domein zijn veel complexe ontwikkelopgaven die gebaat zijn bij een programmatische aanpak. Voor deze manier van werken is nog niet eerder budget gereserveerd binnen de afdeling Samenleving. Niet vanuit het collegeprogramma maar ook niet in andere begrotingsrondes. Vanaf januari 2025 is het programma 'Hervorming Sociaal Domein' gestart. Door maatschappelijke trends zoals vergrijzing, toenemende ongelijkheid en complexiteit	-173	-145			

Knop	Onderwerp	2025	2026	2027	2028	2029
	van de samenleving, is het noodzakelijk dat de toegang tot hulp en ondersteuning door gemeenten wordt herzien. De huidige systemen dreigen onhoudbaar te worden. Om ook in de toekomst passende hulp te kunnen bieden aan degene die het echt nodig hebben, moeten gemeenten hun burgers op een andere manier gaan ondersteunen en daarbij vooral ook gebruik maken van de kracht van de samenleving zelf. Hoewel de opgave niet nieuw is, is de keuze voor een programmatische aanpak wel nieuw. De complexiteit van de opgave en de rol van de gemeente die meer en meer draait om het verbinden van partijen maken dat het belang van programmasturing als werkwijze toeneemt. Doelgerichte sturing op samenhang is in deze noodzakelijk. We onderscheiden in het programma de volgende thema's: 1. De sociale basis versterken met het accent op normaliseren en benutten van de kracht van de Beekse samenleving. 2. Een toekomstbestendig SamenZorgTeam 2.0 (zie ook knop 1 in deze Voorjaarsnota) als toegang voor de inwoner naar hulp en ondersteuning (ook Sterk Lokaal Team genoemd). 3. Gespecialiseerde zorg voor diegene die dit echt nodig heeft; dichtbij de inwoner, integraal, snel en op maat. Gemeente Hilvarenbeek sluit zich voor deze thema's aan bij de landelijke ontwikkelingen, de uitgangspunten van de regionale aspiratie transformatie sociaal domein Hart van Brabant en de drie pijlers die in GH0 verband hiervoor gekozen zijn. Volgens de uitgangspunten van Scenario 2 organiseren we regionaal wat regionaal kan en moet, subregionaal als dat mogelijk is en lokaal als het de inwoners van gemeente Hilvarenbeek dient. Onder de paraplu van dit programma gaan verschillende projecten vallen die invulling geven aan de thema's, waaronder bijvoorbeeld de ontwikkeling en implementatie van een Stevig Lokaal Team (SLT) en het verstevigen van de sociale basis. Uitgangspunt voor de raming van de kosten is dat binnen het programma Hervorming Sociaal Domein alleen die kosten vallen die direct te relateren zijn aan het programmamanagement. Daarnaast is ook sprake van incidentele facilitaire bijeenkomsten, ook met zorgpartners.					

Knop	Onderwerp	2025	2026	2027	2028	2029																												
	De extra benodigde inzet van medewerkers van de afdeling samenleving in de periode 2025 en 2026 in de rol van programmamteamleden (o.a. beleidsadviseur, communicatie- en financieel adviseur) is omgerekend 0,6 fte op jaarbasis. Dit gaat deels ten koste van andere reguliere werkzaamheden van de medewerkers van de afdeling samenleving. Omgerekend is hier bedrag mee gemoeid van € 200.000. Maar dit verdisconteren we binnen de reguliere formatie. Met als gevolg dat er keuzes gemaakt moeten worden in de verschillende werkpakketten, projecten e.d. In beginsel kent het programma een looptijd van vijf jaar. Op dit moment bevindt het programma zich in de definitiefase, waarbij eind april 2025 een programmaplan en een eerste faseplan worden opgeleverd. Het streven is om zo snel mogelijk daarna het programmaplan in route te brengen richting het college en de gemeenteraad hierover te informeren. De kosten voor algemeen programmamanagement kunnen voor de jaren 2025 en 2026 worden ingeschat. Voor de jaren 2027 tot 2030 is het op dit moment niet mogelijk een inschatting te maken. We kunnen nu nog niet overzien welke specifieke activiteiten zullen plaatsvinden na 2026.																																	
	<table><tr><th>FTE</th><th>Rol</th><th colspan="2">Kosten</th></tr><tr><th></th><th></th><th>2025</th><th>2026</th></tr><tr><td>0,8</td><td>Programmamanager(s) 2025 vanaf mei = 32 wkn x 32u p/wk (36 wkn – 4 vakantieweken) 2026 = 46 wkn x 32u p/wk (52 weken – 6 vakantieweken) X uurtarief</td><td>€163.000</td><td>€235.000</td></tr><tr><td>-</td><td>Programmabijeenkomsten: spreker, facilitaire kosten (locatie, eten en drinken)</td><td>€ 10.000</td><td>€ 10.000</td></tr><tr><td></td><td>Totale kosten</td><td>€ 173.000</td><td>€ 245.000</td></tr><tr><td></td><td>Dekking reserve jaarrekening 2023 Dekking volledig voor 2026 om die volledige jaarschijf zoveel als mogelijk te dekken</td><td>€ 0</td><td>€ 100.000</td></tr><tr><td></td><td>Totaal</td><td>€ 173.000</td><td>€ 145.000</td></tr></table>	FTE	Rol	Kosten				2025	2026	0,8	Programmamanager(s) 2025 vanaf mei = 32 wkn x 32u p/wk (36 wkn – 4 vakantieweken) 2026 = 46 wkn x 32u p/wk (52 weken – 6 vakantieweken) X uurtarief	€163.000	€235.000	-	Programmabijeenkomsten: spreker, facilitaire kosten (locatie, eten en drinken)	€ 10.000	€ 10.000		Totale kosten	€ 173.000	€ 245.000		Dekking reserve jaarrekening 2023 Dekking volledig voor 2026 om die volledige jaarschijf zoveel als mogelijk te dekken	€ 0	€ 100.000		Totaal	€ 173.000	€ 145.000					
FTE	Rol	Kosten																																
		2025	2026																															
0,8	Programmamanager(s) 2025 vanaf mei = 32 wkn x 32u p/wk (36 wkn – 4 vakantieweken) 2026 = 46 wkn x 32u p/wk (52 weken – 6 vakantieweken) X uurtarief	€163.000	€235.000																															
-	Programmabijeenkomsten: spreker, facilitaire kosten (locatie, eten en drinken)	€ 10.000	€ 10.000																															
	Totale kosten	€ 173.000	€ 245.000																															
	Dekking reserve jaarrekening 2023 Dekking volledig voor 2026 om die volledige jaarschijf zoveel als mogelijk te dekken	€ 0	€ 100.000																															
	Totaal	€ 173.000	€ 145.000																															

Knop	Onderwerp	2025	2026	2027	2028	2029
26.	Ondersteuning Nieuwkomers Het vraagstuk rondom de opvang en begeleiding van nieuwkomers wordt prominenter en complexer. Concreet gaat het om de volgende doelgroepen: • Asielzoekers • Oekraïense vluchtelingen • Statushouders • Het is – met het oog op een soepele landing in de samenleving en behoud van draagvlak – belangrijk dat de financiële, beleidsmatige en organisatorische randvoorwaarden over de gehele linie van opvang tot en met integratie ook structureel op orde worden gebracht. Momenteel is sprake van onvoldoende structurele capaciteit voor dit vraagstuk. Er weliswaar sprake van een consulent inburgering. Maar die wordt tijdelijk voor 0,67 fte ingehuurd (omdat er geen structurele formatie) is, met als gevolg dat inhuurbudget sterk(er) onder druk staat. Binnen deze opgave groeit daarnaast nog eens de doelgroep. Met de huidige capaciteit kan onvoldoende ondersteuning worden gegeven aan nieuwkomers. Vanuit de samenleving is een concept notitie <i>Een landingsplaats voor nieuwkomers in de gemeente Hilvarenbeek</i> in voorbereiding waarin de eerder genoemde doelgroepen worden onderkend. Aangegeven wordt dat nieuwkomers met de volgende uitdagingen worden geconfronteerd: • Welkom en integratie in de samenleving: • Scholing & kennis • Arbeid & inkomen: • Regelgeving: • Vitaliteit & gezondheid: • Mobiliteit: vervoer. Ondersteuning vanuit de samenleving én de gemeente is noodzakelijk. Voor de gemeente betekent dit in ieder geval structurele aandacht en formatie voor deze ondersteuning van 1 fte. Risico is dat inhuur gecontinueerd moet worden. En, met een alsmaar groter worden doelgroep, het inhuurbudget nog meer onder druk komt te staan.		-150	-150	-150	-150
			-90	-90	-90	-90

Knop	Onderwerp	2025	2026	2027	2028	2029
	Naast begeleiding staat ook de financiering van het locatiemanagement waar nieuwkomers verblijven, onder druk. Dit vanwege de forse verlagingen in tegemoetkoming van de kosten. Zowel vanuit het COA als voor de opvang van vluchtelingen uit Oekraïne.		-60	-60	-60	-60
27.	Transformatief werken regio Hart van Brabant In de regio Hart van Brabant werken we op een groot aantal projecten aan de transformatie van het sociaal domein. Momenteel wordt regionaal gewerkt aan de herinrichting van deze regionale samenwerking. De beweging wordt gemaakt naar opgavengericht werken, waarbij de regio een meer inhoudelijke rol krijgt in de sturing op de transformatie. Het doel is het gewone leven en de veerkracht van individuen, huishoudens en de samenleving te versterken met een focus op collectieve en preventieve voorzieningen. Daar waar nodig is er een samenhangend ondersteuningsaanbod voor onze inwoners. Hiermee bouwen we regionaal aan een toekomstbesteding sociaal domein. Er is geconstateerd dat deze gewenste verandering/transformatie verschillende uitdagingen kent. Om regionaal in te kunnen zetten op die opgaven waarmee we het verschil maken, is een aanzet gemaakt om meer transformatief te werken in het sociaal domein. Daarbij is een uitwerking gemaakt van de bovengenoemde inhoudelijke beweging die de regio nastreeft, passend binnen de kernagenda, de verdere uitwerking van het SLT, de doorontwikkeling van segment 3 en 4 van de specialistische jeugdhulp, als ook een andere manier van werken in het sociaal domein. De kosten voor transformatiesturing hebben betrekking op de kosten voor het regionale transformatieteam sociaal domein, dat in 2025 is gestart. Het team heeft als doel om meer transformatieve werkwijzen te realiseren, gericht op efficiënter en effectiever werken. Om deze transformatiedoelen te bereiken wordt een team opgericht. Afrekening met de deelnemende gemeenten vindt plaats op basis van werkelijke kosten. Regionaal is voor 2026 een bedrag van € 817.000,- begroot voor het transformatie werken. Hilvarenbeek betaald op basis van inwonersaantal 3,2% van dit bedrag wat	-26	-26	-26	-26	

Knop	Onderwerp	2025	2026	2027	2028	2029
	neerkomt op € 26.358,-. De komende vier jaar zal een bijdrage van de gemeenten in de regio Hart van Brabant gevraagd worden.					
28.	Vrijwilligersprijs (afkomstig uit participatietraject) In Hilvarenbeek hebben we veel vrijwilligers die zich inzetten voor de samenleving. Jaarlijks wordt er een vrijwilligersprijs uitgereikt, maar deze is al een aantal keer niet doorgegaan. Mede omdat de prijs niet genoeg animo heeft. Door extra budget vrij te maken voor het waarderen van vrijwilligers, wat ook de wens is vanuit het traject democratische vernieuwing, kunnen we dit elders beleggen zodat de vrijwilligersprijs meer aandacht krijgt en de vrijwilligers de aandacht krijgen die zij verdienen. De dekking kan worden gehaald uit het budget 'burgerparticipatie' waardoor het budgetneutraal is.	0 -3 3	0 -3 3	0 -3 3	0 -3 3	0 -3 3
29.	Participatieraad De wettelijke basis van de adviesraad sociaal domein is gebaseerd op de volgende drie wetten: de Participatiewet, Jeugdwet en Wet Maatschappelijke Ondersteuning. Binnen Hilvarenbeek is hiervoor de Participatieraad opgericht. De participatieraad sociaal domein zorgt ervoor dat het brede inwonersperspectief, de leef- en belevingswereld van inwoners naar binnen wordt gebracht bij de wethouder en de beleidsmedewerkers, zodat zij dit perspectief kunnen benutten bij alle facetten van hun werk (beleidsontwikkeling en uitvoering). In 2024 hebben zij extra budget aangevraagd omdat zij hun werkzaamheden niet langer uit kunnen voeren binnen het huidige budget. Dit is in eerste instantie afgewezen, maar naar aanleiding van een sessie met de Koepel van Adviesraden is duidelijk geworden dat het budget niet toereikend is om hun rol als adviesraad van het sociaal domein voldoende te kunnen vervullen. Dit zit bijvoorbeeld in ambtelijke ondersteuning, het beheer van de website, verslaglegging en archivering.		-10	-10	-10	-10
30.	Herijking subsidiebeleid Herijking van het subsidiebeleid aan de hand van het gekozen scenario 2 Samenwerkend Hilvarenbeek, de wettelijke taken en gemeentelijke ambities op grond van later vastgesteld beleid. 1. In 2026 stellen we nieuw subsidiebeleid vast passend bij de gemeentelijke ambities en visies binnen scenario 2 Samenwerkend Hilvarenbeek vast. En in 2027 gaan we werken met dit nieuwe beleid. Van belang hierbij is dat in 2025 scenario 2 geconcretiseerd is (nader		-75			

Knop	Onderwerp	2025	2026	2027	2028	2029
	ingekleurd) mede in relatie tot de gemeentelijke ambities. Ook dient duidelijk te worden wat scenario 2 niet is, maar waar de gemeente wel een taak of bevoegdheid in heeft op grond van wetgeving en later vastgesteld beleid. Scenario 2 houdt in dat wij als onderdeel van de bredere samenleving opgaven samen met stakeholders oppakken (met inwoners, ondernemers, verenigingen, onderwijs en (semi)overheden). We anticiperen op verandering door verbinding te zoeken. Onze houding is netwerkend en responsief. De focus ligt op verbinding en integraliteit. 2. Het subsidiebeleid is in 2015 vastgesteld, het beleid is al bijna 10 jaar oud. Daarnaast heeft de gemeenteraad gekozen voor scenario 2 Samenwerkend Hilvarenbeek voor de gemeentelijke ambities en rol. Naast scenario 2 zijn de wettelijke taken en recent vastgestelde ambities van de gemeente van belang om mee te nemen in dit proces. Deze ontwikkelingen zijn de reden om het subsidiebeleid te herijken. 3. We vragen eenmalig een projectbudget voor 2026 aan. Het risico als we het subsidiebeleid niet herijken is dat ons gemeentelijke subsidiebeleid niet aangepast is op onze gemeentelijke doelstellingen en ambities passend bij de nieuwe gemeentelijke rolopvatting binnen scenario 2 Samenwerkend Hilvarenbeek.					
31.	Schuldhelpverlening Tijdens de gemeenteraad van 5 juni 2025 behandelde u het meerjarenplan schuldhelpverlening 2025-2028. De budgettaire effecten van dit raadsvoorstel zijn hier verwerkt.	20	13	11	9	9
32.	Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) – Wet langdurige zorg (Wlz) pilot De Wmo – Wlz pilot wordt sinds eind 2022 uitgevoerd door MEE. Binnen deze pilot onderzoeken ze of ze cliënten die een beroep doen op de Wmo over kunnen zetten naar een Wlz indicatie. Wanneer dit ook daadwerkelijk mogelijk is, dienen zij een Wlz verzoek in. Tijdens de strategische financiële analyse is het overzetten van Wmo naar Wlz en zorgverzekeringswet meegenomen als dekkingsmaatregel, ook de analyse op bestaande casussen. In 2024 voldeden we aan de besparing die meegenomen is in de dekkingsmaatregel. De besparing die opgenomen is in de dekkingsmaatregel is €18.000,-. In 2024 heeft de pilot de gemeente een bedrag van €20.000,- bespaard.		0 -12	0 -12	0 -12	0 -12

Knop	Onderwerp	2025	2026	2027	2028	2029
	Om dit door te kunnen zetten dient de Wmo – Wlz pilot omgezet te worden naar een structureel budget zodat deze dienstverlening voortgezet kan worden en niet langer uitgevoerd wordt als een pilot. De dekking kan worden gehaald uit het budget ‘innovaties en pilots’ waardoor het budgetneutraal is.		+12	+12	+12	+12
33.	Verhoging subsidie Heemkundige Kring Ioannes Goropius Becanus (afkomstig uit participatietraject) De Heemkundekring heeft een aanvraag ingediend voor een verhoging van de jaarlijkse gemeentelijke subsidie. De organisatie is in de afgelopen jaren gegroeid, zowel in het aantal leden als in de activiteiten die zij organiseert. Ze leveren een grote bijdrage aan de zorg voor en het uitdragen van het erfgoed van de gemeente Hilvarenbeek. Op dit moment ontvangen zij €611,-subsidie wat ontoereikend is voor het uitvoeren van al hun taken. De gemeente Hilvarenbeek heeft in de vastgestelde erfgoedvisie (2022) de ambitie vastgelegd om meer te willen samenwerken met het erfgoedveld. Dit vraagt om extra inzet van de Heemkundige Kring die een verhoging van de jaarlijkse subsidie rechtvaardigt. We gebruiken de middelen voor de volgende drie doelen.: • Het beheren en uitbreiden van de lokale erfgoedcollectie, hiervoor wil de heemkundige kring aansluiten bij het digitale platform Brabant Cloud van Erfgoed Brabant • Het kunnen voortzetten van het delen van lokale kennis en het verzorgen van de informatievoorziening voor inwoners en initiatiefnemers • Het kunnen blijven uitdragen van de geschiedenis van de gemeente Hilvarenbeek door middel van het Tijdschrift Wij vragen de gemeenteraad om hiervoor structureel een bedrag vrij te maken van € 1.450,- Erfgoedzorg is een gezamenlijke verantwoordelijkheid. De gemeente wil dit graag samen vorm en invulling geven en hiervoor is een krachtige samenwerking belangrijk. Scenario 2 in optima forma. Risico als we het niet doen is dat de heemkundige kring	-1	-1	-1	-1	-1

Knop	Onderwerp	2025	2026	2027	2028	2029
	de werkzaamheden niet kan uitvoeren en de gezamenlijke ambities niet gerealiseerd kunnen worden.					
34.	Automatische beregening sportpark Hilvarenbeek De sportvelden in Hilvarenbeek hebben in droge periodes last van verdroging, wat leidt tot slechtere speelomstandigheden en hogere onderhoudskosten. Doel is een efficiënter en duurzamer waterbeheer door automatische beregening en een betere afstemming met het onderhoud van de grassportvelden. Huidige situatie Momenteel gebeurt de beregening handmatig, wat arbeidsintensief is en minder efficiënt qua watergebruik. De droogteproblematiek neemt toe door klimaatverandering. Voorstel is om een automatische beregeningsinstallatie te installeren, dat gebruik maakt van grondwater met een slim systeem dat rekening houdt met bodemvocht en weersvoorspellingen. • Investering voor Hilvaria Hilvarenbeek: € 79.040 <i>Effect & impact</i> • Efficiënter waterverbruik en lagere onderhoudskosten. • Efficiënter gebruik van maairobots en automatische beregening • Verbetering van de speelkwaliteit van de velden. • Vermindering van handmatige arbeid.		-12	-12	-12	-12
35.	Uitvoering van Cultuurbeleid (afkomstig uit participatietraject) Tijdens de raadsvergadering van 30 januari 2025 is besloten een structurele last van €19.075 op te nemen in de Voorjaarsnota 2025, en een incidentele last van €10.000 op te nemen in 2026. De middelen zijn nodig voor de uitvoering van het cultuurbeleid 'Cultuur met Karakter – Eigenzinnig en Vernieuwend' (2025 – 2028) wat op 30 januari 2025 is vastgesteld door de gemeenteraad. De lasten bestaan uit: €4.075 structureel vanaf 2026 voor de herwaardering van de functie cultuurdocenten. Met de herwaardering van de functie cultuurdocenten zorgen we ervoor dat de gemeentelijke vergoedingen voor binnenschools cultuuronderwijs, de Units, eerlijk en realistisch zijn voor de uitvoerende cultuurdocenten. Zo voldoet gemeente Hilvarenbeek vanaf 2026 aan de landelijke standaard voor eerlijke betaling voor cultuurdocenten.	-35	-29	-19	-19	-19
		-4	-4	-4	-4	-4

Knop	Onderwerp	2025	2026	2027	2028	2029
	€15.000 structureel voor de coördinatie en loketfunctie van de cultuureducatieve organisatie. Er is een goed georganiseerde cultuureducatieve organisatie nodig om een kwalitatief hoogwaardig, divers en stabiel aanbod van cultuuronderwijs in gemeente Hilvarenbeek mogelijk te maken. Hiervoor is het nodig dat er coördinatie plaatsvindt en er een loketfunctie is waar inwoners, docenten, organisaties en de gemeente terecht kunnen. €10.000 incidenteel in 2025 en 2026 voor de uitvoering van de pilot Cultuurverbinder. De Cultuurverbinder krijgt een centrale rol in het versterken van het culturele netwerk in Hilvarenbeek. Met de pilot zorgen we ervoor dat Hilvarenbeek een plek is waar cultuur zich voortdurend ontwikkelt en vernieuwt, in samenwerking met iedereen die hieraan wil bijdragen. €10.000 incidenteel in 2025 voor de eenmalig voor het opzetten van een passende organisatie voor cultuureducatie. Dit betekent niet dat we teruggaan naar een traditionele cultuurschool, maar dat we een organisatie opzetten die past bij Hilvarenbeek. Dit kan bijvoorbeeld in de vorm van een cultuureducatieplatform en een cultuureducatienetwerk, mogelijk op zichzelf staand of hangend onder een bestaande organisatie.	-15	-15	-15	-15	-15
		-10	-10			
		-10				
36.	Uitvoering accommodatiebeleid en -plan <u>Aanleiding</u> Op 30 april heeft de gemeenteraad de uitgangspunten-criteria voor accommodatiebeleid vastgesteld. Samen met Companen en Public Result werken we de komende periode aan de beleidsnota. Voor het zomerreces presenteren we deze beleidsnota mét afwegingskader voor initiatieven aan de gemeenteraad. Het voorhanden hebben van beleid en afwegingscriteria betekent ook dat we op een adequate manier uitvoering moeten kunnen geven aan dat beleid, samen met stakeholders in de samenleving. <u>Dilemma</u> De vraagstukken rondom accommodaties (nu en in de toekomst) bevinden in het 'midden' van enerzijds uitvoering (het doen van daadwerkelijke aanpassingen aan accommodatie) en beleid (datgene wat de gemeenteraad heeft en gaat vaststellen). Er is momenteel een gebrek aan kennis en expertise om een vertaling te maken van		-90			

Knop	Onderwerp	2025	2026	2027	2028	2029
	het beleid naar een handelingsperspectief waar de operatie (in samenwerking met de gebouwenbeheerders) mee aan de slag kunnen. Ondanks dat er een aanspreekpunt is voor verenigingen en dergelijke, lopen we tegen vragen die nu in dat middenveld liggen, en dus niet of onvoldoende opgepakt kunnen worden. Dat geldt niet alleen voor een vertalen van het accommodatiebeleid. Maar bijvoorbeeld ook in relatie tot het nog op- en vast te stellen IHP Onderwijs. <u>Advies</u> Er is behoefte aan een inhoudelijke schakel tussen management, projectleiders, beleidsmedewerkers, onderhouds-coördinatoren, beheerders en de gebruikers. <u>Risico</u> Bij ongewijzigde omstandigheden kunnen vraagstukken die met de uitvoering van het accommodatiebeleid minder voortvarend kunnen worden opgepakt. En is daar het risico op inhuur bij specifieke vraagstukken.					
37.	Kindcentrum De Doelakkers De realisatie van Kindcentrum De Doelakkers loopt al langere tijd. Voor de realisatie van de school en kinderopvang zijn middelen gereserveerd in de begroting. De realisatie van een nieuwe gymzaal en tijdelijke huisvesting zijn destijds niet meegenomen in dit budget. Het vraagt een extra investering en structurele lasten in de begroting om de gymzaal en tijdelijke huisvesting alsnog te financieren. Om deze extra investering te beperken is met de school besproken om de gymzaal te realiseren van de huidige afmetingen en te combineren met het speellokaal. Dat scheelt vierkante meters en daarmee een lagere investering. De tijdelijke huisvesting is minimaal nodig om het project te realiseren. Het betreft een incidentele last van € 925.000. Voor de realisatie van het totale project inclusief gymzaal is daarnaast een extra investering van € 4.050.000 nodig met de bijbehorende structurele lasten vanaf 2028. Hier staat een kostprijs dekkende huur tegenover voor het deel van de kinderopvang. Voor het restant is nog geen dekking.			-925	-351	-351

Knop	Onderwerp	2025	2026	2027	2028	2029
	Voor een verdere onderbouwing verwijzen wij naar bijlage 7.3.					
38.	Schoolmaatschappelijk werk Hilvarenbeek kent geen eigen school voor voortgezet onderwijs, waardoor veel van onze leerlingen uitwijken naar scholen in de regio Tilburg. Het is van groot belang dat onze jongeren toegang hebben tot schoolmaatschappelijk werk (SMW). Dit laagdrempelige en preventieve aanbod helpt om problemen op tijd te zien en ondersteuning te geven, waardoor escalatie en inzet van specialistische jeugdhulp waar mogelijk niet nodig is. Binnen het samenwerkingsverband Portfolio is de financiering van SMW gebaseerd op solidariteit tussen de betrokken gemeenten. Dit betekent dat alle leerlingen, ongeacht hun woonplaats, gebruik kunnen maken van deze ondersteuning op hun school. De vraag naar SMW is wel groter geworden, waardoor aanvullende middelen nodig zijn om deze dienst structureel en kwalitatief goed te blijven uitvoeren. Deze investering sluit aan bij de beweging die we willen maken in het kader van de <i>Hervormingsagenda Jeugd</i>. Door te investeren in SMW, helpen we mee aan deze verandering en zorgen we dat er later geen grotere problemen ontstaan.	-5	-5	-5	-5	-5
	Programma 2 Belevend					
39.	Energieloket en One-Stop-Shop In het Klimaatakkoord is afgesproken dat elke gemeente in Nederland over een onafhankelijk Energieloket moet beschikken. Dit wordt voor de gemeente Hilvarenbeek momenteel uitgevoerd door Stichting Hilvarenbeek Duurzaam, welke een subsidieverplichting tot uitvoeren van het Energieloket (Energiehuis) tot eind 2026 heeft. Daarnaast volgt uit de herziene Richtlijn Energiepresentatie van Gebouwen (EPBD) (2024/1275) dat er zorg gedragen moet worden voor een One-Stop-Shop (OSS of éénloketssysteem) waar gebouweneigenaren, zowel particulier als zakelijk, terecht kunnen voor advies. Dit moet voor eind 2026 verwerkt zijn in nationale, regionale en lokale wetgeving. Het valt daarmee samen met het vraagstuk over de invulling van het onafhankelijk Energieloket vanaf 2026. Stichting Hilvarenbeek Duurzaam is een maatschappelijke partner die perfect past in het scenario Samenwerkend Hilvarenbeek. De Stichting wordt op dit moment voor de uitvoering van het Energiehuis betaald uit de Reserve Duurzaamheid. Na 2026 verwachten we € 50.000,- jaarlijks kwijt te zijn aan het Energieloket/OSS. Dit zijn			-50	-50	-50

Knop	Onderwerp	2025	2026	2027	2028	2029
	structurele kosten. Hier is op dit moment geen dekking voor. De Reserve Duurzaamheid is niet voldoende gevuld om de kosten te dekken. Het risico van het niet uitvoeren van het Energieloket/OSS is dat we niet voldoen aan wettelijke verplichtingen. Daarnaast is er geen mogelijkheid meer voor gebouweigenaren om (gratis) gericht advies te ontvangen en bestaat er een kans dat verduurzaming van de gebouwde omgeving stopt.					
40.	Uitvoering geven aan het Warmteprogramma De gemeente heeft de regierol in de warmtetransitie. Het Warmteprogramma is de uitvoering daarvan. Het Warmteprogramma is recentelijk bestuurlijk vastgesteld, waarmee de uitvoering in 2027 kan starten. Bij de uitvoering gaat het om het wijkuitvoeringsplannen, de Lokale Aanpak Isolatie, monitoring van de voortgang, het opstarten van collectieve inkoopacties, etc. Zonder de gevraagde middelen is er wel een Warmteprogramma, maar komen we niet tot uitvoering.			-50	-50	-50
41.	Faciliteren bewonersinitiatieven Duurzaamheid De gemeente wil bewoners ondersteunen bij het duurzamer omgaan met energie en het werken aan een aardgasvrij gemeente. In Hilvarenbeek wordt er door vele inwoners vaak al hard gewerkt aan initiatieven die bijdragen aan deze doelstellingen. We hebben in het Omgevingsprogramma Duurzaam Hilvarenbeek 2025-2030 opgenomen dat wij waar mogelijk inwonersinitiatieven willen faciliteren om deze initiatieven verder te brengen. Hier zal een subsidieregeling voor worden opgezet. De subsidie is voor bewoners die samen een idee of plan oppakken voor energiebesparing of gebruik van duurzame energie. Het systeem voor duurzame energie helpt nu of in de toekomst aan het verwarmen van woningen zonder aardgas. In gemeente Nijmegen werken ze al succesvol met het Aanjaagfonds Energietransitie. Bewoners voelen zich gesteund in hun initiatieven en werken samen met de gemeente aan gemeentelijke doelstellingen en daarmee landelijke doelstellingen waar de gemeente zich ook aan heeft gecommitteerd. Uit het participatietraject rondom de VJN 2025 is ook gebleken dat het faciliteren van bewonersinitiatieven een belangrijk speerpunt is voor bewoners. Dat sluit aan bij verschillende landelijke onderzoeken die aangeven dat de energietransitie 'bottom-up' moet gebeuren. Als bewoners zelf aan de slag gaan, zorgt het ook voor	-50	-50	-50	-50	-50

Knop	Onderwerp	2025	2026	2027	2028	2029
	draagvlak voor ontwikkelingen omdat de buur de buur informeert en enthousiasmeert. De burgerbetrokkenheid wordt versterkt en er wordt automatisch participatief gewerkt. Wij vragen de gemeenteraad om structureel € 50.000,- beschikbaar te stellen ter ondersteuning van bewonersinitiatieven Duurzaamheid. Hier is op dit moment geen dekking voor en bestaande budgetten zijn financieel niet toereikend of voorwaardelijk niet toereikend. Risico als we het niet doen, is dat de energietransitie stukt door onvoldoende draagvlak bij bewoners en dat de gemeente haar duurzaamheidsdoelen niet haalt.					
42.	Slibbroek-Noord Slibbroek-Noord betreft de ontwikkeling en realisatie van een bedrijventerrein bestaande uit ongeveer dertien bedrijfskavels. Op dit moment is er nog een voorbereidingskrediet beschikbaar ter grootte van € 18.000,- hetgeen niet toereikend is om het bestemmingsplan richting vaststelling te brengen en de onderhandelingen met de grondeigenaren voort te zetten. Op basis van de huidige inzichten wordt een aanvullend (en eenmalig) voorbereidingskrediet gevraagd van € 75.000,-. Eenmalig (verhoging voorbereidingskrediet) Deze kosten worden meegenomen in de grondexploitatie van Slibbroek-Noord. Het aanvullende krediet is nodig om het bestemmingsplan richting gemeenteraad te brengen voor vaststelling en de verwerving van de benodigde gronden voort te zetten Deze lasten worden gedekt door onttrekking Reserve Grondbedrijf		0 -3 +3			
43.	Vroonacker IV In 2025 voeren we gesprekken met grondeigenaren en ronden we waar mogelijk worden de overeenkomsten af. Ook onderzoeken we met marktpartijen hoe we het ruimtelijke plan kunnen aanpassen, waardoor een financieel haalbaar plan en een oplossing voor de spuitzones ontstaat. De oplossingen voor de resterende juridisch planologische risico's (zoals stikstof) worden onderzocht waarna het bestemmingsplan wordt afgerond in 2025.		0 -11 +11			

Knop	Onderwerp	2025	2026	2027	2028	2029
	Deze lasten worden gedekt door onttrekking Reserve Grondbedrijf					
44.	Wonen op tijdelijke locaties De gemeenteraad heeft middelen beschikbaar gesteld om versneld betaalbare sociale huurwoningen te realiseren op tijdelijke locaties (voorheen Flexwonen). Ter uitvoering van het project is de samenwerking aangegaan met de corporatie, is een projectplan en uitgangspunten vastgesteld en heeft locatieonderzoek plaatsgevonden. In het verkregen budget zitten niet de kosten voor bouw- en woonrijp maken van de locaties. De kosten voor bouw- en woonrijp maken zijn in dit geval investeringen voor een periode van 15 jaar en zijn voor de gemeente. Er staan geen inkomsten voor de grond tegenover vanwege het tijdelijke karakter van de ontwikkeling, De kosten voor de het bouw- en woonrijp maken zijn per locatie geraamd. Definitieve locatiekeuze vindt plaats in het najaar 2025. De kosten worden gemaakt in 2026. Kosten per locatie (geraamd op basis van concept stedenbouwkundig plan): Uranusstraat, Hilvarenbeek (27 woningen): € 263.340,- Lombartsstraat, Diessen (18 woningen): € 278.953,- Molenstraat, Diessen (18 woningen): € 259.875,- Het betreft een eerste raming opgezet door Gloudemans. Met woonstichting Leystromen maken we verdere afspraken over een bijdrage aan de kosten <u>woonrijp</u> maken. Er wordt ook onderzocht of de projecten in aanmerking kunnen komen voor de Stimuleringsregeling Flex- en transformatiewoningen (SFT) van RVO. Dit levert een bijdrage van maximaal € 14.000,- per woning op. Het participatietraject met de samenleving is in 2024 gestart. In 2025 start het vervolgetraject rondom de drie locaties. Woonstichting Leystromen en de gemeente trekken hierin samen op.			-81	-81	-81

Knop	Onderwerp	2025	2026	2027	2028	2029
	De kosten voor de locaties kunnen we pas berekenen als bekend wordt welke locaties in aanmerking komen. Het college heeft dit in april 2025 besloten. Om te zorgen dat voor 2026 de kosten in de begroting zijn opgenomen, wordt dit verzoek nu gedaan. Wordt besloten de middelen niet beschikbaar te stellen kan geen uitvoering worden gegeven aan het door de gemeenteraad geïnitieerde project. Mogelijk dat in uiteindelijke keuze geen drie maar twee locaties ontwikkeld worden, wat in dat geval leidt tot lagere kosten. De keuze voor welke locaties is primair een ruimtelijke afweging en gebaseerd op de kosten bouw- en woonrijp maken.					
45.	Project: Leeuwerik IV Op dit moment is er nog een voorbereidingskrediet beschikbaar ter grootte van € 11.500,- hetgeen niet toereikend is om het plan richting vaststelling te brengen. Op basis van de huidige inzichten wordt een aanvullend voorbereidingskrediet gevraagd van € 75.000,-. Deze lasten worden gedekt door onttrekking Reserve Grondbedrijf		0 -3 +3			
46.	Uitvoering van het programma duurzaamheid Voor de uitvoering van het programma duurzaamheid worden een aantal maatregelen voorzien. Het gevraagde budget is gebaseerd op de huidige actuele ontwikkelingen. Om snel te kunnen handelen lopen we daarbij enigszins vooruit op het nog vast te stellen omgevingsprogramma Duurzaam Hilvarenbeek 2025-2030. Onderstaande duurzaamheidsontwikkelingen worden daarbij aan de orde gesteld. Eventuele andere keuzes die in dit omgevingsprogramma worden gemaakt kunnen betekenen dat het meerjarige budget dan opnieuw wordt bijgesteld (bij de vjn2026, naar boven of naar beneden, afhankelijk van de dan gemaakte keuzes). • Bijdragen aan slimme oplossingen als antwoord op de netcongestie en het bij elkaar brengen van opwek, opslag en afname van elektriciteit. • Meer ruimte voor flora en fauna middels bewustwordingsacties van educatie tot participatie • Bewustwording en facilitering (middels een subsidie met cofinanciering door waterschap en provincie) van klimaatadaptieve inrichting van woon- en werkomgeving	-40	-40	-40	-40	-40

Knop	Onderwerp	2025	2026	2027	2028	2029
	- Analyse van het watersysteem en gezamenlijk met agrariërs en natuurbeheerders zoeken naar mogelijkheden om verdroging tegen te gaan (dit project wordt mede bekostigd door cofinanciering waterschap en provincie) - Het stimuleren van vergroenen en verwijderen van verharding om tijdens piekbuien de wateroverlast te kunnen beperken. De helft van het project wordt gefinancierd door het waterschap - Stimuleren van het inzetten van bedrijfsdaken voor energie opwek, vergroening en wateropvang. Daar waar mogelijk verbinden wij specialisten met initiatiefnemers, afnemers en mogelijke subsidieverstrekkers. - Educatie van de interne organisatie om duurzaamheid in het DNA van alle werkvelden en medewerkers te krijgen Voor het monitoren van (de voortgang op) onze duurzaamheidsdoelen maken we een monitor. Het opzetten van de monitor vraagt een eenmalige investering van € 5.000,-.					
47.	Starterslening Bij de vaststelling van de nieuwe verordening Starterslening is bepaald dat bij de voorjaarsnota een besluit genomen wordt over het beschikbaar stellen van nieuw budget. Daarmee kunnen de komende periode nieuwe startersleningen worden toegekend aan kandidaten die voldoen aan de voorwaarden van de nieuwe verordening. In het raadsvoorstel is daarbij uitgegaan van een extra in de regeling te storten bedrag van € 2 miljoen. Het direct toedelen van maximaal € 280.000,- uit de duurzaamheids-lening aan de Starterslening is reeds toe besloten. Het daarbij behorende financieel effect is ook in dit voorstel meegenomen. Aan het beschikbaar stellen van nieuw budget zijn per saldo extra lasten verbonden. Die komen voort uit rentelasten en beheerkosten. Hiervoor is geen dekking voorzien op voorhand. Wanneer de gelden niet beschikbaar gesteld worden heeft dat tot gevolg dat we minder goed in staat zijn om jongeren te behouden voor onze gemeente. Het budget voor de starterslening dan enkel nog uit de tot op heden daarin gestorte bedragen, gezamenlijk groot € 3,1 miljoen. Nieuwe aanvragen kunnen dan maar beperkt toegekend worden afhankelijk van aflossing van uitstaande leningen.		-87	-87	-87	-7

Knop	Onderwerp	2025	2026	2027	2028	2029
	Meer informatie vindt u in bijlage 7.4					
48.	Verkeerscirculatieonderzoek Vrijthof Noord <i>Thema & Doelstelling</i> De 'Visie Vrijthof Noord' biedt een toekomstplan voor woningontwikkeling in Hilvarenbeek. De visie is een balans tussen behoud van cultuurhistorische waarden en gewenste ontwikkelingen. Onderdeel van deze visie is de stedenbouwkundige wens om de omliggende straten, in te richten als éénrichtingsverkeer. Een dergelijke maatregel moet verkeerskundig onderzocht worden, zodat de verkeerscirculatie in het centrum optimaal benut wordt. <i>Huidige situatie</i> • Momenteel ligt er geen verkeerskundige analyse ten grondslag aan de wens voor éénrichtingsverkeer; • Zonder zorgvuldig vooronderzoek, betekent dat een verkeersbesluit voor éénrichtingsverkeer momenteel onhoudbaar is, en bezwaren gegrond zijn; • Het onderzoek toont aan of dat de Visie Vrijthof Noord af te wikkelen is op het omliggende wegennetwerk. • Zonder éénrichtingsverkeer, moet de visie voor Vrijthof Noord aangepast worden: 1. de vergroening van de Sint Sebastiaanstraat is dan onmogelijk. 2. De Holstraat verwerkt extra verkeerbewegingen met deze visie, en is eigenlijk te smal voor auto's in twee richtingen. • Ter voorbereiding op een mogelijk circulatieonderzoek zijn meerdere offertes opgevraagd. <i>Voorgestelde maatregelen</i> • Inhuren van een externe partij die voor ons een verkeerscirculatieplan uitvoert, aan de hand van een verfijnde verkeersmodelstudie. • Analyse van referentiesituatie en het doorrekenen van de impact van de verkeersmaatregelen. • Kwantitatieve en kwalitatieve beoordeling en afweging van verschillende varianten met uitwerking van benodigde maatregelen. • Uitvoeren in 2025.	-40				

Knop	Onderwerp	2025	2026	2027	2028	2029
	Financiën Kosten verkeerscirculatieonderzoek: € 40.000,-					
49.	Communicatie woonvisie (afkomstig uit het participatietraject) Tijdens het traject inwonersparticipatie voorjaarsnota 2025 is adviseerde het inwonerspanel om over het gemeentelijk Woonbeleid met inwoners te communiceren. Nu wordt gecommuniceerd naar aanleiding van concrete (bouw)projecten, waarbij inwoners niet voldoende op de hoogte zijn van de achterliggende beleidsdoelstellingen. In het kader van die bredere communicatie over het thema wonen is communicatiebudget noodzakelijk.		-20			
50.	Huisvesting arbeidsmigranten Voor de aanpak huisvesting arbeidsmigranten zijn 482 adressen in beeld waarvoor in de tweede helft van 2025 en in 2026 extra capaciteit voor toezicht en handhaving nodig is. De start van het project is voorzien in Q3 2025 met een looptijd van een jaar. Voor 2025 is hiervoor nog een budget van € 30.000,- beschikbaar. Dit is niet voldoende. De aanvullende benodigde middelen voor het projectteam (1 fte projectleider, 2 fte toezichthouder, 1 fte handhavingsjurist) zijn € 60.000,- in 2025 en € 90.000,- in 2026.	-60	-90			
51.	Hart van Haghorst Hart van Haghorst omvat de ontwikkeling en realisatie van maximaal 23 woningen in combinatie met een multifunctionele accommodatie MFA bestaande uit een basisschool, kinderdagopvang, een gymzaal en een dorpshuis in de kern Haghorst. Het MFA betreft een gemeentelijk investeringsproject waarvoor in 2023 een richtinggevend investeringskrediet ter grootte van € 8,4 miljoen beschikbaar is gesteld (inclusief de aankoop van de benodigde gronden). Op basis van de huidige inzichten (kostenraming schetsontwerp september 2024) is dit bedrag niet toereikend en is een aanvullend investeringskrediet benodigd van € 2,0 miljoen. De mogelijke kansen en risico's zijn hierin verdisconteerd. Met betrekking tot de begroting heeft voornoemde tegenvaller zowel een eenmalig als structureel (als gevolg van extra kapitaallasten) effect zoals hieronder aangegeven.			-126	-126	-126

Knop	Onderwerp	2025	2026	2027	2028	2029
	Dekking kan mogelijk gevonden worden indien sprake is van hogere opbrengsten in de grex Hart van Haghorst een en ander volgens raadsbesluit 3 juli 2024. Het is nog wel te voorbarig om hier op te anticiperen. Het aanvullende krediet is nodig om het MFA te realiseren volgens de eisen die hieraan worden gesteld. Voor een verdere onderbouwing verwijzen wij naar bijlage 7.2					
52.	Onderhoud zandwegen Het structureel jaarlijks onderhoud van de 70 km aan zandwegen in ons beheer bestaat uit frezen en schaven. De werkzaamheden worden uitgevoerd nadat de agrariërs hun gewassen hebben gezaaid of gepoot. De kosten hiervoor zijn toegenomen en bedragen naar schatting € 67.000, - extra per jaar. De oorzaken van het toegenomen onderhoud liggen in een sterke klimaatverandering wat zorgt voor langere natte perioden. Dit heeft een grote impact op onze zandwegen. Door de bredere teelten krijgen de paden minder tijd om te herstellen. Daarnaast zorgen 4X4 tochten door het buitengebied voor extra slijtage aan de zandwegen. Het gevraagde budget is gebaseerd op een lager onderhoudsniveau dan tot nu gebruikelijk. Eind dit jaar wordt het integrale groenbeleidsplan (incl zandpaden) aan u voorgelegd. Eventuele andere keuzes die de gemeenteraad dan maakt over het gewenste onderhoudsniveau kunnen betekenen dat het meerjarige budget dan opnieuw wordt bijgesteld (bij de vjn2026, naar boven of naar beneden, afhankelijk van de dan gemaakte keuzes).	-67	-35			
53.	Omgevingsprogramma Mobiliteit In het tweede kwartaal van 2025 stellen we het omgevingsprogramma Mobiliteit vast. Hierbij komt een uitvoeringsprogramma dat in het voorjaar door het college aan de gemeenteraad is voorgelegd voor wensen en bedenkingen. Het college stelt het omgevingsprogramma inclusief het uitvoeringsprogramma daarna definitief vast. De gepresenteerde cijfers zijn van vóór het moment van bespreken en vaststellingen van het plan. In de cijfers is niet vooruitgelopen op mogelijk te verkrijgen subsidies voor verschillende projecten van het uitvoeringsprogramma.	-65	-120	-127	-127	-687

Knop	Onderwerp	2025	2026	2027	2028	2029
54.	Aanleg Verkeersmaatregelen Beverakkers V Voor Beverakkers V is onderzoek verricht naar verkeer en parkeerbehoefte als gevolg van de realisatie van maximaal 72 woningen. Het verkeerskundig onderzoeksbureau adviseert aanpassingen aan de bestaande wegen die, vooruitlopend op Beverakkers V, de verkeersveiligheid in de bestaande buurt verbeteren. Voorgestelde maatregelen • Aanleg van een trottoir aan de Beverstraat. Kosten gemeente € 93.000,- • Inrichting van de aansluiting Eekhof en Biestestraat. Deze maatregelen wordt door Van der Weegen Bouwontwikkeling uitgevoerd i.h.k.v. Beverakkers 4. • Aanleggen trottoir langs De Eekhof. Deze maatregelen wordt door Van der Weegen Bouwontwikkeling uitgevoerd i.h.k.v. Beverakkers 4. • Aanleggen verkeersplateau aansluiting Eekhof – Biestestraat. Kosten gemeente €27.500,- .		-7	-7	-7	-7
55.	Puinwegen Het structureel jaarlijks onderhoud van de 14,1 km aan puinwegen in ons beheer bestaat uit 4x per jaar opruwen, schaven en verdichten. De kosten hiervoor zijn toegenomen en bedragen naar schatting € 80.000, - extra per jaar. De oorzaken van het toegenomen onderhoud liggen in een sterke klimaatverandering. De kuilen in de puinwegen worden daardoor groter wat leidt tot een toename van de meldingen, schades aan voertuigen en aansprakelijkheidsstellingen. Het gevraagde budget is gebaseerd op het huidige onderhoudsniveau. Eind dit jaar wordt het integrale groenbeleidsplan (incl puinwegen) aan u voorgelegd. Eventuele andere keuzes die de gemeenteraad dan maakt over het gewenste onderhoudsniveau kunnen betekenen dat het meerjarige budget dan opnieuw wordt bijgesteld (bij de vjn2026, naar boven of naar beneden, afhankelijk van de dan gemaakte keuzes).	-80				
56.	Uitbreiding formatie buitendienst Door de sterke stijging van het aantal meldingen van inwoners is er extra formatie nodig. Voorheen bedroeg het aantal meldingen 1.800 per jaar. In 2023 was dit al opgelopen naar ruim 2.500 en in 2024 bedroeg het aantal al bijna 4.600 meldingen.		-65	-65	-65	-65

Knop	Onderwerp	2025	2026	2027	2028	2029
	Deels werd de laatste stijging veroorzaakt door de omwisselactie van de huisvuilcontainers maar ook de andere meldingen stijgen sterk. 90% van de meldingen wordt door de buitendienst opgepakt en/of is een eerste contact. Om de dienstverlening op orde te houden is uitbreiding van ons team gewenst. Zonder deze capaciteit kunnen een aantal meldingen niet meer opgepakt worden. Dit gaat ten koste van de dienstverlening aan onze inwoners.					
57.	Verbeteren dienstverlening parkeerschijfzone <i>Thema & Doelstelling</i> Gemeente Hilvarenbeek heeft een parkeerschijfzone. Bewoners binnen deze zone, maken aanspraak op een ontheffing van deze parkeerschijfzone. De huidige werkwijze voor het verlenen van deze ontheffingen, kan efficiënter gemaakt worden door een deel van het proces te automatiseren. Hiermee besparen we personele capaciteit, versnellen we het ontheffingsproces en vereenvoudigen we de dienstverlening voor onze bewoners. <i>Huidige situatie</i> • Huidige proces geeft een jaarlijkse piekbelasting aan inwoners en medewerkers, tijdens een periode waarin die capaciteit nodig is voor andere zaken. • De geleverde dienst is omslachtig, niet duurzaam en levert veel nawerk op. • Bewoners ervaren onduidelijkheid over de ontheffingen en zijn niet snel genoeg geholpen. <i>Voorgestelde maatregelen</i> • Automatiseren van het ontheffingsproces door het aanpassen van de achterliggende IT infrastructuur. <i>Financiën</i> • €12.000,- voor investeringen in automatisering en procesverbetering <i>Effect & impact</i> • Tijds-/capaciteitsbesparing voor medewerkers afdeling Ruimte door automatisering. • Verduidelijking van de dienstverlening voor bewoners. <i>Risico's & aandachtspunten</i>	-12				

Knop	Onderwerp	2025	2026	2027	2028	2029
	Zonder automatisering is er niet genoeg capaciteit beschikbaar binnen de afdeling Ruimte, om de ontheffingen in 2025 vloeiend te verlenen					
58.	Krediet vervangen verlichtingsinstallatie en camerabewaking <i>Verlichting</i> Voor het vervangen van de verlichtingsinstallatie (verlichting en verlichtingssysteem), het inbraakalarm en het toegangscontrolesysteem is een investeringskrediet van € 184.000,- beschikbaar. Het vervangen van de huidige verlichting door led is wettelijk verplicht. Daarnaast verkeren zowel het verlichtingssysteem als het inbraakalarm- en toegangscontrolesysteem in matige staat en zijn ze aan vervanging toe. Door deze werkzaamheden te combineren, kan efficiënt gewerkt worden: het plafond hoeft slechts één keer open voor de aanleg van de bekabeling. Uit een recente kostenraming blijkt alleen dat het huidige krediet niet toereikend is. Door stijgende materiaal- en arbeidskosten is een marktconform investeringskrediet van € 240.000,- noodzakelijk. <i>Camerabewaking</i> Door een steeds harder wordende maatschappij is betere beveiliging van het gemeentehuis noodzakelijk. Er zijn extra veiligheidsmaatregelen nodig om de veiligheid van bezoekers, gemeentelijke medewerkers en politieke ambtsdragers te kunnen waarborgen. De veiligheid van het gemeentehuis kan door middel van cameratoezicht worden verbeterd. Deze maatregel sluit aan bij een landelijke trend van gemeenten om een veilige omgeving te garanderen. De besluitvorming voor de aanschaf van de camera's op korte termijn wordt aan het college voorgelegd. Simultaan wordt bij VJN de structurele kosten voor onderhoud en kapitaallasten opgevoerd. Na vijf jaar wordt er (op gebruik) geëvalueerd en indien nodig een meerjarenonderhoudsplan opgesteld.		-15	-15	-15	-15
			-5	-5	-5	-5
			-10	-10	-10	-10
59.	Beleidsplan Openbare Verlichting De gemeenteraad besloot in april 2025 tot vaststelling van beleidsplan openbare verlichting (incl. de uitvoering voor de komende jaren). Daarbij werd besloten tot vervanging en onderhoud voor de komende jaren. De financiële effecten van dit	-35	-21	-28	-36	-44

Knop	Onderwerp	2025	2026	2027	2028	2029
	besluit zijn in dit voorstel vervat. Conform de toezegging nogmaals naar het plan te kijken en wijzigingen op te nemen bij de afwegingen voor de voorjaarsnota, stelt het college nu voor om: - Masten die aan vervanging toe zijn voortaan te vervangen door masten met een langere levensduur. De besparingen daarvan zijn beperkt. De masten worden over weliswaar langere tijd afgeschreven, daar staat tegenover dat de aanschafprijs hoger is. Minder benodigd onderhoud (schilderen) van deze masten leidt wel tot besparingen. - Op basis van ervaringen van de afgelopen jaren minder in te zetten op - o reinigen van armaturen (conform wat in den lande gebruikelijk is en wat eigenlijk nooit tot problemen leidt) - o uitvoeren van stabiliteitsmetingen					
60.	Hondenlosloopgebied Voor een uitgebreide inhoudelijke toelichting en onderbouwing verwijzen we uw gemeenteraad naar RIB van over het voornemen om te komen tot realisatie van een tweetal hondenlosloopgebieden. Voor de realisatie vragen we een krediet van € 40.000,- in 2025 en de structurele lasten die daaruit komen van € 6.000,- vanaf 2026.		-6	-6	-6	-6
61.	Maaien van bermen en watergangen Door klimaatverandering veranderen de groeicycli van vegetatie, waardoor bermen en watergangen sneller dichtgroeien. Dit heeft gevolgen voor de waterafvoer, biodiversiteit en verkeersveiligheid. Dit vraagt nu al om een meer dynamisch maaibeheer en extra monitoring om wateroverlast en droogteproblematiek te beperken. Het gevraagde budget is gebaseerd op het huidige onderhoudswerk. Eind dit jaar wordt het integrale groenbeleidsplan (incl bermen) aan u voorgelegd. Eventuele andere keuzes die de gemeenteraad dan maakt over het gewenste onderhoudsniveau kunnen betekenen dat het meerjarige budget dan opnieuw wordt bijgesteld (bij de vjn2026, naar boven of naar beneden, afhankelijk van de dan gemaakte keuzes). Daarbij kijken we ook naar ecologisch maaibeheer om biodiversiteit te bevorderen.	-40				

Knop	Onderwerp	2025	2026	2027	2028	2029
62.	Boomonderhoud Met de recente inventarisatie van alle gemeentelijke bomen is nu inzichtelijk wat er nodig is voor duurzaam boombeheer. Het huidige budget is onvoldoende om tijdig onderhoud uit te voeren en bomen in optimale conditie te houden. Verhoging van het onderhoudsbudget is nodig, zodat er geen achterstanden en we de risico's te beheersen. Het gevraagde budget is gericht op risicobeheersing en tijdig onderhoud dit en volgend jaar. Eind dit jaar wordt het integrale groenbeleidsplan (incl bomen) aan u voorgelegd. Eventuele andere keuzes die de gemeenteraad dan maakt over het gewenste onderhoudsniveau kunnen betekenen dat het meerjarige budget dan opnieuw wordt bijgesteld (bij de vjn2026, naar boven of naar beneden, afhankelijk van de dan gemaakte keuzes).	-50				
63.	Tractie gladheidbestrijding Bij slechte weersomstandigheden wordt er minder gefietst. Daarnaast is door het gebruik van e-bikes de snelheid hoger geworden. Ons strooibeleid moet hierop worden aangepast en het vereist materieel dat een meer gelijkwaardig strooibeeld verzorgt, ter voorkoming van valpartijen.			-2	-2	-2
64.	Meetpunt ten behoeve van gladheidbestrijding In de winter van 2024-2025 hebben we binnen GH0 een koude meting laten doen. We willen in iedere gemeente een meetpunt in het wegdek aanbrengen. Oisterwijk heeft dit al gerealiseerd. Hiermee kan de coördinator de situatie van het wegdek met restzout beter monitoren.		-2	-2	-2	-2
65.	Bescherming groeiplaats Geboden linde De monumentale linde op de Vrijthof is een belangrijk historisch en ecologisch object in de gemeente en wordt intensief gebruikt als ontmoetingsplek. De verdichting van de bodem door betreding verslechtert de water- en luchthuishouding van de boomwortels. Om de levensduur van de boom te verlengen zijn maatregelen nodig. • Herstel van de bodemstructuur door toepassing van luchtinjectie en/of bodemverbetering € 2.500,- • Plaatsen van een houten vlonder of andere oplossing om betreding direct rond de stam te verminderen € 30.000,- • Informatiebord over het belang van bescherming van de boom.		-3	-3	-3	-3

Knop	Onderwerp	2025	2026	2027	2028	2029
	Risico's & aandachtspunten - Afstemming nodig met erfgoedinstanties en natuurorganisaties. - Keuze van materialen en methodes moet afgestemd worden op de boomgezondheid. Onderzoeken mogelijkheden bijdrages provincie en/of fondsen erfgoed en natuurbeheer					
66.	Van Gogh Nationaal Park <i>Deelname Van Gogh Nationaal Park</i> Hilvarenbeek kan sterker werken aan zijn ruimtelijke kwaliteit door niet alleen lokaal maar ook regionaal aan te sluiten bij maatschappelijke netwerken die integraal kijken naar het belang van natuur, landschap, leisure, landbouw en erfgoed. In SRBT-verband wordt al op deze ambitieuze manier gewerkt, waarbij ook een koppeling met Van Gogh Nationaal Park (VGNP) is gemaakt. VGNP heeft recent de status van Nationaal Park verkregen. Een goed moment om als Hilvarenbeek aan te sluiten. VGNP kijkt vanuit groen mét economische dragers, in meerdere thema's. Van Gogh Nationaal Park biedt stimulans en steun voor projecten en kan van 'iets kleins iets groots maken'. Het samenwerkingsconcept versterkt (internationale positie en) zichtbaarheid en kan 'massa maken'. Dat opent deuren waar alle partners ook individueel van profiteren. Het voorstel sluit aan bij het Scenario 2 Adaptief Hilvarenbeek, want we kijken integraal en kwalitatief naar ruimtelijke opgaven vanuit de inhoudelijke raakvlakken. En ten tweede de kracht van netwerken, want de netwerkorganisatie biedt toegang tot een groot netwerk op Brabants, provinciaal en Rijksniveau. Toegang tot budgetten en subsidies bij hogere overheden hoort daar ook bij. Het voorstel komt voort uit het raakvlak met collegeprogramma en beleid met ambities en opgaven voor: versterken van authentiek landschap(selementen), groenblauwe dooradering in het agrarisch cultuurlandschap, plattelandontwikkeling en duurzame landbouw, klimaatadaptatie, recreatie en erfgoed, plattelandontwikkeling. Beleidsmatig zijn er dus raakvlakken, fysiek ligt Hilvarenbeek aan de rand van het formele nationaal park. Het kost de gemeente wel geld en tijd. Deelname aan Van Gogh Nationaal park kost € 12.500 per jaar (en uitgaande van de samenwerkingsovereenkomst die van 2024-	-13	-13	-13	-13	

Knop	Onderwerp	2025	2026	2027	2028	2029
	2028 loopt), voor deelname aan het Van Gogh Nationaal Park, en nog nader te bepalen ureninzet.					
67.	Uitdiepen watergangen / bermsloten Door klimaatverandering krijgen we meer meldingen van waterschap en grondeigenaren over slechte afwatering van landbouwpercelen. Om de gevolgen van deze extreme situaties te beperken is structureel meer onderhoud van duikers nodig en moeten watergangen worden geherprofileerd. Bermen langs (landbouw)wegen zijn op een aantal locaties te hoog, waardoor er wateroverlast op straat ontstaat, wat tot onveilige situaties leidt. Het afschrappen van deze bermen vraagt structureel meer inzet. Het gevraagde budget is gebaseerd op het huidige onderhoudswerk. Eind dit jaar wordt het integrale groenbeleidsplan (inclusief bermen) aan u voorgelegd. Eventuele andere keuzes die de gemeenteraad dan maakt over het gewenste onderhoudsniveau kunnen betekenen dat het meerjarige budget dan opnieuw wordt bijgesteld (bij de vjn2026, naar boven of naar beneden, afhankelijk van de dan gemaakte keuzes).	-30	-30			
68.	Strategisch/Tactische borging en uitbreiding capaciteit afdeling Afval De afgelopen jaren bleek dat de kwetsbaarheid op het taakveld afval hoog is en dat we dit vaak met inhuur opvangen. Om de kwaliteit van het afvalbeheer te waarborgen en adequaat in te spelen op marktontwikkelingen is structureel 0,3 fte extra capaciteit nodig voor het taakveld afval, € 31.000. Ook in 2025 is dit volledige extra budget al nodig voor de implementatie van de andere manier van werken. De impuls bij het taakveld afval & grondstoffen is gekoppeld aan het taakveld klimaat, zodat we in totaal 1 fte adviseur kunnen werven. We stellen voor het extra benodigde budget voor 2025 eenmalig te dekken uit de egalisatievoorziening waarbij de besparing van 30% restafval in 2024 een positief effect heeft gehad op deze voorziening en vanaf 2026 structureel te betrekken in de tariefstelling afvalstoffenheffing. Het niet doorvoeren van deze versterking brengt risico's met zich mee, zoals een verminderde kwaliteit van afvalbeheer en beperkte wendbaarheid bij	0 -31 +31	0 -31 +31	0 -31 +31	0 -31 +31	0 -31 +31

Knop	Onderwerp	2025	2026	2027	2028	2029
	marktveranderingen. Dit voorstel draagt bij aan een robuuster en duurzamer afvalbeheer					
69.	Uitbreiding formatie AOV-Piket Binnen GH0-samenwerking geldt al langere tijd de afspraak dat er binnen elke gemeente twee adviseurs Openbare orde en Veiligheid (AOV) en twee Officieren van Dienst (OvD) beschikbaar zijn om piketdiensten in GH0-verband te rouleren. De gemeente Hilvarenbeek voldoet voor wat betreft de AOV-piketdiensten niet meer aan deze afspraak. Er is maar één AOV'er beschikbaar voor piketdiensten. Deze situatie is niet langer wenselijk gelet op de druk die dit legt op een enkele medewerker en ook niet verantwoord gelet op de kwetsbaarheid bij uitval door ziekte of anderszins.	-6	-16	-12	-12	-12
70.	Voortzetting functie Bibob coördinator 2026 e.v De wet Bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur (Wet Bibob) geeft overheidsinstanties de mogelijkheid om de achtergrond van bedrijven en personen te screenen om zo de integriteit te beschermen. In de beleidsregels van de GH0-staat gemeenten dat zij dit uitvoeren op ten minste de: • Beschikkingen op grond van bijzondere wetten, zoals de Algemene Plaatselijke verordening. Bijvoorbeeld bij alcoholvergunningen. • Beschikkingen op grond van de Omgevingswet. Bijvoorbeeld bij bouwvergunningen. Daarnaast kan de gemeente, op grond van eigen beleid ook Bibob onderzoek doen bij onder andere subsidies, verstrekken overheidsopdrachten, huisvestingsvergunningen en dergelijke. Sinds 1 september 2024 hebben de GH0-gemeenten samen één Bibob-coördinator in dienst voor 1 fte. Voor Hilvarenbeek is 0,33 fte beschikbaar. Hiervoor lag de toepassing van de wet Bibob bij verschillende medewerkers. Dit voerden zij uit naast hun eigen functie. Door de beperkte beschikbaarheid leidde dit niet tot het gewenste resultaat. Op dit moment betaalt het RIEC de kosten van deze Bibob-coördinator. Vanaf de tweede helft van 2026 moeten de gemeenten deze kosten zelf betalen. Als gemeente Hilvarenbeek 0,33 fte blijft inzetten, kost dit jaarlijks € 34.000,-. Dit past niet binnen de huidige formatie of begroting. Het uitvoeren van Bibob-onderzoeken		-34	-34	-34	-34

Knop	Onderwerp	2025	2026	2027	2028	2029
	is belangrijk om de integriteit van de overheid te bewaken en om ondermijning tegen te gaan.					
71.	Uitbreiding formatie tbv Bibob onderzoeken 2025 e.v Sinds 1 september 2024 hebben de GHO-gemeenten samen één Bibob-coördinator (1 fte) met coördinerende taken en voor het uitvoeren van onderzoeken. Na een half jaar blijkt dat 0,33 fte (12 uur) niet genoeg is voor al deze taken. De tijd die een Bibob-onderzoek kost is onvoorspelbaar en maakt deel uit van het hele vergunningverleningsproces en de daarbij behorende termijnen. Dat alle taken nu bij één functionaris liggen, is kwetsbaar bij verlof of ziekte. Op basis van het aantal Bibob-onderzoeken van de afgelopen periode blijkt dat de huidige capaciteit niet toereikend is. Het voorstel is om vanaf half 2025 0,5 fte (18 uur) toe te voegen aan de capaciteit. Dit brengt de totale capaciteit op 1,5 fte, waarvan 0,5 fte (18 uur) voor Hilvarenbeek. De extra kosten hiervan zijn € 17.000,- per jaar als bijdrage aan de GHO-gemeenten. Dit bedrag past niet in de huidige begroting. Het uitbreiden van de capaciteit is nodig om achterstanden in Bibob-onderzoeken te tegen te gaan. Dit verkleint de kans op vertraging in vergunningprocedures. Daarnaast krijgt de Bibob-coördinator meer tijd voor coördinerende taken en procesoptimalisatie. Een tweede functionaris vermindert de kwetsbaarheid en behoudt kennis binnen de GHO-gemeenten. Bibob-onderzoeken zijn belangrijk om de integriteit van de overheid te bewaken en ondermijning te tegen te gaan.	-8	-17	-17	-17	-17
72.	Uitbreiding formatie functie jurist handhaving en toezicht <i>Onvoldoende capaciteit huidige functie jurist handhaving en toezicht</i> De jurist toezicht en handhaving bij het team Veiligheid, toezicht & handhaving (VTH) houdt zich bezig met: • beschikkingen op grond van de Omgevingswet • beschikkingen op grond van bijzondere wetten, zoals de Algemene Plaatselijke verordening • gemeenschappelijke regelingen	-15	-44	-44	-44	-44

Knop	Onderwerp	2025	2026	2027	2028	2029
	Dit gebeurt volgens een jaarlijks uitvoeringsprogramma dat het college vaststelt. Jaarlijks moet hierover verantwoording worden afgelegd aan de provincie. Op dit moment zijn er 2 fte beschikbaar. Dit wordt ingevuld door twee vaste medewerkers en 16 uur verdeeld over twee inhuurkrachten. Beide inhuurcontracten kunnen niet meer worden verlengd. De jurist toezicht en handhaving adviseert en leidt processen rondom vergunningverlening, handhaving en veiligheid. Daarnaast is de jurist accounthouder voor Gemeente Hilvarenbeek voor de Omgevingsdienst Midden en West-Brabant (OMWB). Nu de twee inhuurkrachten wegvallen, stellen we voor om de formatie vanaf het najaar 2025 uit te breiden met 18 uur (0,5 fte). Dit zorgt voor meer ruimte voor ad-hoc zaken. Deze gaan nu vaak ten koste van geplande taken uit het uitvoeringsprogramma. Hiervoor is binnen de huidige formatie geen ruimte. Scenario 2 van Hilvarenbeek houdt ook in dat de juridische kant van samenwerking met de burgers goed geborgd moet worden. Daarom wordt verwacht dat het werkaanbod voor de juristen van het team VTH ook in de toekomst minimaal op het huidige niveau blijft. Het uitbreiden van de vaste formatie is noodzakelijk om de huidige taken uit het toezichtprogramma uit te voeren. Dat is nodig om rechtmatig te handelen en de nalevingbereidheid van de inwoners op peil houden. De accounthouder OMWB bewaakt een omvangrijk budget. Het accounthouderschap voor de OMWB is belangrijk voor het goed en effectief uitvoeren van een aantal gemeentelijke zaken. Tot slot biedt vast personeel het dat vakkennis voor gemeente Hilvarenbeek behouden blijft.					
	Programma 3 Ondernemend					
73.	Uitvoeringsprogramma economisch actieplan In samenwerking met Ondernemend Hilvarenbeek het EAP uitwerken tot een uitvoeringsprogramma en het realiseren van enkele kleine acties uit dat programma. Op economisch vlak is er veel winst te behalen door planmatig te werken aan versterking van de economische en arbeidsmarktgerichte positie van Hilvarenbeek.	-35	0	0	0	0

Knop	Onderwerp	2025	2026	2027	2028	2029
	Hiervoor is extra budget nodig. Ondernemend Hilvarenbeek is actief betrokken in de voorfase van het traject rondom het EAP. Om zo efficiënt mogelijk te werk te gaan en een kwalitatief goed en goed gedragen plan op te leveren, is een grote rol voor OH weggelegd. Deze aanpak past in het scenario Samenwerkend Hilvarenbeek. Dit gebeurt in samenwerking met en onder regie van de gemeente. Daarmee wordt rechtstreeks de input van de Hilvarenbeekse ondernemers ingebracht en besparen we ook op de kosten van het maken van een plan. Het gevraagde bedrag is daarmee ook deels beschikbaar voor uitvoering : acties en maatregelen ten gunste van Hilvarenbeekse ondernemers en de bedrijvigheid. Waar mogelijk wordt de koppeling met andere onderwerpen gemaakt (bijvoorbeeld economie – duurzaamheid).					
	Programma 4 Dienstverlenend					
74.	Democratische vernieuwing In 2023 tot 2025 werken we aan democratische vernieuwing. We voerden onderzoek uit, startten experimenten, werkten met een participatietraject Voorjaarsnota en start half 2025 een nieuwe functie van initiatieven coördinator. Om de resultaten deze fase te borgen in de organisatie en onze werkwijzen, verzoeken we om budget voor de jaren 2026 en 2027. Democratische vernieuwing sluit aan op onze visie voor handelen, voortkomend uit de strategische analyse financiën. We dienen in samenwerking met onze inwoners, verenigingen, coöperaties, ondernemers vorm te geven aan nieuwe ontwikkelingen. Het op-handen-zijnde ravijnjaar, geopolitieke ontwikkelingen en landelijke beleidsthema's die voor lokale maatschappelijke onrust zorgen, maken dat we nog meer genegen zijn de opbrengsten uit het experimenteren met democratische vernieuwing te benutten voor verdere verbinding en samenwerking. En deze te koppelen aan het cultuurontwikkeltraject en onze organisatieontwikkeling. Borging doen we onder het programma voor organisatieontwikkeling en in samenwerking met de initiatieven coördinator. Doen we dit niet, dan zal een deel van de opbrengst van het gelopen traject vervliegen. We stellen voor een deel van het budget te dekken uit onze organisatiebrede middelen voor opleiding en ontwikkeling.		-20	-20		

Knop	Onderwerp	2025	2026	2027	2028	2029
	Programma 6 Overhead					
75.	Ontwikkeling afdeling Ruimte Als gevolg van de grote veranderingen in het ruimtelijk domein (energietransitie, omgevingswet, duurzaamheid, woningbouw, democratische vernieuwing, klimaatverandering, integraal opgavegericht werken) wijzigt het karakter van de afdeling. Die verandering vraagt om een herbeoordeling van structuur, in- en externe samenwerking, verdergaande invoering van planmatig werken en aanpassing werkprocessen. Voor deze verandering trekken we vanaf halverwege 2025 twee jaar uit. Gedurende deze periode vragen we om inhoudelijke ondersteuning van het veranderproces. Daarnaast verwachten we voor enkele kleine specialistische vragen rond deze ontwikkeling en het meenemen van de organisatie in de verandering beperkte uitvoeringskosten	-28	-28	-28		
76.	Case farmall 55C In 2025 staat de Case farmall 55C voor € 65 .000 in het investeringsplan. Het huidige materieel werkt niet meer naar behoren. Onderzocht is of er een elektrisch alternatief is. De kosten hiervan zijn echter veel hoger en de bedrijfsduur voldoet (nog) niet. Verhoging van het krediet met € 25.000 is het gevolg van kostenstijgingen. Dit resulteert in hogere kapitaallasten vanaf 2026 van € 3.000. Daarnaast dient het type 5080R vervangen te worden in 2026 voor € 100.000. Dit resulteert in kapitaallasten vanaf 2027 van € 14.000. Daarnaast dient er een rioolbus vervangen te worden in 2026 voor € 55.000.		-3	-17	-17	-17
				-14	-14	-14
			-3	-3	-3	-3
77.	Formatieplaatsen strategisch advies <i>Formatieplaats bestuursadviseur</i> Vanuit het huidige collegeprogramma voerden we een onderzoek naar onze strategische slagkracht uit. In RIB 2025-15 leest u de bevindingen. Een van de aanbevelingen - en onderdeel van het 10-punten actieplan van managementteam – is het completeren van Team Strategie. Hierin mist een bestuursadviseur. Een bestuursadviseurs is extern strategisch sparringpartner voor mede- (semi)overheden in regio, met rijk, VNG en andere strategisch partners, en haalt zo ‘buiten naar binnen’. Deze adviseur zorgt ook voor coördinatie van regelingen en	-25	-95	-190	-190	-190
		-25	-95	-95	-95	-95

Knop	Onderwerp	2025	2026	2027	2028	2029
	samenwerkingsverbanden, en adviseert bij complexe en politiek gevoelige onderwerpen. Door deze bestuursadviseur toe te voegen aan team strategie is er meer aandacht en sturing op het proces collegeadvies. Complexere dossiers lopen soepeler door het proces gemeenteraadraad – college – organisatie. Zowel de organisatie, secretaris/ algemene directeur en MT, als het college en de gemeenteraad, bouwen op een versterkte strategische capaciteit. Bestuur en de gemeenteraad zien versterkte kwaliteit in integrale voorstellen en een strategische vooruitblik in die voorstellen. Overleggen met samenwerkingspartners worden beter voorbereid en voorzien van toelichting. Als we dit niet doen, loopt de verbetering van ons strategisch vermogen vast. Het gaat om een nieuwe functie in onze organisatie, maar daar is nu nog geen geld voor. <i>Formatieplaats strategisch samenwerken en overheidsparticipatie</i> Vanuit het huidige collegeprogramma voerden we een onderzoek naar onze strategische slagkracht uit. In RIB 2025-15 leest u de bevindingen. Een van de aanbevelingen - en onderdeel van het 10-punten actieplan van managementteam – is het completeren van Team Strategie. Hierin mist een adviseur strategisch samenwerken en participatie. Deze adviseur is strategisch sparringpartner voor lokale ondernemers, verenigingen, maatschappelijke organisaties en inwoners, waaronder de sterke vereniging van inwoners in Hilvarenbeek zoals in de dorpscoöperaties. Een strategisch adviseur is nodig om vanuit Scenario II Samenwerkend Hilvarenbeek stappen te zetten. Door bijvoorbeeld het traject democratische vernieuwing zien we dat participatie een steeds grotere onderdeel is van onze werkzaamheden. Deze adviseur heeft ervaring, expertise op dit onderdeel en adviseert inwoners, raad, college en medewerkers hierop. De, nog op te stellen, participatieverordening moet nageleefd worden maar is ook van belang deze te blijven evalueren en aandacht hiervoor te vragen in de organisatie. Tussen de adviseur Strategisch Samenwerken en Overheidsparticipatie. Wanneer we dit niet doen blijft stopt dit gedeelte van verbetering strategisch vermogen. Dit is een nieuwe functie in onze organisatie waar geen dekking voor beschikbaar is.			-95	-95	-95

Knop	Onderwerp	2025	2026	2027	2028	2029
78.	Samen Krachtig Vooruit (SKV): Cultuurontwikkeling In 2024 stelde we het nieuwe organisatie-ontwikkelprogramma Samen Krachtig Vooruit vast. Hierin verbeteren we de organisatie op het gebied van voortdurend ontwikkelen, eigenaarschap tonen, planmatig werken en leefwereld van de klant centraal stellen. Onder de vlag het programma Samen Krachtig Vooruit hebben we de afgelopen twee jaar mooie stappen gezet. We zijn ons nu bewust van de gesignaleerde cultuurpatronen op de afdeling ruimte en in onze organisatie. We stonden in alle drie de afdelingen hierbij stil en bepaalden op individueel en op teamniveau vervolgstappen. Nu is het zaak hierop door te pakken zodat we werken volgens de nieuwe leidende principes als gewoonte aanleren. Onze dienstverlening zal daardoor verbeteren. Doen we dit niet vervallen we in de oude cultuurpatronen zoals ontdekt in het onderzoek ruimte.	-30	-30			
79.	Samen Krachtig Vooruit (SKV): vervolgacties werkdrukonderzoek In 2023 onderzochten we de ervaren werkdruk in de organisatie. Door middel van actieonderzoek zijn er verbeterstappen doorgevoerd in de organisatie. Het onderzoek heeft nog meer aanbevelingen gedaan die nog onvoldoende zijn verbeterd in de organisatie. Naast aandacht voor cultuurontwikkeling is aandacht nodig voor de eenpitters in de organisatie, verbinding en aandacht voor de systemen nodig. Doen we dit blijft de ervaring van werkdruk hoog en blijft het risico op uitvaller van medewerkers, met name eenpitters op de cruciale functies.	-15	-15			
80.	Zakelijke mobiele telefonie Vanuit de organisatie is er een toenemende vraag naar “een telefoon van de werkgever”. Dit wordt ondersteund door team informatieveiligheid en privacy. Werknemers gebruiken nu hun eigen mobiele telefoon voor zakelijke activiteiten. Redenen dit anders te doen zijn het flexibel (thuis)werken, geen vaste telefoons meer op kantoor en het groeiende aantal plaats-onafhankelijke (bel)contacten met inwoners, ondernemers en partners. Het gebruik van een privé telefoon is daarbij onveiliger voor de gemeentelijke informatie-bescherming en vergroot het risico op cybercrime op onze informatie. Het risico van het gebruik van onveilige apps in de	-7	-20	-21	-22	-23

Knop	Onderwerp	2025	2026	2027	2028	2029
	privé situatie en een verkeerde omgang met (cloud) informatie is aanwezig. Als werkgever kunnen we dit tegengaan met een zakelijke telefoon en niet afdwingen of tegenhouden op persoonlijke onbeheerde apparaten. Daarnaast zorgen privé telefoons voor vermenging van zakelijk en privé die leidt tot privacy problemen en tot verstoring van privé-werkbalans. Met name voor medewerkers met veel externe contacten, waarbij het privé mobiel nummer bekend raakt bij inwoners of anderen. Denk daarbij aan een burgerzaken medewerkers, jeugdconsulent of een vergunningverlener. In een recente peiling geeft 75% van de gemeentelijke medewerkers aan behoefte te hebben aan een zakelijke telefoon. 25% geeft aan dat niet te hebben. Het voorstel is om, net zoals in de andere GH0 en Equalit gemeenten, de beheerde mobiele telefoons van Equalit in te zetten. Alternatief is om medewerkers zelf de keuze te bieden. Nadeel daarvan is dat maatwerk meerwerk vraagt. <u>Kosten in beeld</u> Bij inzet in de loop van Q3 2025. - Leasen van zakelijke mobiele telefoons Equalit (vaste afschrijving 4 jaar) - Proces uitgifte en inname mobiele telefoons <u>Dekking</u> - Stoppen kosten voor BYOD - Stoppen kosten huidige onbeheerde zakelijke mobiele telefoons <u>Risico's</u> Doen we dit niet dan accepteren we een groter veiligheidsrisico (met imago schade kans). Daarnaast blijven onze werknemers, in verband met privacy afwegingen, minder flexibel in het kiezen van communicatiekanalen met inwoners, ondernemers en partners. Door die privacy risico's is ook de privé-werkbalans niet optimaal wat kan leiden tot onaantrekkelijk werkgeverschap (voor huidige en potentiële nieuwe medewerkers)					
81.	Uitbreiding formatie bestuurssecretariaat (kabinetstaken) Vanwege toenemende werkdruk bij de kabinetstaken verzoeken wij om uitbreiding van de capaciteit van het bestuurssecretariaat met 0,67 fte in schaal 7. Eerder kozen wij ervoor ter ondersteuning een medewerker van het KCC te verzoeken tijdelijk	-22	-45	-45	-45	-45

Knop	Onderwerp	2025	2026	2027	2028	2029
	werkzaamheden te verrichten voor het bestuurssecretariaat. Deze medewerker verricht met name secretarieel werk voor de burgemeester. Met de uitbreiding van de formatie voor het kabinetswerk komt een einde aan een lange periode van onderbezetting die leidde tot uitval en discontinuïteit in de uitvoering van de taken. Wanneer we niet kiezen voor dit verzoek dienen we de tijdelijkheid te continueren om uitval van medewerkers tegen te gaan. De tijdelijke kosten leiden tot overschrijding van de personele lasten in ons loongebouw. Daarnaast hebben medewerkers behoefte aan het formaliseren van de al enige tijd tijdelijke maatregel. Niet formaliseren draagt niet bij aan goed werkgeverschap.					
82.	Herhaalmeting Dienstverlening Tussen december 2023 en maart 2024 onderzochten we hoe inwoners onze dienstverlening ervaren. We richtten ons op klantvriendelijkheid, doorlooptijd en slagvaardigheid, met extra aandacht voor zes klantprocessen en zes contactkanalen. De gemeenteraad ontving de resultaten via rib 2024-42. Tijdens de commissiebijeenkomst van 13 juni 2024 spraken we over de uitkomsten en stelden we samen vast dat we de dienstverlening aan onze inwoners merkbaar en meetbaar willen verbeteren door gerichte verbeteracties en het periodiek uitvoeren van metingen. Volgens afspraak meten we in 2026 via een herhaalmeting Dienstverlening wat deze acties volgens onze inwoners hebben opgeleverd. Hiermee brengen we in kaart of inwoners verbetering merken én of onze aanpassingen het gewenste effect hebben. Daarnaast geeft een nulmeting Servicenormen objectieve en feitelijke informatie over de mate waarin we onze servicenormen daadwerkelijk behalen. Daarvoor is een mystery-burger-onderzoek geschikt. De combinatie van beleving én feitelijkheid maakt deze aanpak extra waardevol. Door deze twee perspectieven naast elkaar te leggen, zien we waar het schuurt en waarom. Dat helpt ons om gericht bij te sturen, zodat onze dienstverlening efficiënter en voelbaar beter wordt voor onze inwoners. Beide onderzoeken laten we uitvoeren door het bureau dat eerder de nulmeting voor ons verzorgde. Dat garandeert continuïteit en vergelijkbaarheid van de uitkomsten. De geraamde kosten bestaan uit:		-55			-55

Knop	Onderwerp	2025	2026	2027	2028	2029
	1. € 35.000,- onderzoekskosten 2. € 20.000,- voor het uitwerken van de vervolgacties (bijvoorbeeld: het betrekken van burgers bij verbeteracties, gerichte training, aanpassing van processen, formulieren of systemen). Verbetering is een continu proces. Daarom plannen we in 2029 een tweede herhaalmeting.					
83.	HR Portfolio Samen Krachtig Vooruit Binnen het organisatieontwikkeltraject Samen Krachtig Vooruit (SKV) zijn diverse fiches (projecten) vastgesteld. Periodiek beoordelen we de fiches op de portfoliotafel door het MT en een aantal adviseurs. De komende jaren gaan er waarschijnlijk meerdere HR fiches, vanaf de portfoliotafel, geactiveerd worden. De fiches sluiten aan bij onze organisatie- en HR visie. Ze dragen bij aan werkgeluk, groei en behoud van onze medewerkers, en zijn daarmee belangrijk voor de kwaliteit en de continuïteit van onze dienstverlening als betrouwbare en participerende gemeente. Te denken valt aan de volgende HR fiches; • Onboarden van nieuwe medewerkers en inwerkprogramma • Afronden van verwerking uitkomsten werkdrukonderzoek • Strategisch personeelsplan Omdat HR geen projectbudgetten kent stellen we voor om, gedurende de looptijd van het organisatie ontwikkelprogramma SKV (tot en met 2027), een HR projectbudget te activeren zodat we bij activering van een HR-fiche aan de slag kunnen. We gaan hierbij uit van uitvoering van 1 HR fiche tegelijk. Als we het budget niet gebruiken omdat een verwacht fiche niet wordt aangezet dan laten we het budget van dat jaar vrijvallen. Het niet toekennen van een HR projectbudget betekent dat we HR projecten zoals hierboven benoemd mogelijk niet of slechts gedeeltelijk kunnen uitvoeren. Met het opstellen van de wervingsstrategie hebben we oog en aandacht voor het aantrekken van (de juiste) medewerkers. Het zou jammer zijn als we dit niet kunnen opvolgen met geoptimaliseerde HR processen/ initiatieven die bijdragen aan het vasthouden van onze (toekomstige) medewerkers.	-10	-25	-25		

Knop	Onderwerp	2025	2026	2027	2028	2029
84.	Opleidingsbudget Een van onze strategische doelen is ‘We ontwikkelen onszelf voortdurend’. Om hier (meer) uitvoering aan te geven, stellen we voor om aan te sluiten bij het Learning experience platform van het Mobiliteitscentrum. Een leerplatform maakt het beheer en de organisatie van leerprogramma’s efficiënter en maakt een zeer divers aanbod aan professionele trainingen toegankelijker voor medewerkers. Ook andere gemeenten in de regio, waaronder Goirle en Oisterwijk, sluiten aan bij het leerplatform van het Mobiliteitscentrum, waardoor we samen profiteren van schaalvoordeel. Daarmee past het voorstel ook in scenario 2 Samenwerkend Hilvarenbeek. We stellen voor om met ingang van 1-1-2026 bij het leerplatform aan te sluiten. Jaarlijkse structurele kosten bedragen € 8.000,-. Eenmalige aansluitkosten bedragen € 9.000,- Er is geen dekking in het reguliere opleidingsbudget. De afgelopen jaren wordt het budget benut en in 2024 is het budget zelfs overschreden. We zijn bezig met een inhaalslag op leren en ontwikkelen. Ten opzichte van referentiegemeenten (<20.000 inwoners) heeft Hilvarenbeek een lager opleidingsbudget. Door middelen beschikbaar te stellen voor een leerplatform zetten we medewerkers meer in hun kracht op leren en ontwikkelen. Dit kan niet betaald worden uit het reguliere, relatief lage budget. We stellen wel voor de eenmalige aansluitkosten te betalen uit het organisatiebrede opleidingsbudget.		-8	-8	-8	-8
85.	Optimalisatie inhuur (beheers)proces <i>Aanleiding</i> We zetten externe inhuur (personeel niet in loondienst/ PNIL) in wanneer er sprake is van uitval van vaste medewerkers, bij onvoldoende capaciteit / opvang van piekwerkzaamheden of wanneer er expertise nodig is die binnen de organisatie ontbreekt. Het aantal te verwerken inhuuraanvragen vraagt relatief veel capaciteit en expertise van het team HR, zowel van de medewerker HR (0,66 FTE) als de HR adviseurs (1,7 FTE, wordt per juni 1,9 FTE). Ter illustratie: in 2022 zijn er 34 aanvragen uitgezet via de Inhuurdesk FlexWestBrabant (FWB), in 2023 waren het er 27 en in 2024 waren het er 49. Het werkelijke aantal inhuuraanvragen ligt hoger omdat er ook een deel niet via de inhuurdesk FWB loopt, bijvoorbeeld omdat de inkoopwaarde klein is en		-8	-8	-8	-8

Knop	Onderwerp	2025	2026	2027	2028	2029
	inzet van FWB niet noodzakelijk is. Het voldoen aan de (veranderende) wet- en regelgeving die met inhuur van PNIL verband houdt, legt in toenemende mate druk op het HR team. Het beoordelen, begeleiden, ondersteunen van en adviseren op dit inhuurproces vraagt onevenredig veel tijd ten opzichte van andere HR werkzaamheden. Hierdoor loopt de werkdruk op en blijven andere belangrijke HR taken onverhoopt liggen. In de voorjaarsnota van 2024 hebben we aan uw gemeenteraad 1 extra FTE gevraagd ter uitbreiding van het HR team. Via de begroting 2025 is 0,5 FTE uitbreiding vastgesteld. Daar zijn we heel blij mee. Maar om de toegenomen taken en verantwoordelijkheden binnen het HR beter op te vangen, hebben we nog steeds zeker 0,5 FTE uitbreiding nodig. De beschikbare formatie van het team HR blijkt jaarlijks, ondanks de inzet van de huidige medewerkers, onvoldoende. Ter ondersteuning van de medewerkerstaken werken we structureel met een stagiair. De aanhoudende werkdruk bij de HR medewerker en adviseurs staat nog steeds onder druk. Enkele belangrijke opgaven en projecten schuiven nog op in de tijd. In GH0-verband kunnen we niet altijd mee. GHO HR capaciteit ter vergelijik: • Hilvarenbeek: 0,66 HR medewerker en 1,88 FTE HR adviseur • Oisterwijk 1,67 FTE HR medewerker en 2,83 FTE HR adviseur, en 0,95 FTE werving & selectie adviseur • Goirle: 1,67 HR medewerker, 2,67 FTE HR adviseur <i>Optimalisatie inhuur (beheers)proces</i> Als oplossing voor het beter beheersbaar maken en optimalisatie van het inhuurproces én tegelijk als gedeeltelijke oplossing voor het beschikbaar maken van capaciteit voor andere HR taken dan inhuur, zijn wij een pilot opgestart om een deel van het inhuurproces uit te besteden. Een win-win situatie. Wij zouden die uitbesteding vanaf 2026 graag willen voortzetten. De inhuurdesk FlexWestBrabant biedt deze mogelijkheid, in 2025 start hiervoor een pilot. Bij uitbesteding worden taken als het opstellen en indienen van inhuuraanvragen, de eerste selectie van kandidaten en het beheer/controle van de digitale dossiers incl. opdrachtmutaties / -verlengingen overgenomen van van de HR medewerker. Door centralisatie van expertise bij FWB, wordt een duurzame					

Knop	Onderwerp	2025	2026	2027	2028	2029
	kennisopbouw gerealiseerd, waarmee we altijd toegang hebben tot up-to-date informatie op het gebied van inhuur en compliance. Bovendien biedt de samenwerking voordelen op het gebied van bereikbaarheid (5 werkdagen bereikbaar) en de waarborging dat de processen altijd blijven doorlopen. Onze berekening is dat we door uitbesteding van het inhuurproces 0,25 FTE vrij spelen. De werkgeverskosten voor inzet van een HR medewerker voor 0,25 FTE zijn ca. € 23.000,- per jaar. Deelname aan de pilot kost in 2025 € 3.000,-. Naar verwachting lopen de kosten daarna op naar jaarlijks maximaal € 8.000,-. Dit is € 15.000,- minder dan wanneer we zelf uitbreiding van 0,25 FTE bekostigen. Het niet toekennen van budget voor optimalisatie van het inhuur(beheers)proces betekent dat de kwaliteit (beheersbaarheid en optimalisatie) van het inhuur(beheers)proces onder druk komt te staan en/of we andere HR taken en -projecten mogelijk niet of slechts gedeeltelijk kunnen uitvoeren. Ook is er het risico dat de langdurig ervaren werkdruk in het HR team zal leiden tot uitval of vertrek.					
86.	Aanpassing kilometervergoeding In de samenwerking GHO stellen we voor de reiskostenvergoeding voor de drie gemeenten aan te passen. We leggen we 2 formats voor: - format 1 aanpassing kilometervergoeding - format 2 aanpassing regeling goed en aantrekkelijk werkgeverschap <i>Kilometervergoeding auto</i> De huidige reiskostenregeling is verouderd (2007). De maximale onbelaste vergoeding op basis van de regeling van de Belastingdienst was € 0,19 per km. Deze vergoeding is verhoogd naar € 0,23 per km, maar nog niet verhoogd in onze lokale regeling. Goirle en Oisterwijk besloten de vergoeding te verhogen per 1 april 2025. Voor Hilvarenbeek stellen we voor deze verhoging per 1 oktober 2025 in te laten gaan. Deze verhoging voor de auto km-vergoeding bedraagt jaarlijks structureel € 3.000,-. Daarnaast stellen we voor om de in plaats van de kortste route de snelste route woon-werkverkeer te vergoeden en bij een verhuizing de hoogte van de km-vergoeding aan te passen, ook als de medewerker verder van de werkplek gaat wonen.	-2	-5	-5	-5	-5
		-1	-3	-3	-3	-3

Knop	Onderwerp	2025	2026	2027	2028	2029
	<i>Kilometervergoeding fiets</i> We stellen voor om ook de vergoeding voor het fietsen te verhogen van € 0,09 per km (spaarsysteem via Trappers) naar een vergoeding van € 0,23 per km met ingang van 1 oktober 2025. Medewerkers worden hierdoor gestimuleerd om meer te bewegen. We hebben hiermee aandacht voor de thema's 'vitaliteit' en 'duurzaamheid'. Kosteninschatting van deze verhoging voor de vergoeding van fietskilometers bedraagt jaarlijks structureel € 6.000,-. Dekking halen we uit twee posten waardoor structureel € 2.000,- gevraagd wordt voor ophogen kilometervergoeding fiets. <i>Dekking</i> Abonnement Trappers stopzetten bespaart € 1.500,- per jaar. Dekking voor de vergoeding van de fietskilometers kan deels gevonden worden in het vitaliteitsbudget. Hier kan jaarlijks € 3.000,- voor beschikbaar worden gesteld.	-2	-6	-6	-6	-6
		1	1	1	1	1
			3	3	3	3
87.	Aanpassing regeling goed en aantrekkelijk werkgeverschap Naast een verhoging van de kilometervergoeding voor het woon-werkverkeer - zie format Reiskostenvergoeding (1) – stellen we in GH0-verband voor de reiskostenregeling ook op andere onderdelen aan te passen, in het kader van 'goed en aantrekkelijk werkgeverschap'. We streven naar een gelijke regeling voor GH0. In Oisterwijk is de nieuwe reiskostenregeling per 1 april 2025 vastgesteld. G0irle gaat voor een stapsgewijze aanpassing van de reiskostenregeling. Oisterwijk past de regeling aan door tot een maximum van 40 km enkele reis te vergoeden. G0irle gaat in eerste instantie per 1 april 2002 tot 25 km enkele reis vergoeden en zal op een later moment (streven is 2026) de vergoeding ophogen tot 40 km. Voor Hilvarenbeek stellen we voor de reiskostenvergoeding aan te passen per 1 oktober 2025 en Oisterwijk te volgen in de vergoeding tot 40 km enkele reis. Als we net als G0irle in eerste instantie tot 25 km vergoeden, vallen de kosten € 8.000,- lager uit. Krapte op de arbeidsmarkt dwingt ons om kritisch naar onze secundaire arbeidsvoorwaarden te kijken. Hierin kunnen we ons positief onderscheiden van andere organisaties/gemeenten in de regio. Ook werken steeds meer medewerkers	-11	-43	-43	-43	-43

Knop	Onderwerp	2025	2026	2027	2028	2029
	binnen GH0 voor twee of drie gemeenten. Binnen de GH0-samenwerking is daarbij niet wenselijk dat de vergoeding voor reiskosten verschillend is per gemeente. Bovendien is het praktisch lastig uitvoerbaar en uitlegbaar. Het gaat om structurele kosten. Het risico als we het niet doen is een verslechtering van onze positie op de arbeidsmarkt. We kunnen niet achterblijven bij onze samenwerkende gemeenten Oisterwijk en Goirle en mogelijk andere organisaties in de regio die een hogere reiskostenvergoeding hanteren. Het is te verwachten dat deze investering leidt tot een besparing op onze inhuurkosten, omdat we medewerkers langer behouden en vacatures sneller kunnen invullen. Hierdoor hoeven we minder (lang) in te huren en kunnen we mogelijk ook besparen op kosten voor werving, inwerken en opleiden van nieuwe medewerkers. Deze besparing is lastig te berekenen. Eind 2024 heeft de OR een initiatiefvoorstel aan de WOR-bestuurder gestuurd met daarin het verzoek de reiskostenregeling aan te passen. Met de nieuwe reiskostenregeling komen we tegemoet aan dit initiatiefvoorstel van de OR.					

4 Dekkingsmaatregelen

Waar gaat het over?

In dit hoofdstuk ziet u de ontwikkelingen terug die ons geld opleveren. Deze ontwikkelingen bieden dekking aan andere ontwikkelingen die geld kosten.

Leeswijzer

Knoppen

In dit hoofdstuk ziet u per ontwikkeling het voorstel van het college, aangegeven met de kleuren:

Jaar 2025 autoriseren en jaren vanaf 2026 richtinggevend opnemen in begroting 2026 - 2029

Jaar 2025 niet autoriseren en jaren vanaf 2026 nu niet richtinggevend opnemen in begroting 2026 - 2029

Groen betekent dat het financieel effect voor jaar 2025 geautoriseerd wordt en voor de jaren vanaf 2026 richtinggevend in de begroting 2026 wordt verwerkt. We draaien als het ware de 'knop aan' van de ontwikkeling. Autorisatie voor de dekkingsmaatregelen vanaf 2026 wordt door de gemeenteraad pas bij de besluitvorming over de begroting 2026 over besloten. Oranje betekent dat het financieel effect nog niet richtinggevend in de begroting wordt opgenomen. De 'knop staat uit'. U kunt er voor kiezen aan de knoppen te draaien.

Financieel overzicht

In onderstaand overzicht ziet u een samenvatting van de dekkingsmaatregelen. Hierna beschrijven we de ontwikkelingen nader.

Aanvullende verhoging tarieven Onroerendezaakbelasting (OZB)

Om meer aan te sluiten bij het landelijk gemiddelde stellen wij voor om de OZB tarieven voor 2026 met gemiddeld 5% aanvullend te verhogen (dit is op totaalniveau wat betekent dat bijvoorbeeld voor woningen een ander stijgingspercentage zal gelden dan voor niet-woningen).

Daarmee zijn onze tarieven nog steeds onder het landelijk gemiddelde. De aanvullende OZB verhoging is nodig om onze taken adequaat uit te voeren en onze dienstverlening op peil te houden. In de voorjaarsnota 2026 beoordelen wij weer of het wenselijk en haalbaar is om een verhoging door te voeren.

Overigens betekent een extra verhoging van de OZB per procentpunt circa € 50.000. Uit de begroting 2025 (pagina 80) dat er nog € 555.000 aan ruimte is wanneer wij het landelijke gemiddelde tarief gaan hanteren. Dat betekent dus een aanvullende stijging van 11% (dit is op totaalniveau wat betekent dat bijvoorbeeld voor woningen een ander stijgingspercentage zal gelden dan voor niet-woningen).

De aanvullende verhoging van 5% resulteert in een aanvullende dekking van € 250.000.

Verhogen kostendekkendheid leges

In de raadsvergadering van 4 juli 2024 stemde de gemeenteraad in met het scenario van een Samenwerkend Hilvarenbeek. De gemeenteraad heeft opgedragen te onderzoeken welke mogelijkheden er zijn voor een meer efficiënte werkwijze en/of minder regelgeving. In april 2025 heeft een externe partij een focusdocument aangeleverd met als doel kansrijke scenario's verder uit te werken. Hierbij is bijvoorbeeld gekeken naar het wel of niet inzetten van een bode bij een huwelijksvoltrekking, het bevorderen van meer digitale rijbewijs-aanvragen of het opwerpen van

drempelbedragen bij omgevingsvergunningen waardoor er niet onnodig capaciteit wordt ingezet. Het totaal van de potentiële besparingen is € 207.000. De kansrijke scenario's worden momenteel nader uitgewerkt. De verwachting is dat de grootste besparing van € 140.000 kan worden gerealiseerd door het invoegen van een tussen categorie voor Bopa. Daarom houden we voor de jaren 2026 en verder rekening met € 140.000 meer aan leges.

Knop	Ontwikkeling	2025	2026	2027	2028	2029
88.	Extra indexering OZB		250	250	250	250
89.	Verhogen kostendekkendheid leges		140	140	140	140
	Totaal financieel effect 'knop aan'		390	390	390	390
	Totaal financieel effect 'knop uit'		0	0	0	0
	Totaal		390	390	390	390

5 Bijstelling taakstellingen

Waar gaat het over?

In de voorgaande jaren hebben we een traject bewandeld om tot een sluitende begroting te komen. Dit heeft geresulteerd in diverse taakstellingen die in onze begroting zijn opgenomen. In deze voorjaarsnota rapporteren wij over de invulling van de taakstellingen en stellen we een aantal taakstellingen bij op inhoudelijke gronden. Dit is bijvoorbeeld het geval als het in tijd voor ons niet realiseerbaar is.

Leeswijzer

Knoppen

In dit hoofdstuk ziet u per ontwikkeling het voorstel van het college, aangegeven met de kleuren:

Jaar 2025 autoriseren en jaren vanaf 2026 richtinggevend opnemen in begroting 2026 - 2029
Jaar 2025 niet autoriseren en jaren vanaf 2026 nu niet richtinggevend opnemen in begroting 2026 - 2029

Groen betekent dat het financieel effect voor jaar 2025 geautoriseerd wordt en voor de jaren vanaf 2026 richtinggevend in de begroting 2026 wordt verwerkt. We draaien als het ware de 'knop aan' van de ontwikkeling. Autorisatie voor de bijstelling van de taakstellingen vanaf 2026 daar wordt door de gemeenteraad pas bij de besluitvorming over de begroting 2026 over besloten. Oranje betekent dat het financieel effect nog niet richtinggevend in de begroting wordt opgenomen. De 'knop staat uit'. U kunt er voor kiezen aan de knoppen te draaien.

Financieel overzicht

In onderstaand overzicht zijn de taakstellingen opgenomen waar we verwachten dit (deels) niet te realiseren. Verder in het hoofdstuk gaan we hier nader op in. In onderstaande tabel staan alle ingeboekte bezuinigingen opgenomen uit de begroting 2025. Het nummer van de knop verwijst naar de toelichting uit de Voorjaarsnota 2024.

Knop	Taakstelling	2025	2026	2027	2028	2029
	Programma diversen					
127.	Invoeren scootmobieelpoule	-28	-28	-28	-28	-28
128.	Niet gebruik passen collectief vervoer	-3	-3	-3	-3	-3
129.	Versnellen van de beweging naar "gewenste situatie" inzetten.		-15	-15	-15	-15
134.	Versoberen herindicaties kritisch beoordelen	-50	-25			
138.	Meer uitgaan van eigen kracht bij huishoudelijke h.	0	-145	-100	-70	
142.	Bijstellen kaders leerlingenvervoer (eigen vervoer, OV-gebruik) conform wettelijke kaders	-30				
	Totaal financieel effect 'knop aan'	-111	-216	-146	-116	-46
	Totaal financieel effect 'knop uit'					
	Totaal	-111	-216	-146	-116	-46

Knop	Onderwerp	2025	2026	2027	2028	2029
	Programma's diversen					
127.	Invoeren scootmobielpoule Het gebruik van de bestaande scootmobielpoule in Diessen is geëvalueerd. Uit de evaluatie zijn aanknopingspunten naar voren gekomen om de poule specifieker in te richten voor de Wmo doelgroep. Alleen is een besparing van € 28.000 de komende jaren niet reëel. Om deze besparing te realiseren moet circa 50% van de verstrekte scootmobielen worden ingenomen en moeten deze cliënten verwezen worden naar een scootmobielpoule. Daarnaast moet rekening gehouden worden met het feit dat op dit moment circa 50% van de verstrekte scootmobielen aangepast zijn, waardoor deze cliënten per definitief niet in aanmerking komen voor een scootmobiel uit de poule. Op termijn zou een scootmobielpoule als collectieve, voorliggende voorziening mogelijk kunnen leiden tot een afvlakking van de stijgende kosten. Dit vraagt een investering in meerdere poules in de verschillende kernen, de aanschaf en het onderhoud van de scootmobielen en daarnaast een investering in zowel ambtelijke als vrijwillige capaciteit.	-28	-28	-28	-28	-28
128.	Niet gebruik passen collectief vervoer Er heeft onderzoek plaatsgevonden naar de omvang van het aantal passen dat niet in gebruik is. Er is gebleken dat ongeveer 30% van de verstrekte passen vorig jaar niet is gebruikt. Daarnaast is onderzocht wat de kosten zijn van deze niet actieve passen. Deze kosten zijn vrijwel nihil. De jaarlijkse besparing bedraagt ongeveer € 400,- als je alle niet actieve passen beëindigt. Hier staat wel tegenover dat op het moment dat een inwoner zich meldt voor een nieuwe pas/activeren van de 'oude' pas er nieuwe kosten (onderzoek/administratie afhandeling/eenmalige kosten verstrekken nieuwe pas) moeten worden gemaakt. Kortom de baten wegen niet op tegen de nieuwe kosten daarmee is deze dekkingsmaatregel niet haalbaar.	-3	-3	-3	-3	-3
129.	Versnellen van de beweging naar "gewenste situatie" inzetten. De POH GGZ jeugd werkt het maximaal aantal uur dat mogelijk is. Uitbreiding is met huidige professional is niet mogelijk. Dekkingsmaatregel is vooralsnog niet uitvoerbaar.		-15	-15	-15	-15
134.	Versoberen herindicaties, kritisch beoordelen Op dit moment wordt nader onderzocht op welke wijze de herindicaties verder versoberd kunnen worden. Het aanscherpen van beleid is noodzakelijk om kritisch te kunnen beoordelen. Daarnaast is scholing over het HHM normenkader nodig, dit wordt op korte termijn ingepland. Randvoorwaardelijk is ambtelijke capaciteit (kwaliteitsmedewerker) voor het coachen, instrueren en toetsen van de toegang. Het realiseren van een besparing van € 50.000 in 2025 is vooralsnog niet reëel. Daarnaast zit er overlap in de besparingen	-50	-25			

Knop	Onderwerp	2025	2026	2027	2028	2029
	opgenomen bij knop 134 en knop 138. Deze twee dekkingsmaatregelen hangen nauw met elkaar samen.					
138.	Meer uitgaan van eigen kracht bij huishoudelijke hulp Een besparing van € 145.000 vanaf 2026 lijkt niet reëel. Het vergt tijd om in te regelen en de effecten te zien. Het hangt sterk samen met de afschaffing van het abonnementstarief, eerder gepland per 1 januari 2026, maar nu uitgesteld naar 1 januari 2027. Deze afschaffing heeft naar verwachting een positieve invloed op de afname van indicaties en het bevorderen van inwoners om op eigen kracht een oplossing te vinden. In de gemeente Goirle is in 2024 gestart met een pilot reablement, dit heeft positieve resultaten opgeleverd. Er wordt nader onderzocht of met een dergelijk werkwijze/pilot ook in Hilvarenbeek gestart kan worden. Dit vraagt alleen wel een investering, Mogelijk kan dit worden opgepakt in het kader van knop 137. Communicatie richting inwoners over waar we als gemeente nog wel en ook niet van (kunnen) zijn, is van groot belang. Om de inzet vanuit de Wmo nog (financieel) houdbaar te houden, is inzet vanuit inwoners zelf nodig. De overlap met de besparing opgenomen bij knop 134 is een belangrijke kanttekening. Een meer rigoureuze maatregel in dit kader kan zijn dat alle huishoudelijke hulp van maximaal 2 uur per week wordt beëindigd. En de inwoners worden aangewezen op hun eigen zelfredzaamheid en netwerk.		-145	-100	-70	
142.	Bijstellen kaders leerlingenvervoer (eigen vervoer, OV-gebruik) conform wettelijke kaders Door capaciteitsgebrek is hier vooralsnog geen aandacht aan gegeven.	-30				

Voortgang ingeboekte taakstellingen

In de onderstaande tabel staan alle ingeboekte bezuinigingen opgenomen uit de begroting 2025. Het nummer van de knop verwijst naar de toelichting uit de Voorjaarsnota 2024.

Per taakstelling rapporteren kort de stand van zaken. We maken nog een nadere analyse, zodat we in het proces van de vaststelling van de begroting beantwoorden of alsnog realisatie van (PM-) posten mogelijk is.

Knop	Dekkingsmaatregel	2025	2026	2027	2028	Op schema (J/N)
72.	Privatisering/verkoop vastgoed	0	431	431	-	J
86.	Kostendekkendheid Afvalstoffenheffing verhogen	60	60	60	60	J
88.	Kostendekkendheid Rioolheffing verhogen	90	90	90	90	J
96.	Niet aanleggen van mountainbikeroute	0	0	8	8	J
105.	Beperken faciliteren wegzettingen bij evenementen (of volledig kostendekkend in rekening brengen)	PM	PM	PM	PM	N
108.	Verlagen van de accountantskosten	0	PM	PM	PM	J
110.	Bezuinigen op facilitaire zaken	0	28	28	28	J
111.	Onderhoud gemeentelijke panden versoberen	0	PM	PM	PM	J
112.	Verhogen van huurtarieven panden in bezit van de gemeente	PM	PM	PM	PM	N
121.	Meer inzetten op digitale dienstverlening	PM	PM	PM	PM	J
122.	Minimaliseren P&C-cyclus	0	PM	PM	PM	J
127.	Invoeren scootmobieelpoule	28	28	28	28	N
128.	Niet gebruik passen collectief vervoer	3	3	3	3	N
129.	Versnellen van de beweging naar "gewenste situatie" inzetten.	0	15	15	15	N
130.	Zowel voor jeugd als Wmo: meer inzetten op groepsbegeleiding	0	PM	PM	PM	J
131.	Meer directe hulpverlening door bij de toegang lichte vorm van begeleiding te bieden	0	PM	PM	PM	J
132.	Kostenbewustzijn toegang en inwoners vergroten door de waarde van indicaties te vermelden op de beschikking.	0	PM	PM	PM	J
133.	Periodieke afstemming GI's (tandemfunctie)	0	PM	PM	PM	J
134.	Versoberen herindicaties, kritisch beoordelen.	50	50	50	50	N
135.	Waar mogelijk verwijzen naar WLZ en ZVW, ook analyse op bestaande casussen.	18	18	18	18	J
136.	Vooruitlopend op de hervormingsagenda en de reikwijdte van de jeugdwet bepaalde vormen van jeugdhulp niet meer doen	0	PM	PM	PM	J
137.	SPUK GALA/IZA inzetten t.b.v. voorliggend veld	0	PM	PM	PM	J
138.	Meer uitgaan van eigen kracht bij huishoudelijke hulp	0	145	145	145	N
142.	Bijstellen kaders leerlingenvervoer (eigen vervoer, OV-gebruik) conform wettelijke kaders	30	30	30	30	N

6 Administratieve ontwikkelingen

Waar gaat het over?

De administratieve ontwikkelingen zijn budgetneutraal. Ze hebben geen financieel voordeel of nadeel voor onze exploitatie tot gevolg en we beoordelen de ontwikkeling als niet-politiek gevoelig. Wel is het noodzakelijk dat de gemeenteraad hier formeel over besluit. U kunt denken aan onder andere budgetverschuivingen tussen programma's, taakmutaties als gevolg van de Rijkscirculaires of autonome ontwikkelingen waar directe inkomsten of uitkomsten tegenover staan, bijvoorbeeld de verhoging van de bijstandsbudgetten omdat we hiervoor meer rijksinkomsten ontvangen.

Leeswijzer

Knoppen

In dit hoofdstuk ziet u per ontwikkeling het voorstel van het college, aangegeven met de kleuren:

Financieel effect autoriseren

Financieel effect nu niet autoriseren

Groen betekent dat het financieel effect geautoriseerd wordt door de gemeenteraad en dat we het financieel effect van de ontwikkeling verwerken in onze begroting. We draaien als het ware de 'knop aan' van de ontwikkeling. Oranje betekent dat het financieel effect nog niet geautoriseerd wordt en dat we het financieel effect van de ontwikkeling nog niet opnemen in onze begroting. De 'knop staat uit'. U kunt er voor kiezen aan de knoppen te draaien.

Financieel overzicht

In onderstaand overzicht ziet u een samenvatting van de administratieve ontwikkelingen. Hierna beschrijven we de ontwikkelingen nader.

Knop	Ontwikkeling
90.	Reserve 'Bijdragen LIR en Maatwerkregeling omgevingskwaliteit'
91.	Overige beperkte financieel technische wijzigingen

Nr	Onderwerp
	Meerdere programma's
90.	Bijdragen LIR en Maatwerkregeling omgevingskwaliteit We kennen momenteel nog de 'Reserve rood-met-groen koppeling'. We veranderen de naamgeving van de reserve naar "Reserve LIR / Maatwerkregeling voor omgevingskwaliteit", omdat deze reserve inmiddels gevoed wordt via de Landschaps InvesteringsRegeling (LIR) en de nieuwe Maatwerkregeling voor omgevingskwaliteit. Als een initiatiefnemer zelf niet kan voorzien in de noodzakelijke tegenprestatie in omgevingskwaliteit, dan is er een mogelijkheid om een bijdrage te storten in een gemeentelijk fonds. Het toepassen van deze mogelijkheid kan een alternatief zijn nu er geen (maatwerk)titels meer beschikbaar zijn bij Ruimte voor Ruimte. Het oorspronkelijke doel van de reserve blijft overeind. Namelijk de aantasting van het buitengebied door een stedelijke uitbreiding, compenseren door middel van kwaliteitsverbetering elders in het buitengebied. Subdoelen of projecten voor besteding worden nog concreet gemaakt, ook in verband met verantwoording richting de provincie van de besteding van bijdragen die we ontvangen via de maatwerkregeling.
91.	Overige beperkte financieel technische wijzigingen Dit zijn wijzigingen zonder een financieel effect voor de exploitatie. Vanuit het oogpunt van rechtmatigheid is het noodzakelijk dat u hier formeel over besluit. U kunt denken aan budgetverschuivingen van het ene programma naar het andere, reguliere reservemutaties en opbrengsten waar direct gerelateerde uitgaven tegenover staan.

7 Bijlagen

In de bijlagen van dit boekwerk gaan we nader in op de volgende onderwerpen:

Bijlage 7.1 Compensatie Rijk

Hierin leest u meer over de compensatie vanuit de voorjaarsnota van het Rijk.

Bijlage 7.2 Hart van Haghorst

Hierin leest u meer over de ontwikkeling en realisatie van maximaal 23 woningen in combinatie met een MFA bestaande uit een basisschool, kinderdagopvang, een gymzaal en een dorpshuis in de kern Haghorst.

Bijlage 7.3 Kindcentrum Doelakkers

Hierin leest u meer over de realisatie van Kindcentrum De Doelakkers.

Bijlage 7.4 Toekomst van de starterslening

Hierin leest u meer over de extra inzet van 2 miljoen voor startersleningen.

Bijlage 7.5 Overzicht mutaties personeel

Hierin leest u meer over de bijstellingen ten aanzien van personele inhuur en de flexibele schil.

Bijlage 7.6 Overzicht reserves

In deze bijlage laten we u een overzicht zien van het verloop van de algemene reserves, namelijk de algemene bedrijfsreserve en de reserve grondexploitatie,.

Bijlage 7.7 Overzicht mutaties investeringen

Hierin laten we u een overzicht zien van de mutaties van het investeringsprogramma.

Bijlage 7.8. Uitkomsten participatietraject

Hierin laten we u een overzicht zien van de uitkomsten van het inwonerpanel.

7.1 Compensatie Rijk

Inleiding

De voorjaarsnota 2025 van het rijk geeft een vooruitblik op de rijksbegroting voor de komende jaren. Over de gevolgen worden de gemeenten geïnformeerd via de meicirculaire 2025.

De afgelopen periode heeft de VNG intensief overleg gevoerd met het kabinet over de financiële positie van gemeenten. In het overhedenoverleg van 16 april jl. heeft het kabinet laten zien de financiële zorgen van gemeenten serieus te nemen. Ondanks de schaarste en andere financiële uitdagingen zijn in de voorjaarsnota substantieel extra middelen voor gemeenten opgenomen, zeker voor de periode tot en met 2027.

Samenvatting effecten voorjaarsnota van het rijk voor onze gemeente

Effecten voorjaarsnota 2025 van het rijk (waarbij - = nadelig)	2025	2026	2027	2028	2029
Algemeen					
Demping terugval gemeentefonds, bijstelling volume-accres en aantallen bij verdeelmaatstaven	65	380	445	470	615
Bijstelling compensatie voor lonen en prijzen jaarschijf 2025	250	250	250	250	250
Verwerkt in voorjaarsnota gemeente als autonome ontwikkeling	-250	-250	-250	-250	-250
Bijstelling compensatie voor lonen en prijzen jaarschijf 2026	0	60	60	60	60
Afrekening BTW-compensatiefonds 2024	-80	0	0	0	0
Hogere algemene uitkering door uitstel invoering eigen bijdrage Wmo van 2026 naar 2027		150	0	0	0
Vervallen stelpost 'inkomsten eigen bijdrage Wmo' door uitstel invoering van 2026 naar 2027		-150	0	0	0
Gerelateerd aan jeugd					
Gedeeltelijke compensatie structurele tekort jeugdzorg vanaf 2025	235	235	235	235	235
Hervormingsagenda jeugd, aanvullende post	0	40	40	40	40
Groepad maatregelen hervormingsagenda	0	275	250	0	0
	220	990	1.030	805	950
Mogelijk extra effecten algemene uitkering vanaf 2028					
Door invoering eigen bijdrage jeugdzorg	0	0	0	-150	-150
Inkomstenstelpost door invoering eigen bijdrage jeugdzorg	0	0	0	150	150
Door sturen op trajectduur jeugdzorg	0	0	0	-40	-40
Stelpost besparing kosten door sturen op trajectduur jeugdzorg	0	0	0	40	40
Door indexatie opbrengst hervormingsagenda	0	0	0	-290	-290
Stelpost besparingspotentieel door indexatie opbrengst hervormingsagenda	0	0	0	0	0
Totaal	220	990	1.030	805	950

Demping terugval gemeentefonds 2026 en bijstelling volume-accres en aantallen bij verdeelmaatstaven

De gemeenten ontvangen vanaf 2026 een gedeeltelijke compensatie voor de effecten van de nieuwe financieringssystematiek 'ravijnjaar'. Volgens de ledenbrief van de VNG betreft dit bijkbaar het deel dat is toe te rekenen aan de financiering jeugd binnen het gemeentefonds.

Verder is de compensatie voor de volumegroei beperkt naar boven bijgesteld vanaf 2026 en hebben we voor een aantal verdeelmaatstaven meer onderliggende actuele aantallen verwerkt.

Effect Hilvarenbeek:

Extra algemene uitkering:

2025 = € 65.000, 2026 = € 380.000, 2027 = € 445.000, 2028 = € 470.000, 2029 en verder = € 615.000

Bijstelling compensatie voor stijgende lonen en prijzen (LPO)

De compensatie voor LPO wordt gebaseerd op de prijs bruto binnenlands product (bbp) van het lopende jaar. In 2024 is voor de jaren 2025 en later een inschatting gemaakt. Op basis van een bijgestelde raming van het Centraal Planbureau in het Centraal Economisch Plan, zijn de verwachtingen naar boven bijgesteld.

Effect Hilvarenbeek:

Bijstelling 2025 = structureel € 250.000. Hiermee is al rekening gehouden als onderdeel van het totaal beschikbare budget voor dekking indexeringen in de voorjaarsnota 2025 van onze gemeente en vormt nu dan ook geen extra voordeel meer.

Bijstelling 2026 = € 60.000 structureel

Afrekening BTW compensatiefonds 2024

Het BTW compensatiefonds (BCF) heeft een plafond. Voor zover de gemeenten minder dan het plafond declareren, krijgen de gemeenten het niet benutte deel via de algemene uitkering uitgekeerd. In de septembercirculaire 2024 werd al een voorschot van € 447 miljoen uitbetaald. Naar nu blijkt zijn de gemeenten in 2024 € 332 miljoen onder dit plafond gebleven met declaraties. De definitieve afrekening BCF bedraagt hierdoor € 115 miljoen lager en dit bedrag wordt in 2025 incidenteel onttrokken aan het gemeentefonds.

Effect Hilvarenbeek:

Incidenteel lagere algemene uitkering in 2025 van € 80.000.

Uitstel vervanging abonnementstarief Wmo

De invoering van de inkomens- en vermogensafhankelijke eigen bijdrage wordt uitgesteld van 1 januari 2026 naar 1 januari 2027. De geplande uitname uit het gemeentefonds van € 225 miljoen in 2026 wordt daardoor teruggedraaid en gaat nu pas in vanaf 2027.

Effect Hilvarenbeek:

In de huidige meerjarenbegroting gingen we uit van een structureel lagere algemene uitkering van € 150.000 vanaf 2026, met daar tegenover een gelijk besparing van € 150.000 op Wmo. Een budgettair neutrale verwerking daardoor.

Door het uitstel met een jaar van de invoering van de eigen bijdrage, passen we de begroting daar op aan. Blijft per saldo een budgettair neutrale verwerking.

Compensatie tekort jeugdzorg 2023 en 2024

De deskundigencommissie Van Ark adviseerde het Rijk de gemeenten de helft van de tekorten op de jeugdzorg van 2023 (€ 628 miljoen) en 2024 (€ 828 miljoen) te compenseren. De gemeenten zouden dus voor 2023 en 2024 € 728 miljoen compensatie moeten krijgen, maar deze tekorten zijn niet gecompenseerd in de Voorjaarsnota 2025.

De VNG schrijft hierover het volgende: "het kabinet heeft toegezegd de komende maanden naar ruime te zoeken om gemeenten alsnog daarvoor te compenseren en rekent erop dat de gemeenten in augustus of begin september alsnog dat geld krijgen".

Effect Hilvarenbeek:

Indien het rijk het bedrag alsnog uitkeert aan de gemeenten, betekent dit voor ons een incidenteel extra bedrag van € 400.000 in 2025. Vooralsnog nog niet als zodanig ingeboekt.

Compensatie structurele tekort jeugdzorg vanaf 2025

De deskundigencommissie Van Ark adviseerde op 30 januari 2025 om het structurele tekort in de jeugdzorg van € 828 miljoen gelijk te verdelen over Rijk en gemeenten. In de Voorjaarsnota 2025 is voor het gemeentefonds vanaf 2025 structureel € 414 miljoen extra opgenomen.

Effect Hilvarenbeek:

Extra algemene uitkering vanaf 2025 van € 235.000 structureel.

Hervormingsagenda Jeugd, Aanvullende post

Het ministerie van Financiën had nog bedragen gereserveerd voor de Hervormingsagenda Jeugd. Deze worden nu toegevoegd aan het gemeentefonds. We mochten hiervoor van de provinciaal toezichthouder in de huidige en vorige meerjarenbegrotingen een inkomstenstelpost opnemen. Met het daadwerkelijk beschikbaar stellen, komt de stelpost nu uiteraard te vervallen.

Effect Hilvarenbeek:

Structureel netto-effect vanaf 2026 van € 40.000

Groeipad maatregelen Hervormingsagenda

Het ingroeipad van de maatregelen van de Hervormingsagenda wordt voor de jaren 2026 en 2027 verzacht met € 498 miljoen respectievelijk € 447 miljoen. De volledige besparing van de Hervormingsagenda wordt in 2028 gerealiseerd.

Dit betreft een verzachting van de besparingen die op basis van de reeks van de Commissie van Wijzen, als onderdeel van de bestuurlijke afspraken over de Hervormingsagenda Jeugd, waren opgenomen. Deze verzachting stopt per 2028. Het kabinet gaat ervan uit dat de maatregelen uit de Hervormingsagenda dan het beoogde effect hebben.

Effect Hilvarenbeek:

Incidenteel extra algemene uitkering in 2026 van € 275.000 en in 2027 € 250.000.

Financieel beeld Jeugdzorg vanaf 2028

Vanaf 2028 komt er een nieuw 'financieel arrangement' voor Jeugdzorg. Het kabinet gaat ervan uit dat de maatregelen uit de Hervormingsagenda dan hun beoogde effect zullen hebben. Daarnaast wil het kabinet inzetten op extra maatregelen om de kosten van het stelsel verder te beheersen.

De VNG heeft in het overleg met het kabinet het belang van een financieel houdbaar stelsel onderschreven en beklemtoont zich daarvoor medeverantwoordelijk te voelen. Tegelijkertijd heeft de VNG serieuze vraagtekens geplaatst bij de haalbaarheid van de reeks zoals die nu vanaf 2028 in de voorjaarsnota van het rijk staat. Het doorvoeren van deze reeks vergt ingrijpende wijzigingen binnen het stelsel en bijbehorende wetswijzigingen. Denk bijvoorbeeld aan de inperking van de reikwijdte van de jeugdzorg. De inwerkingtreding van het desbetreffende wetsvoorstel is voorzien voor midden 2027. Het zal daarna nog de nodige tijd vergen voordat dit werkelijk (financieel) effect sorteert. Voor de overige initiatieven geldt hetzelfde. Bovendien heeft de VNG daar (nog) niet mee ingestemd.

Kortom, de VNG acht de nu vanaf 2028 voorziene reeks te ambitieus. Daarnaast wordt er geen indexatie van de kosten voor jeugdzorg toegepast, zoals dit door de deskundigencommissie was aanbevolen. De VNG heeft uitgesproken dat gemeenten in lijn met artikel 108, lid 3 Gemeentewet verantwoordelijkheid nemen voor de ontwikkelingen en initiatieven die binnen de eigen invloedsfeer van gemeenten vallen. Dat is niet het geval voor het financiële risico voor zaken die buiten de directe invloedsfeer van gemeenten liggen.

Meer concreet hebben het kabinet en de VNG afgesproken de deskundigencommissie Van Ark te vragen om vervroegd in het eerste kwartaal van 2027 een uitspraak te doen over haalbaarheid van het financieel kader vanaf 2028.

Voor de periode 2025 tot en met 2027 is met de inzet van kabinet en VNG en de steun van beide Kamers de financiële druk bij gemeenten in de komende jaren voor een aanzienlijk deel weggenomen.

Voor de hieronder genoemde effecten is het nog niet duidelijk of de gemeenten van de provincie als toezichthouder, stelposten mogen opnemen voor een gelijk bedrag om daarmee de effecten als 'budgettair neutraal' te ramen vanaf 2028. We hebben deze vraag voorgelegd op 1 mei aan onze contactpersoon bij de provincie via de mail. Vooralsnog gaan we daar in deze opzet voor de onderdelen 'Eigen bijdrage Jeugdzorg' en 'Sturen op trajectduur jeugdzorg' wel van uit.

Eigen bijdrage Jeugdzorg

Er wordt een eigen bijdrage ingevoerd voor jeugdzorg per 1 januari 2028. De maatregel moet € 260 miljoen opleveren.

Effect Hilvarenbeek:

Structureel lagere algemene uitkering van € 150.000 vanaf 2028. Vooralsnog ook gerekend met een inkomstenstelpost van een gelijk bedrag. Dus budgettair neutraal verwerkt.

Sturen op trajectduur jeugdzorg

Rijk en gemeenten gaan met de sector afspraken maken over hoe beter te sturen op trajectduur. Deze maatregel moet € 68 miljoen opleveren vanaf 2028.

Effect Hilvarenbeek:

Structureel lagere algemene uitkering van € 40.000 vanaf 2028. Vooralsnog ook gerekend met een lagere uitgavenstelpost van een gelijk bedrag. Dus budgettair neutraal verwerkt.

Indexeren opbrengst Hervormingsagenda

De besparingsopgave van de Hervormingsagenda is in 2019 opgenomen tegen de toenmalige prijzen en volumes. Omdat prijs en volume in de jaren daarna gestegen zijn, wordt een hogere besparing verondersteld. Er is volgens het rijk vanaf 2028 een hogere besparing van € 507 miljoen te veronderstellen aangezien prijs- en volume-indexen sinds 2019 zijn gestegen.

Effect Hilvarenbeek:

Structureel lagere algemene uitkering van € 290.000 vanaf 2028. Vooralsnog niet gerekend met een lagere uitgavenstelpost van een gelijk bedrag.

7.2 Hart van Haghorst

Inleiding

Hart van Haghorst omvat de ontwikkeling en realisatie van maximaal 23 woningen in combinatie met een MFA bestaande uit een basisschool, kinderdagopvang, een gymzaal en een dorps huis in de kern Haghorst. Het MFA betreft een gemeentelijk investeringsproject waarvoor in 2023 een richtinggevend investeringskrediet ter grootte van € 8,4 miljoen beschikbaar is gesteld (inclusief de aankoop van de benodigde gronden).

Op basis van de huidige inzichten (kostenraming schetsontwerp september 2024) is dit bedrag niet toereikend en is een aanvullend investeringskrediet benodigd van € 2,0 miljoen. De mogelijke kansen en risico's zijn hierin verdisconteerd. Met betrekking tot de begroting heeft voornoemde tegenvaller zowel een eenmalig als structureel (als gevolg van extra kapitaallasten) effect zoals hieronder aangegeven.

Toelichting

De oorzaak van het aanvullende krediet moet gevonden in een aantal posten die hieronder kort worden toegelicht.

Bouwkosten

Op basis van het schetsontwerp dat medio 2024 is opgesteld heeft een herijking plaatsgevonden van de bouwkosten. Daarbij is gebruik gemaakt van actuele en marktconforme kengetallen van vergelijkbare objecten in de regio. Dit heeft geresulteerd in een bouwkostenniveau dat circa € 1,0 miljoen hoger ligt dan destijds was gecalculeerd en als raads kader is gehanteerd. Hierin is voorts nog geen rekening gehouden met eventuele terugvorderbare btw als gevolg van commercieel gebruik van het dorps huis. Dit eventuele fiscale voordeel is in de risicopost opgenomen (als zogenaamde kans).

Bijkomende kosten

Van het aanvullende krediet is verder circa € 400k toe te schrijven aan bijkomende kosten. Dit betreft o.a. de kosten die gemaakt worden voor het (laten) uitvoeren van onderzoeken, honoraria voor adviseurs (architect, constructeur, installatie adviseur, directievoering etc.) en legeskosten. Een deel van deze kosten zijn reeds in de aanloop van dit project gemaakt (periode voor medio 2024). Daarmee bedraagt het totaal aan bijkomende kosten afgerond 15% van het bouwkostenbudget hetgeen nog steeds zeer scherp is.

Terreininrichting

Voor de inrichting van het schoolplein, de inrichting van het terras dat toebehoort aan het MFA/dorps huis en de benodigde parkeerplaatsen die toebehoren aan het MFA is een aanvullend bedrag van € 125k opgenomen.

Post onvoorzien

Om eventuele onvoorziene uitgaven te kunnen opvangen is een post onvoorzien opgenomen van 5% en een aanvullende post van 2,5% voor eventuele prijsstijgingen als gevolg van een tegenvallend aanbestedingsresultaat. In totaal betreft dit een post van € 450k.

Risicovoorziening

Tenslotte is nog een risicopost opgenomen waarin eventuele risico's expliciet zijn gemaakt (inclusief de kans dat deze zich voordoen). Per saldo resulteert dit in een risicopost van € 25k die voor het grootste deel wordt bepaald door enerzijds het eventuele fiscale voordeel dat behaald kan worden op de exploitatie van het dorps huis en anderzijds het nadeel als gevolg van

aanvullende investering in de omliggende wegenstructuur voor het creëren van een verkeersveilige omgeving. Die laatste valt strikt genomen buiten de scope van dit project maar is wel een aspect waar rekening mee moet worden gehouden.

7.3 Kindcentrum Doelakkers

Inleiding

De realisatie van Kindcentrum De Doelakkers loopt al langere tijd. Voor de realisatie van de school en kinderopvang zijn middelen gereserveerd in de begroting. De realisatie van een nieuwe gymzaal en tijdelijke huisvesting zijn destijds niet meegenomen in dit budget.

Het vraagt een extra investering en structurele lasten in de begroting om de gymzaal en tijdelijke huisvesting alsnog te financieren. Om deze extra investering te beperken is met de school besproken om de gymzaal te realiseren van de huidige afmetingen en te combineren met het speellokaal. Dat scheelt vierkante meters en daarmee een lagere investering.

De tijdelijke huisvesting is nodig om het project te realiseren. Het betreft een incidentele last van € 925.000.

Voor de realisatie van het totale project inclusief gymzaal is daarnaast een extra investering van € 4.050.000 miljoen nodig met de bijbehorende structurele lasten vanaf 2028. Hier staat een kostprijs dekkende huur tegenover voor het deel van de kinderopvang. Voor het restant is nog geen dekking.

Toelichting

Het aanvullende krediet is nodig voor enkele posten die eerder niet zijn meegenomen.

Interne uren

De post interne uren is in dit geval de uren voor de projectleiding. Voor dit project is externe capaciteit ingehuurd. De inzet van capaciteit is deels meegenomen in de stichtingskosten voor de bouw van de school en kinderopvang. Voor het overige deel van het proces is dit niet opgenomen. Hiervoor schatten we grofweg circa € 420.000 extra nodig te hebben. Hier is niet op voorhand een bezuiniging mogelijk. Hoe sneller we het proces doorlopen en hoe minder “problemen” we tegenkomen, hoe minder capaciteit nodig is. De nu ingeschatte capaciteit is realistisch voor een normale begeleiding van dit project.

Nieuwbouw gymzaal

Voor de stichtingskosten van een nieuwe gymzaal heeft ICS adviseurs een berekening gemaakt op basis van kentallen. Samen met de sloopkosten, een post onvoorzien en prijsstijgingen komt het totaal benodigde extra bedrag op circa € 1,5 miljoen. Voor de ontwerpfase splitsen we dit bedrag helemaal uit. Op voorhand zijn hierin geen keuzes of bezuinigingen mogelijk.

Vanaf 1 januari 2028 is de eis dat nieuwe overheidsgebouwen emissievrij zijn, met een lage energievraag. Dit is vanaf dan een verplicht onderdeel bij de aanvraag van de bouwvergunning. Het lijkt dus logisch voor dit “overheidsgebouw” hier op voor te sorteren en te kiezen voor ENG en niet voor BENG.

Aanpassen openbare ruimte

De stichtingskosten voor de openbare ruimte zijn op dit moment nog onbekend. Deze waren niet meegenomen in de eerdere ramingen voor de nieuwbouw van de school en kinderopvang (de inrichting van het schoolplein wel, dat is onderdeel van de stichtingskosten voor de nieuwbouw van de school).

Omdat de kosten voor de openbare ruimte nog niet bekend zijn, zijn hierin nog geen keuzes te maken. In de ontwerpfase werken we dit verder uit. Het extra benodigd bedrag is circa € 360.000.

Tijdelijke huisvesting

De kosten voor tijdelijke huisvesting waren nog niet meegenomen in het oorspronkelijke krediet voor nieuwbouw van de school Doelakkers. Hiervoor is een extra bedrag nodig van € 925.000 (huur tijdelijke units voor 1,5 jaar). Dit bedrag kan mogelijk lager uitvallen als er een alternatief beschikbaar is dat goedkoper is dan het huren van units. Daarnaast kan deze post goedkoper uitvallen als de huurperiode van de units zo kort mogelijk kan zijn. Tot slot bekijken we ook nog de optie om units te kopen die mogelijk daarna gebruikt kunnen worden voor andere vormen van huisvesting. Op voorhand is hier geen keuze te maken, omdat we erg afhankelijk zijn van externe factoren en mogelijkheden. De kosten van de tijdelijke huisvesting verwerken wij als exploitatielasten en geen investeringskrediet

Algemeen en onvoorzien

Tot slot zijn er nog “algemene” kosten voor bijvoorbeeld de juridische procedure (bopa) en het afschrijven van de huidige gebouwen. Daarnaast is het oorspronkelijke budget gebaseerd op een eerdere uitvoering van de werkzaamheden. We nemen dus extra krediet op voor prijsstijgingen. Omdat we in de definitiefase zitten en er nog risico's en onzekerheden in het project zitten, nemen we ook krediet op voor onvoorziene zaken. In totaal is dit een bedrag van € 1.770.000 en daarmee komt het totaal benodigde extra krediet op een bedrag van € 4.050.000 bovenop het eerder opgenomen bedrag van € 6.8 miljoen voor de bouw van een nieuwe school en kinderopvang.

Uiteraard is het doel de post onvoorzien zo min mogelijk te benutten en een maximaal bedrag over te houden.

Interne uren	€ 420.000
Nieuwe gymzaal	€ 1.500.000
Aanpassen openbare ruimte	€ 360.000
Algemeen en onvoorzien	€ 1.770.000
Totaal	€ 4.050.000

7.4 Toekomst van de starterslening

Toekomst van de starterslening

In deze voorjaarsnota komt de inzet van 2 miljoen extra voor de starterslening aan bod. De gevolgen daarvan zijn bij het raadsvoorstel tot aanpassing van de verordening in beeld gebracht. Met name het effect op de solvabiliteit is relevant bij het maken van keuzes hieromtrent nu gebleken is bij het voorstel van de nieuwe verordening, dat de solvabiliteitsratio reeds dicht op de ondergrens zit.

Effect solvabiliteit

De solvabiliteit drukt zich uit in een percentage van de verhouding Eigen Vermogen (lees reserves) ten opzichte van het balanstotaal. Ervan uitgaande dat uw gemeenteraad daadwerkelijk de extra € 2 miljoen beschikbaar stelt met de voorliggende voorjaarsnota, komt het bedrag aan te verstrekken startersleningen met eerdere raadsbesluiten op een uiteindelijk niveau van € 5,35 miljoen.

Afgesproken is dat het bedrag aan aflossingen weer benut mag worden voor het verstrekken van nieuwe leningen, de zogenaamde revolverendheid. Daardoor blijft het bedrag van € 5,35 miljoen structureel onderdeel uitmaken van het balanstotaal.

Daarmee maakt het totaalbedrag aan startersleningen structureel onderdeel uit van onze solvabiliteit. In het raadsvoorstel dat u behandelde op 17 april 2025 brachten we de impact in beeld voor de solvabiliteit.

Voor de solvabiliteit geldt dat een ratio tussen 0,20 en 0,50 gezien wordt als een ratio waarbij voorzichtigheid is geboden. Een ratio van lager dan 0,20 wordt gezien als een risicoprofiel door de VNG.

Effect Solvabiliteit	2025	2026	2027	2028	2029
Stand Begroting 2025-2028	0,26	0,26	0,21	0,21	0,21
Stand Begroting 2025-2028, incl raadsvoorstel	0,26	0,25	0,20	0,21	0,21
In deze tabel is geen rekening gehouden met eventuele andere besluiten die een financieel effect hebben op onze solvabiliteit.					

Uit het voorgaande blijkt dat de impact op de ontwikkeling van onze solvabiliteit, ten opzichte van de begroting 2025 minimaal is. Dit laat onverlet dat voorzichtigheid blijft geboden. Dat de startersleningen structureel volledig onderdeel uitmaken van het balanstotaal, maakt het dat we door andere nieuwe investeringsvraagstukken in het risicoprofiel terecht kunnen komen.

Een oplossing daarin is uiteraard om onze reservepositie te verbeteren, want daardoor neemt de verhouding eigen vermogen ten opzichte van het balanstotaal toe.

Effect structureel begrotingsresultaat

Het verstrekken van startersleningen leidt tot een structurele rentelast voor de gemeente. Het bedrag wordt dan namelijk van onze bankrekening afgeschreven.

Tegelijkertijd ontvangen we structureel rente van de starters die een starterslening hebben. Dit met uitzondering van de eerste drie jaren, die rentevrij zijn voor de lener.

We zijn er ons van bewust dat er door het revolverend karakter jaarlijks nieuwe leningen worden verstrekt, waarvoor we de eerste 3 jaar geen rentevergoeding ontvangen. Tegelijkertijd is het zo dat de rentevergoedingen die we ontvangen van lopende leningen hoger is dan onze eigen rentekosten. Dit heeft te maken met het feit dat het rentepercentage voor de leners iets hoger is dan ons eigen rentepercentage. In de begroting gaan we er daarom van uit dat de structurele rentelast en rentebaat gelijk zijn aan elkaar.

We hebben wel te maken met een structurele last in de vorm van een beheervergoeding aan SVN. Deze bedraagt 0,6% van het bedrag aan uitgezette leningen. Bij een maximaal uitgezet bedrag van € 5,35 miljoen, komt dit neer op structureel € 32.000.

Te maken afwegingen

Er liggen meerdere keuzes, behoudens de starterslening, voor aan de raad met een financieel effect op de solvabiliteit. En dat zal in de komende jaren waarschijnlijk niet anders zijn. Naar ons inzicht is er op voorhand geen garantie te geven dat we jaarlijks een substantiële nieuwe dotatie kunnen doen. Dat zal altijd in een bredere afweging moeten plaats vinden, met onder meer oog voor de solvabiliteit. In de bredere afweging betrekken we ook dat investeren in de starterslening een bijdrage levert aan het behoud van de jeugd in onze kernen wat een impuls geeft aan de vitaliteit en leefbaarheid in onze kernen.

De gevraagde storting van 2 miljoen extra, hoeft niet de laatste impuls in de regeling te zijn maar de regeling zal in de eerstvolgende jaren wel een flink stuk beperkter zijn in de mogelijkheden. In de eerder gedeelde simulatieberekening van SVN is te zien dat de aflossingsbedragen de eerstkomende jaren zeer beperkt zullen zijn zodat daarmee niet op basis van revolverendheid substantieel geld in de pot beschikbaar komt voor nieuwe aanvragen.

De gemeente Hilvarenbeek heeft met het toevoegen van 2 miljoen aan de pot, en aangevuld met het restant uit de duurzaamheidslening ca. 5,35 miljoen in de starterslening zitten. De gemeente Tilburg ter vergelijking heeft een bedrag van 15 miljoen in de starterslening zitten.

Om in de toekomst de starterslening te blijven hanteren, zullen binnen de regeling op termijn mogelijk nog andere keuzes gemaakt moeten worden, bijvoorbeeld ten aanzien van het maximum leenbedrag en onderscheid tussen bestaande en nieuwbouw.

7.5 Overzicht mutaties personeel

Op diverse terreinen ontkomen wij er niet aan om externe capaciteit in te huren. Dit kan voortkomen uit een capaciteitstekort door openstaande vacatures of piekbelasting, (langdurige) ziekte of door benodigde specifieke expertise.

De kosten maken we inzichtelijk door een onderverdeling te maken conform onderstaande tabel. We brengen alle externe inhuur in beeld onderverdeeld naar de hoofdreden van de inhuur, waarbij gezegd dient te worden dat de scheidslijn niet altijd zo scherp gesteld kan worden. Het betreft de inhuur voor 2025 voor zover die nu bekend. Gedurende het jaar kunnen nieuwe, nu nog niet in te schatten, ontwikkelingen op het gebied van inhuur ontstaan.

Detacheringen in het samenwerkingsverband met andere gemeenten valt niet onder externe inhuur en blijft hier buiten beeld.

Inhuur: kosten en budgetten	kosten	dekking	tekort
Inhuur voor vervanging bij langdurige ziekte	€ 201.000		
Structureel budget voor vervanging bij langdurige ziekte:		€ 150.000	
Tekort			€ 51.000
Inhuur voor capaciteit (flexibele inzet (payroll), vacatures en piekbelasting)	€ 1.932.000		
Dekking vanuit personele budgetten (inhuurbudgetten en vrijgevallen vacatureruimte)		€ 1.610.000	
Tekort			€ 322.000
Inhuur specifieke expertise	€ 1.529.000		
Dekking vanuit projecten/budgetten voor een specifieke (tijdelijke) taak		€ 1.447.000	
Tekort			€ 82.000
Locatiemanagers opvanglocatie de Elshorst / Nieuwe erf: Dit is de inzet tot 1-7-2025. Momenteel is het vervolg daarop in behandeling. Er zijn daarin nog allerlei variabelen onduidelijk. De bedoeling is in de update van halverwege mei een scherper beeld te hebben.	€ 91.000	€ 91.000	0
Totaal externe inhuur	€ 3.753.000	€ 3.298.000	€ 455.000
Onttrekking reserve personeel t.b.v. dekking tekort inhuur VJN2025			-/- € 305.000
			€ 150.000

Het tekort is in deze voorjaarsnota meegenomen onder nieuwe ontwikkeling nummer 17.

7.6 Overzicht reserves

We lichten in dit onderdeel de algemene reserves toe.

Verloop algemene bedrijfsreserve

De hoogte van de algemene bedrijfsreserve (ABR) bevindt zich boven de ondergrens die we bepaald hebben op basis van ons risicomanagement.

Reeks	Verloop Algemene Bedrijfsreserve x € 1.000	2025	2026	2027	2028	2029
	Stand per 01-01 (conform jaarstukken 2024)	4.572	3.147	2.002	1.806	1.272
1	Saldo jaarstukken 2024	-338				
2	Besluitvorming Hart van Haghorst		-1.556			
3	Saldi ná voorjaarsnota 2025	-1.087	411	-196	-534	-260
	Raming Stand per 31-12	3.147	2.002	1.806	1.272	1.012
4	Ondergrens incidentele weerstandscapaciteit o.b.v. risicoprofiel jaarstukken 2024	755	755	755	755	755

Reeks 1: Saldo jaarstukken 2024.

Reeks 2: Dit is de geraamde afwaardering grondaankopen en bestaande boekwaarden Hart van Haghorst.

Reeks 3: Saldi na verwerking van de voorjaarsnota 2025

Reeks 4: De ondergrens van de reserve op basis van het risicoprofiel ten tijde van de jaarstukken 2024. Het betreft de weerstandscapaciteit die nodig is om incidentele risico's op te vangen.

Verloop algemene reserve grondexploitaties

Reeks	Verloop Algemene Reserve Grondbeleid x € 1.000	2025	2026	2027	2028	2029
	Stand per 01-01-2025	1.845	3.007	3.302	3.098	3.123
1	Onttrekking ivm project Hart van Haghorst	-	-	-503	-	-
2	Dekking kapitaallasten ontwikkelingen	-20	-20	-30	-30	-30
	Raming Stand per 31-12	1.825	2.987	2.769	3.068	3.093
3	Geraamde winstnemingen	1.182	315	329	55	14
	Raming Stand per 31-12, inclusief geraamde winstnemingen	3.007	3.302	3.098	3.123	3.107
4	Ondergrens o.b.v. risicoprofiel jaarstukken 2024	538	538	538	538	538

Reeks 1: De gemeenteraad besloot op 4 juli 2024 het geraamde eindresultaat van de Grondexploitatie Hart van Haghorst, die in eerste instantie terecht komt in de reserve GREX, over te storten naar de reserve Dekking kapitaallasten.

Reeks 2: We dekken de kapitaallasten ten laste van de reserve van een aantal ontwikkelingen waarvan de verwachting is dat die uiteindelijk onderdeel uitmaken van de grondexploitaties.

Reeks 3: Met het opstellen van de jaarstukken 2024, zijn ook de geraamde winsten voor de verschillende grondexploitaties geactualiseerd.

Reeks 4: De ondergrens van de reserve op basis van het risicoprofiel bij de jaarstukken 2024.

7.7 Overzicht mutaties investeringen

De voorjaarsnota is een afwijkingenrapportage. In deze bijlage ziet u de mutaties terug van al vastgestelde investeringskredieten of investeringskredieten die met deze Voorjaarsnota worden aangevraagd. Met de begroting 2026 geven we zoals gebruikelijk een overzicht van alle investeringskredieten. We maken een onderscheid naar nieuwe investeringen en vervangingsinvesteringen. Voor onderstaande kredieten wordt gevraagd deze te autoriseren.

Activa nr	Knop	Omschrijving krediet	Laatste jaar	Nieuw opgevoerd in 2025	Nieuw opgevoerd in 2026
558		Opmaken wegenlegger	2025	15.000	
	54	Verkeersmaatregelen Beverakkers V	2025	121.000	
	65	Bescherming groeiplaats Geboden linde	2025	30.000	
	63	Apparatuur meetpunt gladheidsbestrijding	2025	15.000	
	8	Vervanging natzout installatie	2025	40.000	
	76	Vervanging van John Deere 5080R > Iveco bus	2026		65.000
	34	Automatische beregeningsinstallatie EDN Haghorst	2025	46.000	
	34	Automatische beregeningsinstallatie Hilvaria	2025>2026		79.000
		Bijdrage bouw- en woonrijp maken tijdelijke woonlocaties	2026		800.000
	58	Veiligheidsmaatregelen gemeentehuis (camerabewaking)	2026	26.000	0
	47	Aanvullende storting € 2 miljoen t.b.v. Startersleningen	2025	2.000.000	
				2.293.000	944.000

Toelichting:

- Het krediet opmaken wegenlegger is opgevoerd wegens een noodzakelijke actualisatie. Mede in samenwerking met de GHG-gemeenten.
- In het kader van het bestemmingsplan Beverakkers V, is de verkeersgeneratie en de parkeerbehoefte van de ontwikkeling onderzocht. Door de realisatie van maximaal 72 woningen neemt het verkeer in de wijk toe. Gemeente Hilvarenbeek heeft onafhankelijk verkeerskundig advies gevraagd aan onderzoeksbureau Antea. Dit onderzoek adviseert aanpassingen aan de bestaande wegen, die vooruitlopend op Beverakkers V de verkeersveiligheid verbeteren in de bestaande buurt.

- De monumentale linde op de Vrijthof is een belangrijk historisch en ecologisch object in de gemeente en wordt intensief gebruikt als ontmoetingsplek. De verdichting van de bodem door betreding bedreigt de groeiplaats, waardoor maatregelen nodig zijn om de levensduur van de boom te verlengen. De keuze is het plaatsen van een houten vlonder om betreding direct rond de stam te verminderen.
- In de winter van 2024-2025 hebben we binnen GH0 een koude meting laten doen. We willen in iedere gemeente een meetpunt in het wegdek aanbrengen. Oisterwijk heeft deze al gerealiseerd. Hiermee kan de coördinator de situatie van het wegdek met restzout beter monitoren. Er is een investering in apparatuur nodig om het meetpunt te realiseren.
- Op de gemeentewerf staat een bak voor opslag natzout (20% natrium oplossing). Deze vloeistof voegen we tijdens het strooien toe. De bak is aangetast door betonrot. Hij is in 2024 afgekeurd als arbeidsmiddel. Hij staat inmiddels enigszins bol. Een nieuwe bak is noodzakelijk.
- Opnieuw opvoeren krediet vervanging John Deere 5080R. Deze tractor is nu 15 jaar oud. In 2026 willen we hem vervangen. De tractor is nodig om onze taken uit te voeren.
- De sportvelden in Haghorst en Hilvarenbeek hebben in droge periodes last van verdroging, wat leidt tot slechtere speelomstandigheden en hogere onderhoudskosten. Doel is een efficiënter en duurzamer waterbeheer door automatische beregening en een betere afstemming met het onderhoud van de grassportvelden. Dit vraagt om een investering voor EDN Haghorst en Hilvaria Hilvarenbeek.
- De gemeenteraad heeft middelen beschikbaar gesteld om versneld betaalbare sociale huurwoningen te realiseren op tijdelijke locaties (voorheen Flexwonen). Ter uitvoering van het project is de samenwerking aangegaan met de corporatie, is een projectplan en uitgangspunten vastgesteld en heeft locatieonderzoek plaatsgevonden. In het verkregen budget zitten niet de kosten voor bouw- en woonrijp maken van de locaties. De kosten voor bouw- en woonrijp maken zijn in dit geval investeringen voor een periode van 15 jaar en zijn voor de gemeente. Er staan geen inkomsten voor de grond tegenover vanwege het tijdelijke karakter van de ontwikkeling.
- Veiligheidsmaatregelen gemeentehuis (camerabewaking) – Door een steeds harder wordende maatschappij is betere beveiliging van het gemeentehuis noodzakelijk. Er zijn extra veiligheidsmaatregelen nodig om de veiligheid van bezoekers, gemeentelijke medewerkers en politieke ambtsdragers te kunnen waarborgen. De veiligheid van het gemeentehuis kan door middel van cameratoezicht worden verbeterd. Deze maatregel sluit aan bij een landelijke trend van gemeenten om een veilige omgeving te garanderen.
- Bij de vaststelling van de nieuwe verordening Starterslening is bepaald dat bij de VJN een besluit genomen wordt omtrent het beschikbaar stellen van nieuw budget. Daarmee kunnen de komende periode nieuwe startersleningen worden toegekend aan kandidaten die voldoen aan de voorwaarden van de nieuwe verordening. In het raadsvoorstel is daarbij uitgegaan van een extra in de regeling te storten bedrag van € 2 miljoen. Het direct toedelen van maximaal € 280.000 uit de duurzaamheidslening aan de Starterslening is reeds toe besloten. Het daarbij behorende financieel effect is ook in dit voorstel meegenomen.

Mutaties lopende investeringskredieten boekjaar 2025 en in 2026

Activa nr	Knop	Omschrijving krediet	Laatste jaar	2025 Krediet 2025 ná overheveling	Kredietmutatie 2025	Krediet 2026
405	43	IMVA Ontwikkeling Vroonacker 4	2025	-58.799	310.000	
406	42	IMVA Bedrijventerrein Slibbroek Noord	2025	18.987	75.000	
409	45	IMVA Leeuwerik IV	2025	46.060	75.000	
533	58	Vervangingen gemeentehuis alarm en lichtinstallatie	2025	181.626	60.000	
368	21	Rehabilitatie Van de Veldenweg		168.576	-70.000	70.000
416	21	vjn21/30 landbouwverkeer noordwestzijde kwadrant		606.174	-300.000	300.000
417	21	vjn21/30 landbouwverkeer zuidwestelijk kwadrant		761.023	-700.000	700.000
436		Automatische berekening velden Esbeek, vervallen	2025	25.000	-25.000	
433		Vervanging Tractor John Deere 6 105 R	2025	124.000	-124.000	124.000
434	76	Vervanging Iveco rioolbus	2025>2026	0	-55.000	55.000
441	76	Vervanging Case Farmall	2025>2026	65.000	-65.000	90.000
437		Kredietverhoging vervanging Epoke SK 15 zoutstrooier	2026			15.000
				1.937.649	-819.000	1.354.000

Toelichting:

- Vroonacker 4. In 2025 worden gesprekken met grondeigenaren voortgezet en waar mogelijk worden de overeenkomsten afgerond. Ook wordt (met marktpartijen) onderzocht hoe het ruimtelijke plan kan worden aangepast waardoor een financieel haalbaar plan en een oplossing voor de spuitzones ontstaat. De oplossingen voor de resterende juridisch planologische risico's (zoals stikstof) worden onderzocht waarna het bestemmingsplan wordt afgerond in 2025.
- Slibbroek-Noord. Dit betreft de ontwikkeling en realisatie van een bedrijventerrein bestaande uit ca. 13 bedrijfskavels. Op dit moment is er nog een voorbereidingskrediet beschikbaar ter grootte van € 18.000,- hetgeen niet toereikend is om het bestemmingsplan richting vaststelling te brengen en de onderhandelingen met de grondeigenaren voort te zetten. Op basis van de huidige inzichten wordt een aanvullend (en eenmalig) voorbereidingskrediet gevraagd van € 75.000,-.
- Leeuwerik IV. Op dit moment is er nog een voorbereidingskrediet beschikbaar ter grootte van € 11.500,- hetgeen niet toereikend is om het plan richting vaststelling te brengen. Op basis van de huidige inzichten wordt een aanvullend voorbereidingskrediet gevraagd van € 75.000,-.

- Voor het vervangen van de verlichtingsinstallatie (verlichting en verlichtingssysteem), het inbraakalarm en het toegangscontrolesysteem is een investeringskrediet van € 184.000 beschikbaar.
Het vervangen van de huidige verlichting door led is wettelijk verplicht. Daarnaast verkeren zowel het verlichtingssysteem als het inbraakalarm- en toegangscontrolesysteem in matige staat en zijn ze aan vervanging toe. Door deze werkzaamheden te combineren, kan efficiënt gewerkt worden: het plafond hoeft slechts één keer open voor de aanleg van de bekabeling.
Uit een recente kostenraming blijkt echter dat het huidige krediet niet toereikend is. Door stijgende materiaal- en arbeidskosten is een marktconform investeringskrediet van € 230.000 noodzakelijk.
- De vervanging van de tractor John Deere 105R is verschoven van 2025 naar 2026. In 2026 staat ook de vervanging van de John Deere 5080R gepland. De ontwikkelingen op gebied van duurzaamheid gaan erg snel en dit maakt een betere afweging van inzet van tractie mogelijk.
- In 2025 staat de Case farmall 55C voor € 65.000 in het investeringsplan. Het huidige materieel werkt niet meer naar behoren. Onderzocht is of er een elektrisch alternatief is. De kosten hiervan zijn echter veel hoger en de bedrijfsduur voldoet (nog) niet. Verhoging van het krediet met € 25.000 is het gevolg van kostenstijgingen.
- Epoke zoutstrooier. Fietspaden strooien wij nu met een tapijstrooier. Dit willen we in de toekomst met een schotelstrooier gaan doen. Voordeel beter een meer gelijkwaardig strooibeeld. We constateren dat er bij slechte weeromstandigheden minder fietsbewegingen zijn. Inwoners gebruiken meer elektrische fietsen waardoor de snelheid hoger is. Strooi beleid moet hierop aangepast worden.

Mutaties investeringen n.a.v. nieuw Openbaar Verlichtingsplan 2025-2029

Activa nr	Knop	Omschrijving krediet	Krediet 2025 ná overheveling	Nieuw opgevoerd Mutatie 2025	Mjr 2026	Mjr 2027	Mjr 2028	Mjr 2029
512	59	Vervanging armaturen, 2025	91.201	-45.000				
561	59	Vervanging armaturen, 2026			27.000			
562	59	Vervanging armaturen, 2027				27.000		
563	59	Vervanging armaturen, 2028					27.000	
	59	Vervanging armaturen, 2029						26.000
513	59	Vervanging lichtmasten, 2025	120.089	-21.000				
564	59	Vervanging lichtmasten, 2026			99.000			
565	59	Vervanging lichtmasten, 2027				99.000		
566	59	Vervanging lichtmasten, 2028					99.000	
	59	Vervanging lichtmasten, 2029						98.000

211.290	-66.000	126.000	126.000	126.000	124.000
---------	---------	---------	---------	---------	---------

Toelichting:

Bovenstaande kredietaanpassingen zijn gebaseerd op het *Beleidsplan Openbare Verlichting Gemeente Hilvarenbeek oor de periode 2025-2029*.

Aanvullende investeringen nieuwbouw SWA Doelakkers

Activa nr	Knop	Omschrijving krediet	Uitgaven t/m 2024	Krediet 2025 ná overheveling	Mjr 2026	Mjr 2027	Nieuw opgevoerd in 2028
487	37	SWC De Doelakkers	160.441	214.559	2.075.000	4.350.000	0
	37	Kredietverhoging (inclusief gymzaal)					4.050.000
			160.441	214.559	2.075.000	4.350.000	4.050.000
					Uitgaven t/m 2024	160.441	
					Krediet 2025	214.559	
					Krediet 2026	2.075.000	
					Krediet 2027	4.350.000	
					Aanvulling 2028	4.050.000	
					Totaal	10.850.000	

Toelichting:

De realisatie van Kindcentrum De Doelakkers loopt al langere tijd. Voor de realisatie van de school en kinderopvang zijn middelen gereserveerd in de begroting. De realisatie van een nieuwe gymzaal en tijdelijke huisvesting zijn destijds niet meegenomen in dit budget.

Het vraagt een extra investering en structurele lasten in de begroting om de gymzaal en tijdelijke huisvesting alsnog te financieren. Om deze extra investering te beperken is met de school besproken om de gymzaal te realiseren van de huidige afmetingen en te combineren met het speellokaal. Dat scheelt vierkante meters en daarmee een lagere investering. De tijdelijke huisvesting is minimaal nodig om het project te realiseren. Het betreft een incidentele last van € 925.000 euro. Voor de realisatie van het totale project inclusief gymzaal is daarnaast een extra investering van € 4.050.000

miljoen nodig met de bijbehorende structurele lasten vanaf 2028. Hier staat een kostprijs dekkende huur tegenover voor het deel van de kinderopvang. Voor het restant is nog geen dekking.

Aanvullende investeringen nieuwbouw project Hart van Haghorst

Activa nr	Knop	Omschrijving krediet	Uitgaven t/m 2024	Krediet 2025 ná overheveling	Mjr 2026	Nieuw opgevoerd in 2027
521		Hart v Haghorst - School - grondverwerving	517.020			
522	51	Hart v Haghorst - School - installaties			539.539	200.000
523	51	Hart v Haghorst - School - gebouw	36.250	313.750	1.108.754	400.000
527		Hart v Haghorst - Gymzaal - grondverwerving	379.644			
528	51	Hart v Haghorst - Gymzaal - installaties			397.380	150.000
529	51	Hart v Haghorst - Gymzaal - gebouw	22.519	234.481	817.398	300.000
530		Hart v Haghorst - MFA - grondverwerving	683.404			
531	51	Hart v Haghorst - MFA - installaties			683.244	250.000
532	51	Hart v Haghorst - MFA - gebouw	40.665	531.335	1.275.289	500.000
524		Hart v Haghorst - Kinderopvang - grondverwerving	172.871			
525	51	Hart v Haghorst - Kinderopvang - installaties			180.401	70.000
526	51	Hart v Haghorst - Kinderopvang - gebouw	12.090	104.910	370.750	130.000
			1.864.463	1.184.477	5.372.755	2.000.000
Uitgaven t/m 2024						1.864.463
Krediet 2025						1.184.477
Krediet 2026						5.372.755
Aanvulling 2027						2.000.000
Totaal						10.421.694

Toelichting:

Hart van Haghorst omvat de ontwikkeling en realisatie van maximaal 23 woningen in combinatie met een MFA bestaande uit een basisschool, kinderdagopvang, een gymzaal en een dorps huis in de kern Haghorst. Het MFA betreft een gemeentelijk investeringsproject waarvoor in 2023 een richtinggevend investeringskrediet ter grootte van € 8,4 miljoen beschikbaar is gesteld (inclusief de aankoop van de benodigde gronden). Op basis van de huidige inzichten (kostenraming schetsontwerp september 2024) is dit bedrag niet toereikend en is een aanvullend investeringskrediet benodigd van € 2,0 miljoen. De mogelijke kansen en risico's zijn hierin verdisconteerd.

Mutaties investeringen die deel uitmaken van de Riool- en wegbeheerplannen

Activa nr	Omschrijving krediet	Krediet 2025 ná overheveling	Nieuw opgevoerd in 2025	Nieuw opgevoerd in 2028	Nieuw opgevoerd in 2029
468	Aandeel wegen Rijtseweg e.o. (wegbeheerplan 21-25)	272.093	100.000		
445	Rijtseweg Diessen vervangen riolering 2022-2025	190.058	100.000		
	Aandeel wegen nieuwe projecten				800.000
	Aandeel riolering nieuwe projecten				1.200.000
450	Randvoorziening wijkpark Hbeek - EM 2023	17.000	-17.000		
	Aandeel riolering J. van Brabantlaan 2028-2030			430.000	
		479.151	183.000	430.000	2.000.000

Toelichting:

- Zowel de uitgaven voor het aandeel wegen als aandeel riolering Rijtseweg zullen hoger uitkomen. De verwachting is dat op beide kredieten een aanvulling van € 100.000 nodig zal zijn.
- Later in 2025 zal het nieuwe Riool- en wegbeheerplan 2026-2030 worden opgesteld. De betrokken projectleiders geven aan dat de huidige kredieten voor de jaren 2025 tot en met 2028 toereikend zijn gezien de beschikbare personele capaciteit. Voor de jaarschijven 2025 t/m 2028 bedragen de kredietbedragen resp. € 2,1, € 2,4, € 2,1 en € 1,3 miljoen. Voor jaarschijf 2029 wordt voorgesteld om een krediet bedrag van € 2,0 miljoen beschikbaar te stellen voor nader te benoemen nieuwe projecten voor de onderdelen riolering en wegen.
- Het krediet voor de randvoorziening wijkpark Hilvarenbeek mag vervallen. De noodzaak is vervallen.
- In het huidige riool- en wegenbeheerplan is er voor het project J. van Brabantlaan alleen het krediet voor aandeel wegen meegenomen. Het aandeel riolering wordt daarom toegevoegd aan jaarschijf 2028.

7.8 Uitkomsten participatietraject

In deze bijlage zijn de volgende documenten opgenomen:

- Het PON Telos rapportage met de uitkomsten van de enquête
- De antwoorden op de open vragen uit de enquête
- Adviezen inwonerspanel en reactie direct betrokkenen
- Format participatie op de Voorjaarsnota thema: Omgeving en Economie
- Format participatie op de Voorjaarsnota thema: Vrije Tijd
- Format participatie op de Voorjaarsnota thema: Zorg en Welzijn

Het PON Telos rapportage met de uitkomsten van de enquête - PDF via de mail

De antwoorden op de open vragen uit de enquête - PDF via de mail

Adviezen inwonerspanel en reactie direct betrokkenen

Inwonerspanel Hilvarenbeek

In februari 2025 heeft een groep inwoners van de gemeente Hilvarenbeek nagedacht over voorstellen voor de gemeenteraad. De centrale vraag vanuit de gemeente was:

“Hoe en waar kan de gemeente op een slimme, betere of efficiëntere manier samenwerken met de samenleving om uitdagingen op te lossen?”

Tijdens een drietal avonden is de groep uiteen gegaan in drie werkgroepen: Zorg & Welzijn, Vrije Tijd en Omgeving & Economie. De werkgroepen zijn onder begeleiding aan de slag gegaan om te komen tot een antwoord op de centrale vraag, binnen hun thema. Direct betrokkenen bij de thema's zijn uitgenodigd om naderhand met elkaar door te praten over de voorliggende adviezen. Zij hebben de adviezen voorzien van een reactie vanuit hun betrokkenheid in de samenleving. Dit document omvat informatie over de samenstelling van het panel, de adviezen die zijn opgesteld door iedere werkgroep en, in de bijlage, de reactie van de direct betrokkenen op de adviezen van de verschillende werkgroepen.

Samenstelling inwonerspanel

Voor de samenstelling van het inwonerspanel werd gestreefd naar een representatieve vertegenwoordiging van de Hilvarenbeekse samenleving. Om deze representatie in te richten is allereerst uitgegaan van cijfers van het CBS (2024) over het aantal inwoners van de gemeente, de verdeling over de dorpskernen, het opleidingsniveau van de samenleving en de leeftijdsopbouw.

Gegevens (bron: CBS)	Aantal	Percentage
<i>Aantal inwoners</i>	15.961	100%
Waarvan vrouw	7.982	50%
Waarvan man	7.979	50%
<i>Leeftijdsopbouw</i>		
15 tot 25 jaar	1.720	12,6%
25 tot 45 jaar	3.285	24%
45 tot 65 jaar	4.741	34,7%
65 jaar en ouder	3.916	28,7%
<i>Woonplaats</i>		
Hilvarenbeek	8775	55%
Diessen (incl. Baarschot)	3940	24,7%
Esbeek	1300	8,1%
Haghorst	915	5,7%
Biest-Houtakker	1030	6,5%
<i>Opleidingsniveau</i>		
Laag	2.650	22,4%
Gemiddeld	5.270	44,5%
Hoog	3.920	33,1%

500 willekeurig uitgekozen inwoners van de gemeente (leeftijd 15+) hebben een brief ontvangen waarin zij worden uitgenodigd voor deelname aan het inwonerspanel. In totaal hebben op deze oproep 40 mensen gereageerd (8%). In eerste instantie zijn 25 mensen geselecteerd voor deelname, zodat er nog ruimte was voor aanmeldingen van nog ontbrekende doelgroepen. Het uiteindelijke inwonerspanel bestond uit 27 personen, met de opbouw zoals beschreven in de tabel hieronder.

- Het *gewenst totaal* is gebaseerd op het percentage, teruggerekend naar een groep van 27 personen.
- Het *gerealiseerd totaal* is het aantal mensen dat daadwerkelijk deelnam aan het panel

Inwonerspanel – 27 personen				
	Gewenst aantal	Gerealiseerd totaal	waarvan vrouw	waarvan man
Leeftijd				
15 tot 25 jaar	3	1	1	0
25 tot 45 jaar	7	4	2	2
45 tot 65 jaar	9	15	8	7
65 jaar of ouder	8	7	2	5
Opleidingsniveau				
Laag	6	7	2	5
Gemiddeld	12	14	7	7
Hoog	9	6	4	2
Woonplaats				
Hilvarenbeek	15	14	7	7
Diessen (incl. Baarschot)	7	6	1	5
Esbeek	2	3	3	0
Haghorst	1	1	1	0
Biest-Houtakker	2	3	1	2

Blijkens bovenstaande tabel was er enige oververtegenwoordiging van het aantal inwoners van 45 tot 65 jaar en waren er meer praktisch en gemiddeld opgeleide deelnemers dan theoretisch en hoger-opgeleiden. De man-vrouw verhouding was nagenoeg gelijk (14 mannen en 13 vrouwen) en ook de verdeling over de dorpskernen was goed. Het aantal jongere deelnemers bleef achter bij de rest, ondanks extra inspanningen om deze doelgroep wel te bereiken en mee te laten doen.

Niet alle deelnemers konden alle avonden aanwezig zijn. Indien we hierover vooraf op de hoogte zijn gesteld is direct gezocht naar een vervangende deelnemer. Mede door en afwezigheid zonder opgaaf van reden waren er bij de eerste bijeenkomst tenminste 5 deelnemers afwezig. Bovenstaande getallen zijn gebaseerd op de vooraf gemaakte selectie, en dus niet op basis van de daadwerkelijk aanwezige deelnemers tijdens de avonden. Afwezigheid is steeds in de werkgroep zelf opgevangen en deelnemers die op een later moment weer zijn aangesloten zijn bijgepraat tijdens de vervolgvonden.

Werkgroep Vrije Tijd – Adviezen

De werkgroep heeft zich gericht op het voorzieningenniveau binnen de gemeente. Uit de enquête die is gehouden, blijkt dat deze voor inwoners erg belangrijk is. Naast winkels en basisscholen zijn ten aanzien van vrije tijd de ontmoetingsplekken, de saamhorigheid en de gezelligheid in de dorpen voor inwoners het belangrijkste om in Hilvarenbeek te wonen. Coöperaties en verenigingen spelen hierin een belangrijke rol. Ook is in de enquête de unieke natuur en de biodiversiteit van de gemeente genoemd.

Door vrijwilligers beter en slimmer in te zetten ziet de werkgroep mogelijkheden om het voorzieningenniveau in Hilvarenbeek op hetzelfde niveau te houden of misschien zelfs omhoog te brengen waarbij minder inspanningen van de gemeente nodig zijn. Vrijwilligerswerk draagt bij aan de saamhorigheid, biedt mogelijkheid om verjonging in de dorpskernen te stimuleren en zorgt voor hulp waardoor bijvoorbeeld ouderen langer thuis kunnen blijven wonen.

Maak vraag en aanbod van vrijwilligerswerk zichtbaar

Samenstelling werkgroep Vrije Tijd

De werkgroep bestaat uit zeven leden van het inwonerspanel (drie mannen en vier vrouwen). Vier leden zijn woonachtig in Hilvarenbeek, één persoon in Diessen, één persoon in Esbeek en één persoon in Biest-Houtakker. De groep bestaat uit drie personen boven de 65, drie personen in de leeftijdscategorie 45-65 en één persoon in de categorie 15-25 jaar

Vraag en aanbod sluiten op dit moment niet goed op elkaar aan. Mensen weten niet wat er te doen is, terwijl ze wel graag willen bijdragen. Jongeren zoeken op een andere manier naar toegang tot mogelijkheden. De werkgroep stelt voor vraag en aanbod van vrijwilligerswerk zichtbaar te maken door

middel van een website of app en social media, gecombineerd met een analoge versie in de Hilverbode en een centraal aanplakbord voor mensen die minder digitaal vaardig zijn. Het platform fungeert als een matchingssysteem waar mensen profielen kunnen aanmaken met hun interesses en beschikbaarheid. Er moeten duidelijke contactpersonen vermeld worden en een filterfunctie komen voor verschillende soorten vrijwilligerswerk. Het systeem moet mensen inspireren en motiveren om te helpen, waarbij de drempel om hulp te vragen wordt verlaagd.

De werkgroep ziet in Tussenheid een partij die kan bijdragen aan het ontwikkelen van deze toepassing. Ook heeft de werkgroep signalen gehoord dat de Tussenheid al bezig is met een soortgelijk initiatief. Samen met actieve participatie van inwoners en vereniging kunnen vacatures worden geplaatst, maar ook kan bijvoorbeeld uitgelicht worden waar lokale winkels zich bevinden om het winkelen bij dergelijke winkels te stimuleren, inclusief een communicatiecampagne met de nadruk op nut en noodzaak van lokaal kopen (t.o.v. de stad).

Zet ook een buddy systeem op waarbij jong en oud wordt gekoppeld, of waarbij andere verbindingen tussen inwoners worden gelegd. Zo kunnen inwoners elkaar op allerlei manieren helpen, bijvoorbeeld door het doen van een boodschap, het aanbieden van een lift, het uitlaten van de hond of gewoon het drinken van een kop koffie.

Totstandkoming van de platforms vraagt om een breed samenwerkingsverband tussen Tussenheid, lokale ondernemers, zorginstellingen, verenigingen, dorpscoöperaties en woningcorporaties, met de gemeente als facilitator en inwoners als actieve deelnemers.

Waardeer vrijwilligerswerk

Spreek niet over 'vrijwilligerswerk', maar over 'ervaringswerk' en maak een puntensysteem waarbij punten kunnen worden ingewisseld tegen tegoedbonnen voor bijvoorbeeld lokale winkels, festivaltickets, vrijkaartjes voor de Beekse Bergen voor gezinnen en/of andere beloningen. Organiseer een dag voor de vrijwilliger, bijvoorbeeld centraal op de Vrijthof, om alle vrijwilligers uit de gemeente in het zonnetje te zetten. Men kan worden uitgenodigd via een oproep in de krant of op sociale media in samenwerking met de lokale verenigingen die de vrijwilligers goed kennen. Het zou ook goed zijn als ervaringswerk meetelt als maatschappelijke stage op scholen of geef een certificaat. De gemeente kan bijvoorbeeld actief scholen opzoeken om taken die mee kunnen tellen voor (maatschappelijke) stage aan te bieden. Organiseer ook activiteiten of workshops voor vrijwilligers die zich inzetten voor een gezamenlijk thema.

Een ander voorbeeld dat in de werkgroep wordt genoemd is een systeem dat in andere landen wordt gebruikt waarbij je kost en inwoning krijgt als je in een huishouden meehelpt. Hiermee worden meerdere problemen aangepakt: het kan helpen bij het huisvestingsprobleem voor jongeren, biedt tegemoetkoming in de hoge leefkosten, vergroot de motivatie voor vrijwilligerswerk en stimuleert verbinding tussen generaties. Maar denk ook aan 'nachtwachter' functies in verzorgingshuizen of hulp bij ouderen thuis. Deze functionaliteit kan eventueel worden geïntegreerd in de app/website zoals eerder benoemd in het hierboven beschreven advies.

Betrek ook verenigingen bij de uitvoering van plannen. Zo kan de natuurvereniging helpen bij het aanleggen of organiseren van themawandelingen en kunnen sportclubs zorgen voor bijvoorbeeld inzamel punten voor afval.

Maak slimmer gebruik van accommodaties

Inventariseer welke ontmoetingsruimtes er zijn en bekijk wat de extra mogelijkheden zijn om deze meer/beter in te zetten. Denk daarbij onder meer aan Eckerlyc, Hercules, Ome Toon en de Roodloop. Openingstijden van accommodaties van de gemeente zoals bijvoorbeeld het jongerencentrum, maar misschien ook de genoemde ontmoetingsruimtes, kunnen worden verruimd door inwoners 'sleuteldrager' te maken. Er zijn dan geen betaalde beheerders nodig om openingstijden te verruimen en er kan meer worden georganiseerd. Dit zorgt voor meer flexibiliteit in de toegang tot accommodaties, mogelijk zelfs verlaging van beheerkosten en een grotere betrokkenheid van de gemeenschap. De regie voor een onderzoek naar mogelijkheden zal bij de gemeente moeten liggen.

Laat ook jongeren (van The Box (R-Newt)) meer kennis maken met evenementen en activiteiten bij CC De Elckerlyc. Denk hierbij aan dingen als muzikale vorming, theater, dans en bandjes, maar ook de bibliotheek en haar evenementen zoals schrijfatelier, De Werkplaats, Taalhuis en voorlezen voor peuters en kleuters. Dit zorgt voor een verbeterde verbinding tussen verschillende generaties en geeft jongeren de kans om te

ontdekken wat zij leuk vinden en wat Gemeente Hilvarenbeek hen te bieden heeft. Zorg er wel voor dat er ook nog een aparte plek wordt gecreëerd/blijft bestaan voor jongeren waar zij terecht kunnen, waarbij de focus volledig op hun doelgroep gericht is.

Maak buitenruimte van ons allemaal

Benut de buitenruimte beter door middel van gezamenlijke activiteiten, zoals buiteninitiatieven voor kinderen. Zet dit op samen met verenigingen en organisaties zoals VNMH, B-team, IVN en St. Joris, die bijvoorbeeld al een buitenspeelruimte onderhouden. Het doel is om de bewustwording van de buitenruimte te vergroten en meer samenhang in activiteiten te creëren. Op deze manier raken mensen al op jonge leeftijd vertrouwd met de buitenruimte en de historie van de gemeente, met als doel dat zij verantwoordelijkheid en saamhorigheid overnemen en voortzetten.

Maak gebruik van wandel- en fietsroutes door het aanbieden van themaroutes en het plaatsen van informatieborden. Dit maakt de buitenruimte aantrekkelijk voor toerisme wat economische voordelen biedt voor ondernemers in de dorpen. Zorg daarbij ook voor meer 'blikvangers', prullenbakken en/of hondenpoepbakken langs wandel- en fietspaden om de ruimte schoon te houden. Maak de buitenruimte ook aantrekkelijk om te sporten door bijvoorbeeld het aanleggen van beweegapparatuur (denk aan fitnesstoestellen) of klimroutes in/door het bos.

Maak verder openbare ruimte leuk voor alle doelgroepen. Dit kan door het aanleggen van een jeu de boulesbaan en/of het plaatsen van schaaktafels op centraal gelegen plaatsen. Dit biedt kansen voor ontmoeting, haalt de mensen uit hun huizen en vergroot de sociale binding.

Maak ook een plaats voor materiaaluitgifte, bijvoorbeeld bij de VVV of de kiosk. Inwoners kunnen een prikker en vuilniszak ophalen die ze kunnen meenemen tijdens een wandeling, of materiaal om het groen te onderhouden. Een groenbeheerder kan aangeven welke klussen gedaan moeten worden en waar nodig toezicht houden op een correcte uitvoering.

Zorg dat toezicht op speeltuintjes goed geregeld is. De werkgroep ziet dat veel speelruimtes voor kinderen zodanig zijn ingericht dat ouders geen goed toezicht kunnen hebben. Samen met buurtbewoners en buurtondersteuners kan worden gekeken hoe deze speeltuintjes worden ingericht. Een nieuwe inrichting van deze speeltuintjes zal ook bijdragen aan het versterken van de buurtcohesie en het vergroten van de betrokkenheid bij de directe leefomgeving. De werkgroep stelt voor dat de gemeente een faciliterende rol aanneemt.

Werkgroep Zorg & Welzijn - Adviezen

De werkgroep heeft zich naar aanleiding van de informatie uit de enquête en de inbreng van professionals (beleidsadviseur, medewerker jeugd & WMO en dorpsondersteuners) gericht op twee beleidsgebieden: gemeenschapsgerichte aanpak voor het verbeteren van preventie op gezondheid en bevorderen van “samenredzaamheid” (sociale cohesie).

Samenstelling werkgroep

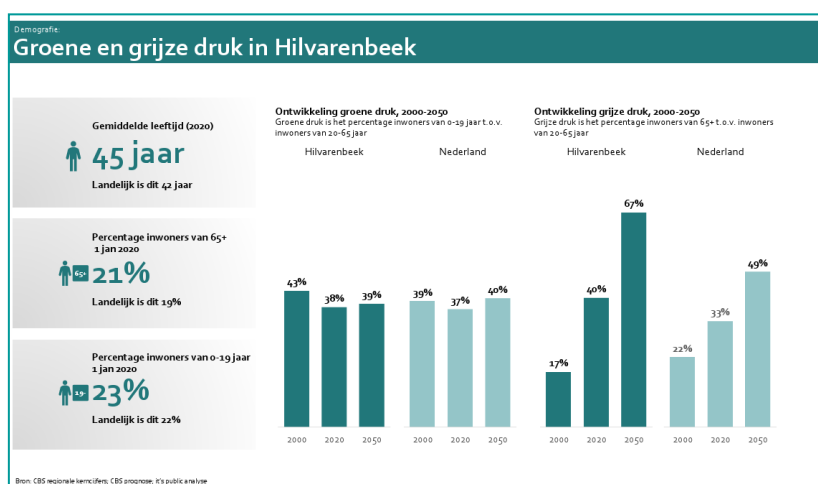
De werkgroep bestaat uit acht leden van het inwonerspanel (vijf vrouwen en drie mannen). Twee leden zijn woonachtig in Hilvarenbeek, drie personen in Diessen, één persoon in Biest Houtakker, Esbeek en Haghorst. De groep bestaat uit twee personen boven de 65, vijf personen in de leeftijdscategorie 45-65 en één persoon jonger dan 45.

Vooraf kan gezegd worden dat Hilvarenbeek een groot aanbod heeft aan activiteiten, instanties en programma's die zich inzetten voor preventie en samenredzaamheid. Vele zijn laagdrempelig en vrij toegankelijk (vaak tegen een laag bedrag), voor enkele is een indicatie vanuit de gemeente nodig (WMO, jeugdzorgwet of wet participatie). Dit aanbod is overzichtelijk verzameld en gerubriceerd in de zogenaamde 'Sociale Kaart Hilvarenbeek'. De bekendheid van deze kaart onder inwoners kan sterk worden verbeterd en vergroot. Daarnaast levert de inzet van vrijwilligers een belangrijke bijdrage aan het voorzieningenniveau en de onderlinge cohesie versterken. Maar het aantal vrijwilligers blijkt af te nemen, dit zorgt ervoor dat het werk gedaan wordt door een kern van professionele medewerkers met een relatief kleine kring aan vrijwilligers.

De werkgroep vindt het van belang om het wiel niet opnieuw uit te vinden en heeft zich specifiek gericht op hoe het huidige aanbod beter vindbaar en bereikbaar voor de inwoner kan worden. Ten tweede heeft de werkgroep enkele ideeën geopperd om de kring vrijwilligers te vergroten, slimmer in te zetten en op te leiden.

Zorg voor toekomstbestendig beleid onder andere gebaseerd op de demografische ontwikkeling van Hilvarenbeek

De bevolkingspopulatie van de dorpskernen in Hilvarenbeek zal komende jaren veranderen. Er wonen relatief veel ouderen in de gemeente, waarvan een groeiende groep een extra steuntje of meer (aanvullende) zorg nodig hebben.

De werkgroep vindt het een geruststellende gedachte dat er al beleid is gericht op vroegtijdig signaleren en handelen, waar mogelijk met een preventief karakter. Gezien de demografische ontwikkeling in de gemeente (zie figuur hierboven) is het van groot belang dat de gemeente en de samenleving nog meer de handen ineen slaan om preventie en samenredzaamheid samen op te pakken. De ontwikkeling van de bewonerspopulatie voorspelt dat inwoners elkaar nodig hebben en dat de gemeente de toekomstige zorgbehoefte niet alleen kan dragen.

Voor de gemeente ligt hier een taak om samen met instanties/organisaties (Samen in de Buurt, dorps- en buurtondersteuners) toekomstbestendig beleid te ontwerpen waardoor het sociaal kapitaal van inwoners beter en meer ingezet en benut wordt. Dit is een kans om in de driehoek gemeente-organisaties-inwoners in de nabije toekomst preventie en samenredzaamheid te vergroten.

Gebruik de methodiek/opzet van “het inwonerspanel” ook voor het verbinden en vergaren van ideeën vanuit de inwoners.

De werkgroep is enthousiast over de werkwijze van het inwonerspanel en hoe snel en makkelijk het mensen die elkaar nog niet eerder ontmoet hebben zo snel tot creatieve brengt. Het werkt verbindend en enthousiasmerend. In een relatief korte tijd is met enkele bijeenkomsten een groep mensen actief aan de slag gegaan om te zien hoe gemeente en samenleving tot ideeën komt die van iedereen relatief weinig inzet kost.

Een dergelijke manier van werken zouden de verschillende sleutelfiguren zoals dorpsondersteuners verder kunnen helpen hun doelen en beleid in de praktijk tot uitvoering te brengen (bijvoorbeeld invulling van themabijeenkomsten als “Praat vandaag over morgen” en andere activiteiten). Het geeft ook de mogelijkheid om inwoners kleine taken te geven (zo werf je al doende nieuwe vrijwilligers) en zorg je ervoor dat deze mensen in de toekomst ook weer andere burens/vrienden vragen (olievlek werking)

Zo zouden beleidsadviseurs van de gemeente inwonerspanels kunnen gebruiken voor verdere invulling (ideeën, suggesties en beperkingen) van beleid en uitvoering van het beleid.

Een ander idee vanuit de werkgroep is bij een wervingscampagne voor nieuwe vrijwilligers een inwonerspanel (“ambassadeurs”) in te zetten die als een promotieteam dorpsbewoners persoonlijk benadert (elk lid benadert bijvoorbeeld 5-10 buurtbewoners met de vraag of zij zelf of iemand kennen die een taak zou willen oppakken om een keer in de zoveel tijd iets te doen voor....). Zo sporen “ambassadeurs” in hun rol van ambassadeur anderen aan om mee te doen met Samenredzaamheid.

Vergroot de bekendheid van het aanbod en werkwijze van de Sociale Kaart

De sociale kaart van Hilvarenbeek is een digitaal overzicht van lokale zorg- en welzijnsvoorzieningen. Het biedt informatie over beschikbare diensten, organisaties en hulpbronnen in de regio, zoals zorginstellingen, jeugdhulp, maatschappelijke ondersteuning en meer. Gebruikers kunnen via de kaart snel relevante informatie vinden en in contact komen met de juiste instanties voor hulp en ondersteuning. Het doel is om de toegankelijkheid en het overzicht van sociale diensten te verbeteren voor inwoners van Hilvarenbeek.

De werkgroep concludeert dat het effectieve gebruik van de Sociale Kaart beter kan.

De bekendheid en de werkwijze zou vergroot kunnen worden door:

- De sociale kaart onder de aandacht te brengen op meer manieren dan alleen online via de site van de gemeente. Bijvoorbeeld in de openbare ruimte op verschillende plekken themagericht delen uitlichten (bij de huisarts, supermarkt, buurt- en gemeenschapshuizen, sportverenigingen, scholen, Elcerlyc/Clossenborch).
- Regelmatige publicatie in Hilverbode, nieuwsbrieven voor SND en SNH (in hapklare brokken met uitgelichte thema's, mogelijk aansluiten bij landelijke promotiecampagnes, zoals de week of maand van...)
- Maak een infographic/ansichtkaart van de sociale kaart voor op het prikbord/koelkast. Uitgifte bij gemeentehuis, huisartspraktijk, buurcentra, verenigingen en de welkomsttas voor nieuwe inwoners. Maak een kaartspel (kwartetspel met oude en nieuwe foto's van markante plekken in de gemeente) of een hitster-variant met onderdelen van de Sociale Kaart (gecombineerd met vrijwilligers organisaties), mogelijk ook een digitale versie, maak een app waarin de Sociale Kaart makkelijk te raadplegen is, zorg voor een pagina op digitale beeldkranten en/of nieuwsbrieven en/of prikbord bij diverse wachtkamers (Huisarts, medisch centrum, tandarts, therapeuten en ontmoetingsplekken als Elcerlyc, Ome Toon, Schuttershof, Schutterij, De Eenhoorn, senioren bieb)
- Zorg voor een vermelding op de sites van verenigingen, maak bij de vertrouwenscontactpersonen kenbaar wat zij met de Sociale Kaart kunnen doen om (jeugd-)leden en hun gezin op weg te helpen

- Laat de lokale omroepen dorpsondersteuners/vrijwilligers uitnodigen voor een thema-interviews en een verwijzing maken naar het betreffende onderdeel uit de Sociale Kaart
- Zoek ambassadeurs (bekende inwoners, de burgemeester, de voorzitter van de vereniging, dorps- en buurtondersteuners die het nut van de Sociale Kaart uitdragen, richt een werkgroep op het gebied van zorg & welzijn met verbinders, onafhankelijke cliëntondersteuners en tussenpersonen voorzorgcirkels, SNH/SND
- Zoek bewuster de momenten op waar veel inwoners bij elkaar zijn om de sociale kaart én de organisaties/instanties onder de aandacht te brengen (jaarvergadering SNW of dorpscoöperatie bij een onderdeel Welzijn & Zorg volgens het “Zeg ’t voort!” principe
- “Rondje langs de velden”: met groepjes belangstellenden langs gaan bij instanties die op de Sociale Kaart staan
- Gezondheidsmarkt (Actief Hilvarenbeek): actief promoten van de Sociale Kaart (bijv. door een puzzel of kwartet)
- “Inbreken” tijdens een andere activiteit → bij een pubquiz wordt een vraag gesteld over de Sociale Kaart → toevoegen aan bestaande activiteiten van de afd. communicatie gemeente Hilvarenbeek
- Een prijs wordt beschikbaar gesteld door de gemeente, omdat de Sociale Kaart wordt gepromoot. Promotie bij de Sportraad om bepaalde fondsen onder de aandacht te brengen (bijv. Stichting Leergeld zodat kinderen toch kunnen blijven sporten).

Voor meerdere van bovenstaande ideeën voorziet de werkgroep dat de gemeente hiervoor een prikkelende/initiërende beweging dient te creëren, waarbij waar mogelijk een overdracht kan plaatsvinden naar (een groep) inwoners die het initiatief overnemen.

Breng maatjes- en buddyprojecten op een hoger plan en maak gebruik van het sociaal kapitaal (sociale cohesie), zorg voor blijvende werving en training van vrijwilligers

De werkgroep adviseert de gemeente en uitvoeringsorganisaties (zie Sociale Kaart) nog meer en intensiever samen op te trekken

- Creatieve communicatiekanalen om tijdens evenementen – vooraf getrainde - inwoners iets herkenbaars van de sociale kaart zichtbaar te laten dragen waardoor ze sneller aangesproken worden (wat is dat precies, hoe kan ik in contact komen). De vorm waarin dit gedragen wordt kan op verschillende wijzen:
 - o tekst met een QR-code en verwijzing naar een site met toegankelijk uitleg;
 - o embleem op het carnavalskostuum met een tekst als: “Durf jij te bellen?”, waarna een vrijwilliger een gesprek heeft met een willekeurige inwoner al dan niet met een vraag/situatie;
 - o de Raad van Elf gaat in de weken voor carnaval allerlei bijeenkomsten/recepties af en kunnen aansluiten bij wat inwoners voor elkaar kunnen betekenen.
- Verschillende soorten markten/evenementen waar de Sociale Kaart bekendheid verwerft:
 - o Gezondheidsmarkt of vitaliteitsmarkt (in samenwerking met Actief Hilvarenbeek)
 - o Jeugdmarkt (i.s.m. the Box, R-NEWT, sportverenigingen, Quiet), met aandacht voor gezonde (sport-)voeding en gebruik van alcohol, tabak/vapes & drugs.
 - o Toelichting op mogelijkheden voor kinderen die in armoede opgroeien (en toch kunnen blijven sporten en onderdeel uit blijven maken van de gemeenschap).
 - o Themabijeenkomsten i.s.m. the Box, R-NEWT, sportverenigingen, Quiet over wat jongeren voor elkaar kunnen betekenen: “Wat doe jij voor een ander”, waarbij het gaat om laagdrempelige activiteiten (“Vraag het jongetje/meisje uit de buur om eens mee te gaan naar de sporttraining of repetitie van de dansschool”).
 - o Lokale omroep (de VLOH) en Beek TV inschakelen voor promotie Sociale Kaart.

Verfris de werving en training van (bestaande en nieuwe) vrijwilligers

De gemeente doet al veel ten aanzien van de ondersteuning van vrijwilligers, zowel in het beschikbaar stellen van trainingen als jaarlijkse momenten om vrijwilligers te erkennen voor hun inzet. De werkgroep heeft enkele ideeën geopperd om de aanwas van nieuwe vrijwilligers te vergroten en mogelijk nog beter zichtbaar te maken.

- Vrijwilligersprijs: breng het groter, een vorm zoals een sport- of filmgala, laat bijvoorbeeld een touringcar rondrijden om iedereen op te halen en na afloop weer in het eigen dorp af te zetten, laat de harmonie en de dansgroep optredens verzorgen.
- Een variant is een gezamenlijke lunch of vrijwilligers symposium aanbieden waar verschillende groepen vrijwilligers ook met elkaar in gesprek gaan over dit thema (werving en training) of een ander inhoudelijke thema wat de werving en training bevordert
- Organiseer vier keer per jaar een thema-avond of twee keer per jaar een mantelzorgdag(deel) voor mantelzorgers gekoppeld aan een relevant onderwerp bijv. geef een reanimatie-/ AED-cursus, herkennen van bepaalde symptomen (beroerte, hartfalen) of omgaan met dementie (Mental Health First Aid, MHFA), hoe bedenken je alternatieve spelletjes/activiteiten.
- Volg het train-de-trainer principe: getrainde inwoners kunnen in hun eigen woonomgeving weer nieuwe inwoners trainen in omgaan met bepaalde doelgroepen, maak gebruik van hun kennis en ervaring, leer hen hoe ze een goede training voor kleine groepen kunnen geven → dit *peer tot peer* principe werkt ook goed bij jeugdige trainers/begeleiders van sportverenigingen en scouting → men is eerder bereid zich leerbaar op te stellen.

Werkgroep Omgeving & Economie - Adviezen

De gemeente Hilvarenbeek wil met inwoners, ondernemers en instellingen samenwerken aan belangrijke thema's. Sommige dingen doet de gemeente zelf, andere dingen kunnen inwoners of organisaties doen. De werkgroep Omgeving en Economie heeft zich gebogen over de vraag welke concrete richting er gegeven kan worden als het gaat om Omgeving en Economie. Specifiek: Wonen. Na een clustering van de onderwerpen en ideeën die voortkwamen uit eerdere sessies is er via stemming gekozen voor één onderwerp om verder uit te werken. Dit door zo goed mogelijk antwoord te geven op de vraag: **Wat** moet **waarom**, door **wie** en **wanneer** worden uitgevoerd? De focus lag daarbij op het gezamenlijk (gemeente en inwoners) zorgen voor een oplossing.

Samenstelling werkgroep

De werkgroep bestaat uit tien leden van het inwonerspanel (drie vrouwen en zeven mannen). Zes leden zijn woonachtig in Hilvarenbeek, twee personen in Diessen, één persoon in Biest Houtakker en één persoon in Esbeek. De groep bestaat uit drie personen boven de 65, vier personen in de leeftijdscategorie 45-65 en drie personen tussen de 25 en 45.

Goed om te vermelden is dat een tweetal leden door ziekte aan geen van de bijeenkomsten heeft deelgenomen en door ziekte ook een aantal niet aanwezig waren bij de laatste bijeenkomst.

Het kiezen uit de thema's

Tijdens de bijeenkomst is er met de werkgroep voor gekozen om ons te richten op een aantal thema's. Hiertoe zijn de ideeën uit eerdere bijeenkomsten samenvattend teruggelegd en kon men stemmen uitbrengen. Het volgende was daarvan de uitslag:

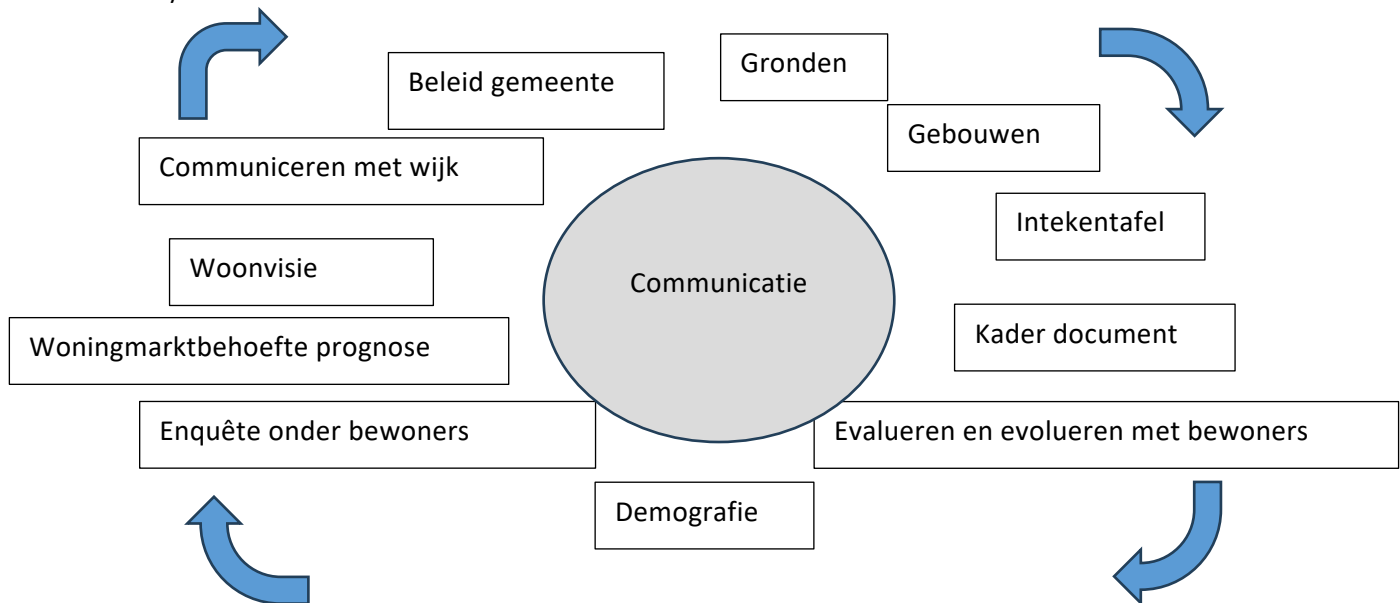
Onderwerp:	Aantal x gekozen
- Gronden ontwikkelen, in gesprek met boeren	✓✓
- Voetpaden, fietspaden en zandpaden	--
- Wonen, doorstroming	✓✓✓✓
- Stimuleren van knarrenhofjes	✓✓
- Stimuleren van groenbeheer en natuur	--
- Doorlooptijd van vergunningen verkorten	✓
- Communicatie en betrokkenheid stimuleren	✓✓✓

Wonen, doorstroming en hoe dit proces te verbeteren

Na een verkenning betreffende de factoren van belang bij wonen en doorstroming werd duidelijk dat er drie factoren vaak genoemd werden en voor verbetering vatbaar zijn:

- De communicatie tussen Gemeente en bewoners.
- Transparantie in -en over- de besluitvorming.
- Participatie van bewoners.

Tijdens de gesprekken werd duidelijk dat de toevoeging “doorstroming” vooral als meetbaar effect gezien moet worden. In de discussie is wonen breed besproken, met als doel voldoende passende woonruimte in Hilvarenbeek te bewerkstelligen. Wat moet waarom, door wie en wanneer worden uitgevoerd om daaraan bij te dragen? Gedurende het verkennen en benoemen van ideeën is een schema gemaakt van de wooncyclus:

De voorliggende vraag voor de bewoners luidde vervolgens als volgt: Waar en op welk moment in de wooncyclus is meer invloed gewenst? En: in hoeverre is de gemeente hiervoor nodig?

Hierbij bestaan er duidelijke kansen. Veel is er al op het gebied van:

- Demografie
- Enquête
- Woonvisie
- Beleid
- Intekentafel
- Kaderdocumentatie

De uitdagingen liggen vooral in:

- Bereiken en betrekken van burgers (timing en urgentie)
- Balans vinden tussen algemene -en individuele of groepsbelangen
- Het beter delen van wat er al is

De tafel Omgeving & Economie is van mening dat meer invloed van de bewoners van Hilvarenbeek op de wooncyclus goed is omdat:

- Het gebruik maakt van best practices en bestaand werk (kaderdocument, intekentafel, woonvisie).
- Het meer betrokkenheid genereert van de bewoners.
- Ideeën en initiatieven van bewoners stimuleert.

Aanbeveling geconcretiseerd naar wat, waarom, wanneer en wie:

WAT

Start met wijkgerichte bijeenkomsten waar de woonvisie wordt uitgelegd.

Begin met een pilot in een nader te bepalen locatie (in groep werd o.a. Slibbroek Noord genoemd maar kunnen ook andere locaties zijn)

Maak hierbij gebruik van de wooncyclus waarin:

- De Demografie wordt geanalyseerd;
- Woningmarktbehoeften worden onderzocht en besproken;
- Woonvisie en besluitvorming wordt uitgelegd;
- Invloedmogelijkheden concreet benoemen;
- Initiatieven en ideeën ophalen bij bewoners;
- Een evaluatie en evolutie plaatsvindt.

WAAROM

Om de betrokkenheid van de burgers bij de start te vergroten en te voorkomen dat mensen pas betrokken raken als er al concrete plannen zijn.

- Om transparantie en duidelijkheid te creëren over wat de woonvisie concreet betekent voor jouw wijk;
- Om bewoners te stimuleren met eigen ideeën en initiatieven te komen;
- Om te leren van ervaringen en deze mee te nemen in nieuwe projecten (evolutie).

WANNEER

Direct starten met een pilot in een nader te bepalen locatie.

WIE

De gemeente initieert samen met bewoners de wijkbijeenkomsten. Creëer hierbij een gezamenlijke verantwoordelijkheid tussen gemeente en bewoners voor het slagen van dit proces. Bewoners zijn actieve deelnemers die meedenken, initiatieven aandragen en zich committeren aan een gezamenlijke evaluatie.

Tenslotte:

Het idee is om dit eerst in één wijk te testen, zodat andere wijken dit ook willen en het concept zich als een olievlek kan verspreiden door de gemeente. Dit zou moeten leiden tot een continue cyclus van participatie en verbetering in de communicatie en samenwerking tussen gemeente en inwoners.

Gebruik **begrijpelijke** taal. “Test” een stuk op leesbaarheid voordat het gepubliceerd wordt (tegenlezen) en/of (her)schrijf het samen met een bewoner uit de doelgroep.

Betrek **vroegtijdig**, zorg ervoor dat de bewoners niet na andere belanghebbenden (commercie) betrokken of ingelicht worden.

Zorg voor goede begeleiding want:

- Gemeente moet letten op:
 - o **Durf** een besluit een besluit te noemen en wees duidelijk en eerlijk over de consequenties, voordelen en nadelen. Transparantie betekent niet: zeggen wat bewoners graag horen of “geen slapende honden wakker maken”, maar wel: open en eerlijk bespreken wat er wel en niet kan.
- Bewoners moeten letten op:

- Het voorkomen van wij-zij denken. Omdat er vrijwel altijd sprake is van verschillende (soms tegengestelde) belangen is een **open houding** en goede procesbewaking essentieel.

Zorg voor een basis-informatie-pakket voor initiatiefnemers.

In dit kader zou het een goed idee zijn de bewoners te ondersteunen. Meestal zijn er binnen de buurt/wijk enkele personen die wel het voortouw willen nemen en daar tijd in willen steken, maar niet direct weten “hoe”. Vanuit de gemeente zou er een leuk en enthousiast aanspreekpunt (persoon/functionaris) moeten zijn die kan ondersteunen met een “pakket” met best practices en standaardproducten zoals:

- Hoe een buurtbijeenkomst te organiseren samen met de gemeente?
- Hoe een enquête te organiseren in de buurt? (Samen met de gemeente)
- Lijst met handige contacten en faciliteiten.
- Overzicht van wat er eerder wel/niet werkte.

Bijlage - Reactie op adviezen inwonerspanel

Vrije tijd

Samenstelling groep direct betrokkenen aan tafel Vrije Tijd

Aan het gesprek hebben acht mensen deelgenomen. Onder de deelnemers bevond zich een vertegenwoordiger vanuit Actief Hilvarenbeek, de Sportraad, de bibliotheek, de uitbater van een publieke ruimte in de gemeente, een natuurliefhebber/wandelaar en twee mensen die actief zijn bij een coöperatie uit een van de dorpskernen. De genodigde vertegenwoordiger van Ondernemend Hilvarenbeek was verhinderd.

Samenvatting

Samenvattend zijn de volgende punten aan de orde gekomen in het gesprek aan deze tafel:

1. Vrijwilligerswerk en organisatie:
 - Er zijn grote verschillen tussen kleine kernen en grotere plaatsen in hoe vrijwilligerswerk wordt georganiseerd
 - Kleine kernen regelen dit vaak effectief via lokale apps en netwerken
 - Voor grotere kernen zou een centraal systeem nuttig kunnen zijn, vooral voor bestuursfuncties
 - Persoonlijke benadering werkt beter dan grote centrale systemen
2. Waardering van vrijwilligers:
 - Waardering moet vooral komen van degenen voor wie het werk wordt gedaan
 - Kleinschalige erkenning werkt beter dan grote centrale vrijwilligersdagen
 - Het gaat meer om persoonlijke waardering dan om grote evenementen
3. Voorzieningen en accommodaties:
 - Betere benutting van bestaande accommodaties is gewenst
 - Bibliotheek wordt gezien als essentiële basisvoorziening
 - Buitenruimtes kunnen beter benut worden met bewonersparticipatie
 - Spanning tussen commerciële en maatschappelijke gebruikers van ruimtes
4. Voorzorgcirkels en gemeenschapsvorming:
 - Kleinschalige initiatieven op straat- en buurtniveau worden aangemoedigd
 - Aandacht voor minder bedeelden is belangrijk
 - Community building moet vooral lokaal georganiseerd worden
5. Aanbevelingen:
 - Maatwerk per kern/wijk in plaats van één algemene aanpak
 - Faciliteren van lokale initiatieven
 - Focus op kleinschalige, persoonlijke aanpak
 - Behoud van essentiële voorzieningen

De algemene conclusie was dat oplossingen vooral lokaal en op maat moeten worden georganiseerd, met ondersteuning vanuit de gemeente waar nodig.

Reactie op adviezen inwonerspanel, werkgroep Vrije Tijd

Met de direct betrokkenen is gekeken naar de adviezen van het inwonerspanel met betrekking tot vrije tijd. De hieronder opgetekende reactie is gebundeld naar de adviezen zoals deze ook door het panel zijn benoemd.

Advies inwonerspanel: Maak vraag en aanbod van vrijwilligerswerk zichtbaar

Reactie direct betrokkenen:

De dorpen in de gemeente verschillen sterk van elkaar, ook in mate van betrokkenheid van vrijwilligers. Benoemd wordt dat het bijvoorbeeld in de kleine kernen (Biest-Houtakker en Haghorst) vaak geen probleem is om voldoende mensen te activeren voor klussen, zeker niet voor eenmalige of kortdurende vrijwilligerstaken. Dit is vaak even een puzzel, maar lukt vrijwel altijd. Men vraagt zich dan ook af waar de app precies voor ingezet zal worden. De groep acht het overbodig om veel geld uit te geven aan de ontwikkeling van een platform (door Tussenheid bijvoorbeeld), terwijl het een probleem oplost dat niet in de gehele gemeente ook als zodanig wordt ervaren. Een platform is te groot, zeker ook voor eenmalige vrijwilligersklusjes. Daarvoor werkt een persoonlijke benadering beter en sneller. De groep ziet wel voordelen voor het inzetten van een dergelijk platform voor meer structurele en grotere vrijwilligersfuncties, zoals bestuursfuncties bij verenigingen. Het platform kan daarvoor dienen als vacaturebank. Ook in de grotere kernen kan een dergelijk systeem nuttig zijn, maar zorg dus dat dit maatwerk is in plaats van een generiek systeem voor de gehele gemeente.

Opgemerkt wordt daarnaast dat er op lokaal niveau al soortgelijke toepassingen bestaan waarbij verschillende doelgroepen aan elkaar worden gekoppeld. Een toepassing is bijvoorbeeld Haghorst Helpt, maar ook de uitrol en oprichting van diverse zorgcirkels in de gemeente dient als voorbeeld hiervoor. De groep raadt aan eerst resultaten van dergelijke initiatieven af te wachten voordat andere systemen, zoals een buddy-systeem, worden uitgerold. Specifiek vraagt de groep daarbij ook aandacht voor minderbedeelden, die middels dergelijke initiatieven ook beter in beeld komen en mensen om zich heen vinden die hulp kunnen bieden bij bepaalde taken.

Laat daarnaast meer mensen aanhaken bij de bestaande netwerken, zoals de vele verenigingen in de gemeente, door organisaties te promoten die dit kunnen ondersteunen, zoals Quiet en Contour de Twern. Mogelijk dat hier vanuit de gemeente ook kan worden samengewerkt met de verenigingen, die elk ook een groot bereik hebben en mensen kunnen wijzen op ondersteuning als dat nodig is.

Tot slot wordt bij dit punt benoemd dat het ook nuttig kan zijn om na te denken over het slimmer organiseren van bepaalde vrijwilligerstaken. Dat kan bijvoorbeeld door functies te combineren of penningmeester te zijn van meerdere verenigingen in plaats van één. Een dergelijke andere manier van denken is in de eerste plaats aan de verenigingen zelf, maar de gemeente kan hier wel aandacht voor hebben en dit stimuleren wanneer zij daar mogelijkheden toe ziet.

Advies inwonerspanel: Waardeer vrijwilligerswerk

Reactie direct betrokkenen:

De direct betrokkenen erkennen dat het waarderen van vrijwilligers van essentieel belang is om ze behouden en ze te vinden wanneer nodig. Wel geeft de groep mee dat het gaat om persoonlijke erkenning: de persoon of organisatie waarvoor je het werk doet moet deze erkenning geven. Daarmee acht de groep een grote vrijwilligersdag, centraal georganiseerd door de gemeente, geen geschikt plan voor het bereiken van het doel. Bovendien bestaat het gevaar dat je dan mensen vergeet uit te nodigen en moet helder gemaakt worden wat er wordt verstaan onder vrijwilligerswerk (is het doen van een boodschap voor de zieke buurvrouw dan al vrijwilligerswerk of niet?). Dergelijke praktische vraagstukken moeten eerst worden beantwoord alvorens dit een succes te maken. Persoonlijke en directe erkenning door de organisatie waarvoor het werk wordt gedaan draagt directer aan dit doel bij. De groep direct betrokkenen ziet geen meerwaarde in het hernoemen van vrijwilligerswerk naar ervaringswerk.

Advies inwonerspanel: Maak slimmer gebruik van accommodaties

Reactie direct betrokkenen:

De direct betrokkenen zien de voordelen van het beter/efficiënter inzetten van bestaande accommodaties. Zo dient bijvoorbeeld de bibliotheek ook als ontmoetingsplek voor veel mensen. Hier kunnen mensen ook

terecht voor hulp en ondersteuning. De groep ziet dit als basisvoorziening in een gemeente en vindt dan ook dat de bibliotheek in ieder geval behouden moet blijven. Ingezet zou moeten worden op het ondernemen van gezamenlijke activiteiten, dat helpt mensen om met elkaar in contact te komen. Een systeem van sleuteldragers kan helpend zijn. Ook hier wordt opgemerkt dat er mogelijk verschillen zijn tussen grote en kleine kernen: van bijvoorbeeld Ome Toon in Biest-Houtakker wordt al door heel uiteenlopende groepen gebruik gemaakt, terwijl ruimtes in bijvoorbeeld Hilvarenbeek soms tot wel 80% leegstaan. Wel moet in ogenschouw worden genomen dat meer gebruik van 'gratis' accommodaties gevolgen kan hebben voor commerciële locaties zoals horeca en bijvoorbeeld Elckerlyc. Wanneer de bridgeclub bijvoorbeeld gebruik gaat maken van een voetbalkantine betekent dat misgelopen inkomsten voor Elckerlyc. Hierover moet worden nagedacht. Benoemd wordt dat verhoging van subsidie aan de coöperaties dit probleem dus gedeeltelijk kan voorkomen in de kleinere dorpskernen.

Advies inwonerspanel: Maak buitenruimte van ons allemaal

Reactie direct betrokkenen:

Het stimuleren van buurtinitiatieven om de sociale binding te verhogen zien de direct betrokkenen als goed idee. De verschillen tussen buurten zijn groot: zet als gemeente bijvoorbeeld in op hulp bij het verkrijgen van subsidie voor het organiseren van een buurtbarbecue via het Oranjefonds in buurten en wijken waar de sociale binding niet groot is. Inventariseer en breng in kaart waar al wat gebeurd en bezie wat nodig is om dat op meer plekken te initiëren.

Maak naast de buitenruimte zelf ook het beheer en onderhoud een taak van iedereen, stellen de direct betrokkenen. Er worden voorbeelden genoemd waarbij een organisatie/vereniging helpt en verantwoordelijk is bij het opknappen en onderhouden van gezamenlijke plekken en bijvoorbeeld wandelpaden. Jou de boulesbanen, schaaktafels of andere manieren om de buitenruimte inclusiever te maken slaan goed aan bij de direct betrokkenen. Hiervoor kunnen diverse plekken worden onderzocht om te bezien welke functie deze bepaalde plek kan krijgen. Denk hierbij ook aan de buitengebieden en de natuurwaarde die er in de gemeente is.

Zelf bijdragen en helpen bij het onderhoud en beheer van de buitenruimte zien de direct betrokkenen ook als goede en nuttige optie. Benoemd wordt dat het Right to Challenge daar ook een geschikt instrument voor kan zijn.

Zorg & Welzijn

Samenstelling groep direct betrokkenen aan tafel Zorg en Welzijn

Aan het gesprek hebben zeven direct betrokkenen deelgenomen. Onder de betrokkenen bevonden zich betrokken inwoners, een zorgontvanger, een jeugdzorgverlener, een mantelzorger en een vertegenwoordiger namens Seniorennet. Een vertegenwoordiger namens Coöperaties heeft vooraf een reactie gegeven omdat deze niet aanwezig kon zijn

Samenvatting:

Samenvattend zijn de volgende punten aan de orde gekomen in het gesprek aan deze tafel:

1. Beleid en Toekomstvisie:
 - Kijk verder vooruit (5-15 jaar) bij het maken van beleid
 - Focus meer op de demografische ontwikkeling en wat dat betekent voor zorgbehoefte
 - Maak beleid voor alle leeftijdsgroepen, niet alleen ouderen
 - Stimuleer kleiner wonen voor ouderen om doorstroom te bevorderen
2. Financiële Focus:
 - Leg meer nadruk op de 88,7% uitgaven in jeugdzorg
 - Handel meer vanuit vertrouwen in plaats van wantrouwen bij aanbestedingen
 - Kijk kritischer naar hoe gemeentelijke euro's worden besteed
3. Sociale Kaart verbetering:
 - Maak de sociale kaart toegankelijker met infographics
 - Gebruik begrijpelijke taal (B1-niveau)

- Zorg voor betere verspreiding via verschillende kanalen
 - Controleer en actualiseer de informatie regelmatig
 - Focus op praktische routekaarten in plaats van uitgebreide informatie
4. Vrijwilligersbeleid:
- Bied kleine, concrete taken aan in plaats van grote verplichtingen
 - Stimuleer meer kleine initiatieven op buurtniveau
 - Ondersteun projecten als "Samen in de buurt" en "Tussenheid"
 - Zorg voor professionele achtervang bij vrijwilligersprojecten
5. Mantelzorg:
- Vraag bij mantelzorgregistratie specifiek naar informatiebehoeften
 - Maak activiteiten voor mantelzorgers aantrekkelijker en toegankelijker
 - Verbeter de registratie van mantelzorgers
6. Verbetering Inwonerspanel:
- Zorg voor een betere mix van expertise en ervaring
 - Maak vraagstellingen concreter
 - Focus op kleinere onderwerpen
 - Betrek meer verschillende leeftijdsgroepen
7. Gemeentelijke Dienstverlening:
- Verbeter de toegankelijkheid van de gemeente
 - Train medewerkers beter in het doorvragen naar hulpvragen
 - Verminder bureaucratie en papierwerk, vooral in de jeugdzorg
8. AVG en Informatie-uitwisseling:
- Interpreteer AVG-regels op een praktische manier die samenwerking bevordert
 - Voorkom onnodige herhaling van verhalen door betere informatiedeling

Reactie op adviezen inwonerspanel, werkgroep zorg en welzijn

Met de direct betrokkenen is gekeken naar de adviezen van het inwonerspanel met betrekking tot Zorg & Welzijn. De hieronder opgetekende reactie is gebundeld naar de adviezen zoals deze ook door het panel zijn benoemd.

Advies inwonerspanel: Zorg voor toekomstbestendig beleid o.a. gebaseerd op de demografische ontwikkeling van Hilvarenbeek

Reactie direct betrokkenen:

- Er moet meer helderheid komen over de betekenis van de grootte van de doelgroep in de nabije toekomst en daarna die zorgbehoefte is → 6.000 van de 16.000 inwoners zijn ouder dan 65 jaar, dit vraagt om een toekomstbestendig beleid op alle beleidsterreinen (zorg en welzijn, Omgeving en economie, vrije tijd).
- De koppeling met de woonbehoefte/huisvestingsvraagstuk onder jongere inwoners
- De stelling van dit advies dient op elk voorstel van het college worden geplakt. Kijk verder en breder. Dat betekent dat de aandacht moet liggen op 0-100
- Er dient aandacht te komen voor zelfraadzaamheid en bevordering van ouderen, dat betekent dat kleiner wonen bevorderd moet worden en dus mogelijk gemaakt → men is kritisch op kleiner wonen, maar dat zou aantrekkelijk moeten worden
- Mensen dienen naar elkaar om te kijken en voor elkaar te zorgen → dat is in gang gezet en dat dient verder uitgebreid/gestimuleerd worden → de gemeente kan daar een coördinerende taak hebben of opdracht geven
- Als we dit breder trekken naar (lichte) jeugdzorg: start een project waarin kinderen uit hulpbehoevende gezinnen bijv. in het weekend of door de week 2-3 avonden kunnen blijven eten/spelen → dit zou in de buurt geregeld kunnen worden → buurtgezinnen (Diessen) en steungezinnen (die gaan naar klassen van de basisschool) is hier een voorbeeld van. De gemeente zou het kind boven de bureaucratie (aanbesteding, AVG → mits) moeten stellen, zodat kleinere initiatieven kunt stimuleren. Dit zou met coördinatie

ook heel goed kunnen passen bij ouderen. Gemeente dient het lef te tonen om wetgeving wel na te leven, maar altijd te kijken naar maatwerk → niet werken vanuit wantrouwen, maar vanuit vertrouwen richting initiatieven.

Advies inwonerspanel: Gebruik de methodiek van inwonerspanel ook voor verbinden en het vergaren van ideeën vanuit de inwoners

Reactie direct betrokkenen:

- Dat zou goed kunnen werken bij kleinere concretere onderwerpen → hou de vraag klein
- Zeker zinvol om bewoners te raadplegen, zeker als dat structureel wordt ingezet
- Wat helpt is dat inwoners rechtstreeks worden aangeschreven
- Jongeren zou je ook op een andere wijze kunnen benaderen → via BOXX, sportverenigingen
- Mogelijk ook gebruik maken van kennis en expertise → vraag bij uitvraag voor samenstelling van inwonerspanel of expertisepanel naar de achtergrond
- Anderzijds is de keuze om blanco in te stappen ook helpend
- Bij de huidige vraag is het component financiën en de vraag aan de samenleving om te helpen bij slimme oplossing voor een probleem dat nog niet helder genoeg geschetst is.
- Op zich is het voorstelbaar dat de gemeente de samenleving vraagt om mee te denken, maar het panel moet dan wel redelijkerwijs in staat zijn om daarover een onderbouwd advies over te geven → suggestie bekijk dit vraagstuk 15 jaar, 10 jaar en over 5 jaar → welke keuze moeten er dan gemaakt worden waaraan je het geld besteed → wat kunnen we meer met de euro die de gemeente uitgeeft over alle lagen van de bevolking
- Over de wervingscampagne (bovenaan pag. 3) → advies vanuit seniorennetwerk → biedt korte en kortdurende projectjes aan dan zijn mensen eerder geneigd om dat op te pakken.
- Biedt een vrijwilligersvergoeding of punten aan

Advies inwonerspanel: Vergroot de bekendheid van het aanbod en werkwijze van de Sociale Kaart

Reactie direct betrokkenen:

- Bekendheid is effectief, doe dat! → hoe eerder een inwoner geholpen wordt des te minder kosten voor de gemeente.
- Richt de kaart ook in op preventie en zelfraadzaamheid → daar zit de kosten besparing
- De sociale kaart: Maak 'm simpel(er) en zorg voor actualisatie/onderhoud en controle op juistheid nodig. In normaal/makkelijk taalgebruik (B1) en in een infographic/mindmap/overzicht/routekaart met verwijzing naar de site en verspreiden aan elk huishouden.
- Zorg dat de SK ook ligt bij Ome Toon, basisscholen,
- Zorg dat de drempel voor bellers naar gemeente verlaagd wordt → klantencontactcentrum heeft door te vragen en goed door te verwijzen.

Advies inwonerspanel: Breng maatjes- en buddyprojecten op een hoger plan en maak gebruik van het sociaal kapitaal (sociale cohesie), zorg voor blijvende werving en training van vrijwilligers

Reactie direct betrokkenen:

- In het project Samen in de buurt moet meer geïnvesteerd worden en voor langere termijn, deze verdienen zichzelf terug omdat ze preventief werken.
- Maak ook maatjesprojecten klein en behapbaar voor vrijwilligers → dat levert een grotere kans op vrijwilligers
- Vraagteken bij de rol van carnavalsvereniging tijdens carnaval, wel in de weken daarvoor (bezoeken van plekken)
- De kostenbesparing van dit advies wordt niet waargenomen → het drukt wel op de vrijwilligersorganisaties
- Aanvulling op promotie-plekken → kerstmarkten

Advies inwonerspanel: Verfris de werving en training van (bestaande en nieuwe) vrijwilligers

Reactie direct betrokkenen:

- Er zijn in Hilvarenbeek al veel initiatieven die zorgen voor verbinding onderling (Hilverbode maakt dat inzichtelijk) → De Tussenheid verzorgen al de werving en opleiding → Dorpsondersteuners en Contour de Twern zouden graag willen uitvragen aan inwoners/mantelzorger aan welke (professionele) informatie zij behoefte hebben (dat gebeurt nu nog niet) → een vorm van registratie zou helpend zijn.
- Maak de dag van de mantelzorger aansprekender,

Omgeving & Economie

Samenstelling groep direct betrokkenen aan tafel Omgeving & Economie

De tafel van direct betrokkenen beperkte zich tot drie deelnemers. Een vertegenwoordiger van de natuurvereniging, een woningcorporatie en een projectontwikkelaar waren aanwezig. Vertegenwoordiging van de groenbeheerder, een bewoner, een ondernemer, een agrariër, en een woningverhuurder waren wel uitgenodigd maar om verschillende redenen niet aanwezig. Naast de direct betrokkenen was er een inhoudelijke deskundige aanwezig namens de gemeente. Het gesprek is gemodereerd door een onafhankelijke professional.

Proces

Na voorstellen en kort samenvatten van het advies is er in een open en gelijkwaardige dialoog gesproken in een prettige en ontspannen sfeer. Het verschil in (zakelijk) belang droeg in positieve mate bij aan het inbrengen van verschillende perspectieven. Er was sprake van een dialoog en nauwelijks van discussie en debat.

Samenvatting

De reactie op het advies spitste zich toe op een aantal elementen:

- Start met wijkgerichte bijeenkomsten waar de woonvisie wordt uitgelegd.
- Begin met een pilot op een nader te bepalen locatie.
- De gemeente initieert samen met bewoners de wijkbijeenkomsten.
- Betrek vroegtijdig, zorg ervoor dat de bewoners niet na andere belanghebbenden (commercie) betrokken of ingelicht worden.
- Durf een besluit een besluit te noemen en wees duidelijk en eerlijk over de consequenties, voordelen en nadelen. Transparantie betekent niet: zeggen wat bewoners graag horen of “geen slapende honden wakker maken”, maar wel: open en eerlijk bespreken wat er wel en niet kan.
- Zorg voor een basis-informatie-pakket voor initiatiefnemers

Over het geheel was er veel herkenning en waardering voor het advies. Het commentaar richt zich dan ook vooral op het verrijken en verbeteren van het advies. Er is vooral reden om wél met dit advies aan de slag te gaan volgens betrokkenen. Daarnaast was een algemene conclusie dat er veel dingen wel zijn, maar blijkaar niet gevonden en/of verbonden worden.

Reactie op adviezen inwonerspanel, werkgroep omgeving en economie

De aanbevelingen van de betrokkenen zien er per onderdeel als volgt uit:

Start met wijkgerichte bijeenkomsten waar de woonvisie wordt uitgelegd.

- Zorg ervoor dat mensen het belang “voor zich zien”. Het onderwerp moet mensen raken en relevant voor hun situatie.
- Zorg ervoor dat je de mensen zoveel mogelijk persoonlijk (1 op 1) benaderd en uitnodigt. Hier ligt al een best practise vanuit de Woningcorporatie.
- Maak de woonvisie concreet met getallen en cijfers.
- Maak gebruik van bestaande (communicatie)middelen zoals de bewonersbrief.

Begin met een pilot in een nader te bepalen locatie.

- Doe dit op tijd, zorg voor vroegtijdige betrokkenheid.
- Kies zorgvuldig, op tijd en start niet te groot.
- Faciliteer met ruimte en dergelijke.

De gemeente initieert samen met bewoners de wijkbijeenkomsten.

- Zorg voor een duidelijke afbakening van het onderwerp.
- Zorg ervoor dat het proces kort en krachtig is.
- Zorg voor begeleiding door onafhankelijke professionals en deskundigen op inhoud en proces.
- Beperk het aantal informatierondes om eindeloze herhaling te voorkomen.
- Evalueer de pilots en participatietrajecten.

Betrek vroegtijdig, zorg ervoor dat de bewoners niet na andere belanghebbenden (commercie) betrokken of ingelicht worden.

- Organiseer deze pilot *voordat* er plannen gemaakt zijn of besluiten genomen.
- Wees zorgvuldig in de communicatie met betrekking tot onrust en belangen, maar wees ook niet te “bang”. Geef aandacht aan de vraag en de kaders (opdracht). Wees helder over de verwachtingen.

Durf een besluit een besluit te noemen en wees duidelijk en eerlijk over de consequenties, voordelen en nadelen. Transparantie betekent niet: zeggen wat bewoners graag horen of “geen slapende honden wakker maken”, maar wel: open en eerlijk bespreken wat er wel en niet kan.

- Geef een duidelijke terugkoppeling na het proces waarin staat wat er wel gaat gebeuren en wat niet. Een terugkoppeling ontbreekt nogal eens werd gemeld en demotiveert enorm.

Zorg voor een basis-informatie-pakket voor initiatiefnemers

- Zoek/selecteer een enthousiaste en geschikte coach/begeleider die de initiatiefnemers kan ondersteunen. Deze begeleider moet de weg kennen (en de informele mores) binnen de gemeente en het Gemeentehuis.
- Deel *best practices* en ervaringen uit eerdere trajecten (zie evalueer de pilots).

Tenslotte

Een belangrijke vaststelling is dat er veel dingen wel zijn, maar blijkbaar niet gevonden en/of verbonden worden. Een oplossing voor dit probleem werd gezocht in het kleiner en persoonlijker maken. Een aanspreekpunt met kennis van “wat er is” en de weg weet in “gemeenteland”. Daarnaast is de conclusie dat de communicatie korter en duidelijker kan.

N.B. de vaststelling dat er veel al is zorgt vooral ook voor een positieve (blij verrassing) bij mensen. Misschien ligt hier een kans voor de Gemeente: meer delen wat er al is door er trots op te zijn. Wat voor ambtenaren wellicht “algemeen bekend” en logisch is. Is voor anderen wellicht nieuw en fijn om te weten. Daarnaast zou de gemeente kunnen kijken in hoeverre zij een rol kunnen spelen in het “verbinden” van gelijkende of overlappende initiatieven.

Format participatie op de Voorjaarsnota thema: Omgeving en Economie

Thema: Omgeving & Economie	Beoordeling uitvoerbaarheid 1. Past het in scenario 2** "Samenwerkend Hilvarenbeek" 2. Tijdsaspect (wanneer in te voeren) 3. Wat is er nodig om dit in te voeren 4. Is er een (indirect)verband met een dekkingsmaatregel? zie bijlage 5. Zijn er aanpassingen aan de begroting nodig? • Meevaller? Tegenvaller? • Eenmalig? Structureel? Welke mogelijkheid voor dekking heb je (wel/ niet) gevonden?	Ambtelijk advies
1. <i>Advies Inwonerspanel</i> Het verbeteren van de woon- en doorstromingsprocessen door middel van heldere communicatie, transparantie en actieve participatie van bewoners, door middel van: - Wijkgerichte bijeenkomsten waarin de woonvisie wordt uitgelegd en bewoners vanaf het begin worden betrokken. - Een pilot in een specifieke wijk (bijvoorbeeld Slibbroek Noord) waarin	1. In het advies wordt de gemeente gevraagd om samenwerking met inwoners actief op te zoeken en samen te werken aan de ruimtelijke ordening en woningbouwontwikkelingen in de gemeente Hilvarenbeek. Het advies van het inwonerspanel vraagt om een gezamenlijke verantwoordelijkheid van de gemeente en de inwoners om actiever betrokken te zijn bij de woningbouwprogrammering in de gemeente, dit past sterk in scenario 2.	Teksten mbt dit onderwerp sluiten niet aan bij knop 48 Aan de hand van het Beeks Model Inwonerparticipatie hebben wij bij elk project al aandacht voor het vormgeven van de participatie en communicatie. Bij een (woningbouw-)project wordt een medewerker of adviseur van Team Communicatie betrokken. Het advies van het Inwonerpanel en de reactie, betreft een aantal concrete suggesties hoe dit beter uitgevoerd kan worden. Elke projectleider

de woencyclus centraal staat en bewoners invloed kunnen uitoefenen. - Duidelijke en toegankelijke communicatie over demografie, woningmarktbehoeften en besluitvorming. - Het stimuleren van bewonersinitiatieven door participatiemogelijkheden concreet te benoemen en ideeën op te halen. - Een gezamenlijke verantwoordelijkheid tussen gemeente en inwoners voor het slagen van het proces. - Gebruik van begrijpelijke taal en testen van teksten op leesbaarheid voordat ze gepubliceerd worden. - Vroegtijdige betrokkenheid van bewoners zodat zij niet pas na commerciële partijen worden ingelicht. - Duidelijke besluitvorming door de gemeente, waarbij zowel voordelen als nadelen open en eerlijk worden gecommuniceerd. - Voorkomen van een wij-zij-denken, waarbij rekening wordt gehouden met verschillende belangen en een goede procesbewaking essentieel is.	De manier van communiceren die in het advies wordt voorgesteld vraagt om een proactieve houding van inwoners om geïnformeerd en betrokken te worden. Een wijkbijeenkomst passen we toe bij gemeentelijke woningbouwprojecten wanneer dit aan de orde is. Het afwegen van diverse belangen is hierbij altijd een prioriteit voor de gemeentelijke organisatie. Bij het opstellen van de aangenomen woonvisie en de nog vast te stellen ontwerp omgevingsvisie zijn zowel centrale bijeenkomsten als inwonersbijeenkomsten per kern georganiseerd. 2. Tijdsaspect: - Centrale inloopbijeenkomst omgevingsvisie zal plaatsvinden in Q2 2025 waar visie op Wonen deel van uitmaakt - Duidelijke en toegankelijke communicatie over woningmarktbehoefte e.a.: momenteel brengen we alle woningbouwprojecten in kaart inclusief locaties en verschillende woningtypes per project. Denk aan het aantal woningen voor starters,	(ook extern, ingehuurd) en elk project is weer net iets anders, vanwege bijvoorbeeld de omvang, het beoogde tijdspad en de complexiteit; daar stemmen we het (participatie-)proces op af. We nemen het advies over om het advies en de reactie bij projectleiders en beleidsadviseurs onder de aandacht te brengen, toe te passen waar mogelijk en te evalueren. Voor een ruimtelijk initiatief wordt de standaard ruimtelijke procedure gevolgd. Het is hierbij niet mogelijk om één persoon als contactpersoon aan te wijzen omdat er bij een concreet woningbouwinitiatief vanuit diverse disciplines en expertises geadviseerd wordt. Daarnaast is het advies om dit mee te nemen in de evaluatie van de experimenten van democratische vernieuwing. Deze evaluatie geeft input voor de nog op te stellen participatieverordening en actualisatie van het Beeks model.
--	---	---

- Een basis-informatie-pakket voor initiatiefnemers met best practices, standaardprocedures en contactpersonen. - Een aanspreekpunt bij de gemeente dat bewoners ondersteunt bij buurtinitiatieven. - Continue evaluatie en verbetering, zodat succesvolle aanpakken breder toegepast kunnen worden. 2. <i>Reactie direct betrokkenen (betrekken in beoordeling uitvoerbaarheid)</i> - Maak het belang van wijkbijeenkomsten concreet en persoonlijk. Benader mensen één-op-één en gebruik bestaande communicatiemiddelen zoals bewonersbrieven. Ondersteun dit met cijfers en getallen. - Kies de pilotlocatie zorgvuldig en start kleinschalig. Zorg voor vroege betrokkenheid, een duidelijke afbakening van het onderwerp en voldoende faciliteiten. - Houd het proces kort, krachtig en begeleid door onafhankelijke professionals. Beperk het aantal informatierondes en evalueer pilots en participatietrajecten.	senioren, doorstromers, gezinnen, vrijstaande woningen, kavels en flexwoningen. Het doel is om inwoners van de gemeente Hilvarenbeek te laten zien dat er volop aandacht is voor zowel starters als senioren. Op dit moment is het niet voor iedereen zichtbaar hoeveel projecten er gebouwd worden of in ontwikkeling zijn. Om dit helder te communiceren, visualiseren we de informatie in een infographic en deze verspreiden deze via de Hilverbode, onze website, social media en bijvoorbeeld het stoepbord. Deze infographic stellen we op op basis van de woningbouwmonitor die we jaarlijks aan de raad middels een raadsinformatiebrief aanbieden. Deze monitor geeft een duidelijk overzicht van de totale harde- en zachte plancapaciteit en leveren we jaarlijks medio april op. Op dezelfde manier kunnen we ook de (potentiële) ontwikkellocaties in beeld brengen. De kennis over best practices is bij onze medewerkers	
---	---	--

- Betrek bewoners vóór commerciële partijen. Organiseer bijeenkomsten voordat plannen gemaakt zijn en wees zorgvuldig in de communicatie om onrust te voorkomen. - Wees transparant en geef duidelijke terugkoppeling. Geef aan wat er wél en niet gaat gebeuren om demotivatie te voorkomen. - Bied initiatiefnemers ondersteuning met een ervaren begeleider. Deze moet de weg weten binnen de gemeente en best practices delen uit eerdere trajecten. - Maak communicatie korter en duidelijker. Veel informatie is al beschikbaar, maar wordt niet goed gevonden. Een centraal aanspreekpunt kan hierin helpen. - Benadruk en deel wat er al goed gaat. Dit zorgt voor een positieve verrassing bij inwoners en helpt bij het verbinden van bestaande initiatieven.	aanwezig en delen we indien gewenst met particuliere initiatiefnemers. - Bewonersinitiatieven stimuleren past bij Scenario 2. Participatiemogelijkheden worden bij de start van een proces bepaald volgens het Beeks model Inwonerparticipatie: passende participatie op juiste moment; en kort en krachtig, transparant, begeleid door professionals. Waarbij medegedeeld wordt in welke vorm terugkoppeling plaatsvindt. - De wens om op tijd betrokken te worden als inwoner snappen we en proberen we waar mogelijk. Het is alleen niet altijd haalbaar om de inwoners te betrekken vóór commerciële partijen. - Aandacht voor evaluatie is een advies die we zeker graag ter harte nemen.	
---	--	--

	3. De adviezen van het inwonerspanel worden meegenomen bij nieuwe (gemeentelijke) woningbouwinitiatieven om inwoners te informeren en betrekken. Dit vergt op dit moment geen extra financiële middelen of ambtelijke capaciteit omdat dit voor veel projecten al in de procedure is ingebouwd. Per project moet worden afgewogen wat de passende methode voor communiceren is en welke breedte van participatie hiervoor wordt ingezet.	
--	---	--

Format participatie op de Voorjaarsnota thema: Vrije Tijd

Thema: Vrije Tijd	Beoordeling uitvoerbaarheid 1. Past het in scenario 2** "Samenwerkend Hilvarenbeek" 2. Tijdsaspect (wanneer in te voeren) 3. Wat is er nodig om dit in te voeren 4. Is er een (indirect)verband met een dekkingsmaatregel? zie bijlage 5. Zijn er aanpassingen aan de begroting nodig? • Meevaller? Tegenvaller? • Eenmalig? Structureel? Welke mogelijkheid voor dekking heb je (wel/ niet) gevonden?	Ambtelijk advies
1. A. Advies Inwonerspanel Maak vraag en aanbod van vrijwilligerswerk zichtbaar, door middel van: - Een digitaal platform (website/app) en social media voor het matchen van vrijwilligers en hulpvragen. - Een analoge versie via de Hilverbode en een centraal aanplakbord voor mensen die minder digitaal vaardig zijn. - Een buddy-systeem om jong en oud te koppelen en verbindingen tussen	1. Het zichtbaar maken van vraag en aanbod van vrijwilligerswerk past niet binnen scenario 2. Het is geen taak van de gemeente om vraag en aanbod van vrijwilligerswerk inzichtelijk te maken. Er zijn lokale initiatieven die hierop inspelen, zoals het platform dat op dit moment door de Tussenheid wordt ontwikkeld en Voorzorgcirkels waarin wordt gestimuleerd om elkaar te ondersteunen. Als gemeente gaan we uit van het eigen initiatief van de	Het ambtelijk advies is om het advies van het inwonerspanel niet over te nemen en aan te sluiten bij de reactie van de direct betrokkenen. Het advies is om eerst de effectiviteit van bestaande initiatieven te evalueren voordat nieuwe ideeën/initiatieven worden ontwikkeld. Daarnaast zien wij het inzichtelijk maken van vraag en aanbod van vrijwilligerswerk niet als een taak van de gemeente. Als gemeente kunnen we faciliteren bijvoorbeeld waar het gaat om communicatie.

inwoners te stimuleren (zie hiervoor 1D). - Samenwerking tussen Tussenheid, lokale ondernemers, zorginstellingen, verenigingen, dorpscoöperaties en woningcorporaties, met de gemeente als facilitator en inwoners als actieve deelnemers. 2. <i>Reactie direct betrokkenen (betrekken in beoordeling uitvoerbaarheid)</i> - De behoefte aan een platform verschilt per dorp; in kleinere kernen zoals Biest-Houtakker en Haghorst is het meestal geen probleem om vrijwilligers te vinden voor kortdurende klussen. Een platform lijkt hier overbodig. - Een persoonlijker aanpak werkt beter voor incidentele vrijwilligersklussen, terwijl een platform vooral nuttig kan zijn voor structurele en grotere vrijwilligersfuncties, zoals bestuursfuncties. - Het platform moet maatwerk zijn en niet een generiek systeem voor de gehele gemeente. In grotere kernen kan het wel van toegevoegde waarde zijn.	samenleving. Wel kunnen we faciliteren in communicatie, door bijvoorbeeld het plaatsen van teksten op een website die momenteel wordt ontwikkeld en zich volledig richt op de sociale basis. 2. Niet van toepassing 3. Niet van toepassing 4. Nee 5. Nee	
--	--	--

- Er bestaan al lokale initiatieven zoals Haghorst Helpt en diverse voorzorgcirkels. De effectiviteit van deze initiatieven moet eerst geëvalueerd worden voordat nieuwe systemen worden opgezet. - Aandacht is nodig voor minderbedeelden, zodat zij via bestaande initiatieven beter in beeld komen en ondersteuning kunnen krijgen. - Meer mensen zouden betrokken moeten worden bij bestaande netwerken en verenigingen. Organisaties zoals Quiet en Contour de Twern kunnen hierin een ondersteunende rol spelen. - Het slimmer organiseren van vrijwilligerstaken, bijvoorbeeld door functies te combineren, kan helpen bij het verminderen van de druk op vrijwilligers. De gemeente kan dit stimuleren waar mogelijk.		
--	--	--

Format participatie op de Voorjaarsnota thema: Zorg en Welzijn

Thema: Zorg & Welzijn	Beoordeling uitvoerbaarheid 1. Past het in scenario 2** "Samenwerkend Hilvarenbeek" 2. Tijdsaspect (wanneer in te voeren) 3. Wat is er nodig om dit in te voeren 4. Is er een (indirect)verband met een dekkingsmaatregel? zie bijlage 5. Zijn er aanpassingen aan de begroting nodig? • Meevaller? Tegenvaller? • Eenmalig? Structureel? Welke mogelijkheid voor dekking heb je (wel/ niet) gevonden?	Ambtelijk advies
1. A. <i>Advies Inwonerspanel</i> Zorg voor toekomstbestendig beleid onder andere gebaseerd op de demografische ontwikkeling van Hilvarenbeek, door middel van: - Van groot belang dat gemeente en de samenleving nog meer de handen ineen slaan om preventie en samenredzaamheid samen op te pakken. - Het versterken van vroegtijdige signalering en preventieve maatregelen	1. De genoemde punten passen bij scenario 2 omdat het gaat over het belang en het versterken van de samenwerking met de samenleving. Veel van deze punten zijn of worden al meegenomen in visies, beleidsstukken en pilots. Denk bijvoorbeeld aan de pilot Voorzorgcirkels (Samen in de buurt) en de Woonzorgvisie. Daarnaast wordt vanuit het GALA en IZA actief gestuurd op preventie en zelfredzaamheid.	Het ambtelijk advies is om het advies van het inwonerspanel over te nemen, door blijvend aandacht te hebben voor preventie, samen- en zelfredzaamheid, vroegsignalering, de groeiende zorgbehoefte van ouderen, etc. Een samenwerking met de samenleving staat hierin centraal. We zijn als gemeente flexibel en passen maatwerk toe binnen wet- en regelgeving.

om tijdig in te spelen op de groeiende zorgbehoefte van ouderen. - Samenwerking tussen de gemeente, instanties en organisaties zoals Samen in de Buurt en dorps- en buurtondersteuners om het sociaal kapitaal van inwoners optimaal te benutten. - Het ontwikkelen van beleid binnen de driehoek gemeente-organisaties-inwoners om gezamenlijk toekomstbestendige zorgoplossingen te realiseren. 2. <i>Reactie direct betrokkenen (betrekken in beoordeling uitvoerbaarheid)</i> - Er moet meer helderheid komen over de omvang en impact van de vergrijzing in de gemeente. Van de 16.000 inwoners zijn er 6.000 ouder dan 65 jaar, wat vraagt om een toekomstbestendig beleid op alle beleidsterreinen, zoals zorg & welzijn, wonen, economie en vrije tijd. - Koppel het woonbeleid van ouderen en jongeren: stimuleer kleiner wonen en zorg dat het aantrekkelijk en haalbaar wordt, zodat doorstroming op de woningmarkt ontstaat.	2. Niet van toepassing. Het is onderdeel van bestaand beleid en wordt meegenomen in op te stellen beleid. 3. Niet van toepassing. 4. Link met knop 137. 5. Nee	
--	---	--

- Het advies moet structureel worden meegenomen in alle beleidsvoorstellen van het college. Er moet breed en integraal gekeken worden naar oplossingen voor alle leeftijden (0-100 jaar). - Zelfredzaamheid van ouderen moet worden bevorderd, maar dit vraagt om concrete acties. Mensen moeten meer naar elkaar omkijken en voor elkaar zorgen. Dit proces is in gang gezet en moet verder worden uitgebreid en gestimuleerd. De gemeente kan hierin een coördinerende of faciliterende rol spelen. - Breid de aanpak uit naar (lichte) jeugdzorg: start een project waarin kinderen uit kwetsbare gezinnen enkele avonden per week bij buurtgezinnen kunnen eten en spelen. Dit soort initiatieven, zoals in Diessen, kan verder worden uitgebreid en gekoppeld worden aan zorg voor ouderen. - De gemeente moet durven werken vanuit vertrouwen in plaats van wantrouwen. Regels en bureaucratie (zoals aanbestedingen en AVG) moeten geen obstakels vormen voor initiatieven		
--	--	--

die inwoners helpen. De gemeente moet wetgeving naleven, maar altijd zoeken naar maatwerkoplossingen en flexibiliteit.		
--	--	--